

308969 ప్రతిదినము ప్రకటన (బడును)

VOL. 4.

చెన్న పట్టణము 1917 సం॥ నెప్టంబరు నెల 22వ తేది శనివారము

No. 145

సంపుటము. ౪.

పింగళ నామ సంవత్సర నిజభాద్రపదమాస శుద్ధ షష్ఠి ౬.

సంచిక ౧౪౫

మిక్కిలి మనోహరముగు సువాసన 126

(రిజిస్టరు కాలిఫర్నియా) ఆటో దిల్ బహార్. (రిజిస్టరు కాలిఫర్నియా)

ఇప్పటికాలపు రుచి కనుగొనక, సాటిలేని సువాసన గువాసన గలది. ఆల్కాహోలుగాని, రాయముగాని, చేర్చబడక యే నిధము చేయబడిన కేవల పుష్ప సారము.

నీ తువాలపై కొన్ని బిందువులు చిలుకరించినచో, మనోహరముగు సువాసన ని స్థలవలయును.

ఈ క్రింది పరిమాణముల సీసాలలో నుండును.

చిన్న సైజు (అర డ్రాం)	సీసా 1-కి రు	0-8-0
మధ్యరకము సైజు 1-డ్రాం	"	0-12-0
పెద్ద సైజు 2 "	"	1-4-0
పెద్ద సైజు 4 "	లేక 1/2 డ్రాం	2-0-0

వి. పి. ఖర్చులు రు 0-4-0 ప్రత్యేకము.

పల్లెల, పట్టణములందలి ప్రసిద్ధులగు ప్రతివాదులను దొరకును. దీనికి ఆ నేకముగు నకలు నెట్లు కలవు. కావున, తాము కొనునపుడు సీసాపై నను, కార్డుపై నను ఆటో దిల్ బహార్ అను పేరును పఠింపింపుము. ఈ ఆటో దిల్ బహార్ యొక్క సువాసనములను పరిశీలన చేయ గోరువా రీ దిగువవారికి వ్రాసినచో అతాకిముగల సువాసన కార్డు ఉచితముగ పంపుదురు.

సోల్ వజంట్లు ఆన్లొ ఇండియా క్లబ్ లిందు కెమికల్ కో; నెం. 155, జమ్మూమునీరు బొంబయి.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమావృత్తము

చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి నెల 0-8-0.

తలనొప్పుల మాన్పును.

పార్వపు నొప్పుల తాం

దోలును. వాయువు

పోల్ల పొగొన్నను.

సువాసనగలిగి యుండును.

ప్రతియుంట నుండదనినది

వనమూలికలచే సాంధ్రా జలే మలన

తయారు చేయబడు మంచిమందు.

దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

అమృతాంజనం దీని. } 109, ఫోటో, బొంబాయి. }
1, కలెండర్ల నిల్వ, చుర్రాను.

‘శాస్త్రోక్త మైన ఎరువు’.

662

రాజధాని రసాయన ఎరువు శాలా (లిమిటెడ్)

పై విచారణాధికారులు : మెసర్స్ ప్యారీ కంపెనీవారు, చెన్న పట్నం,

మరి, చోళ్లు, ప్రత్తి, పొగాకు, చెఱుకు, అరటి మొదలగు మాగాణి. ఖమ్మి, పయిర్లమున్ను, దుంప, ఫలవృక్షములకున్న, ముక్క తీగవై రాలకున్న సంపూర్ణ ఎరువులు శాస్త్రోక్తముగా తయారు చేసి విక్రయించుచున్నారు. ఇవి యన్నియు వీటిని ఉపయోగించు భూములకు తగినట్లు తయారు చేయబడుటచేత ఎరువులు కొనదలచిన వారి కాలాకు భూములపట్టిని రసాయన శోధన కాలలో ఉచితముగా పరిశీలించి ఆయా భూముల గుణా గుణములను అనుగుణించి తయారు చేయుచున్నారు. “శాస్త్రోక్త ఎరువు” అను మానాంతర పత్రికను ఇంగ్లీషు, తెలుగు, అరబిక్, కన్నడం, మళయాళం మొదలగు భాషలలో నెల నెలకు ప్రచురించి అందులో ఎరువు విషయముగా వ్యాసములు వ్రాసి, ఒక్కొక్క జిల్లాలోని జమీందార్లకు ఉచితముగా పంపించుచున్నారు. వైచేష్టిన పత్రికనున్న, ఇంకా ఎరువు విషయముగా ఇతర అంశములకున్న ఈ క్రింద నుదాహరించుచున్న వైవిలాసమునకు వ్రాసి తెలుసుకొనవచ్చును.

ప్యారీ అండు కంపెనీ, పోస్టుబాక్సు నెం 12, మదరాస్.

Parry & Co., Post Box No. 12, Madras.

పురంజయ అను చక్కని నవల

లోక ప్రసిద్ధి గాంచిన నై నాల్పు వారవారి కెన్నెత్ (Kenneth) అను నవలనుండి యనువాదంబు చేసినది. ఇందలి ప్లాటు, కథాచమత్కారమును మిగుల సునోరంజకములు. ఈ గ్రంథకర్తగారి నవల లన్ని జేకంబుల మెప్పువడయుచున్న గుంటు చే వేరే చెప్పవలసిన అగత్యము లేదు.

నెల చందాదారులకు రు 0-12-0. ఇతరులకు రు 1-2-0.

అడ్రసు :— మేనేజరు, లీలావతీ గ్రంథమాల,

396

రాజయండి. (గోదావరి జిల్లా)

ఇంగ్లీషు

మోటరు యంత్ర విద్యాల

3-24 పాటర్న రోడ్డు, మాంటూరొడ్డు.

అంగ్రలునే అంగ్రులకు ప్రత్యేక సౌకర్యములు కలుగ చేయబడును.

820

వైవారికి దరఖాస్తు చేసికొన వలయును.

మీ రేమైన కొనదలచినపుడు ముందుగా మా క్రొత్త క్యాటలాగును చూడండి. వ్రాసినచో ఉచితముగ పంపుము.

వెండిలో కాని, బంగారములో కాని, కోరిక

నమూనాలలో మీ ఇష్టమున ప్చిన్నట్లు, పనితనముదొంగునది ఇచ్చుటనే.

ది. నదరన్ ఇండియా జూయలరీ మాన్యువ్యాక్చరింగు కంపెనీ,

374

సామ్రాజ్యపేట, మదరాసు.

శాకభక్షణము

భరతభండవాసుల వసు మన మాన్యుములు పంకజాలము; “అహింసా పరమోధర్మ” అను నీతి నెఱిగినవారము గావున మేము ఈ పుస్తకము యి నా ముగా పోస్టుచార్జియు మేమే భరించి పంపుచున్నాము. తెంటు నేనాయుడు.

219 వైద్యశాస్త్ర మనోరంజక శోకిందజీ, ఆతంశనిగ్రహ విషధాలయం 110, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

బహుమతి! 5 రూపల వెలగల చాక్. బహుమతి!!

ఈ చిత్రపులోగల సిరా అద్దక వ్రాయు ఆస్కీయ దేశపు 14 క్యారట్ల గోల్డు పేటెడ్ నిబ్బుగల ఫాకైజ్ పేనా, ఒక సిరాబుడ్డి, 1 నిబ్బు, 1 క్లిప్సో వెల రు. 2-4-0. ఈ పేనాను కొనువారలకు వైచేష్టిన గడయము ఒకటి బహుమతిగా యివ్వబడును. మదరాసు మెయిలార్డరు కంపెనీ, (888)

వైవారికి రోడ్డు, మదరాసు.

శనివారమునది.

టటోపరస్తా 490

ఇది నూతనమైన గొప్పవాచనగలది. స్పిరిట్ సంబంధము లేనిది. శ్రేష్ఠమయిన పుష్పము మొక్క సత్తువతో చేయబడినది. సకల భాషలు వస్త్రముమీద తగిలిన వాసన వదలక యుండును. ఇతర వాసనల వలె గాను, మనోహరమును కలిగించు నది. ఒకతూరి తెప్పించి చూచిన సినమును తెరుగ గలదు.

1 ట్రాన్సు బుడ్డి	2-0-0
1 ట్రాన్సు	0-12-0
1 ట్రాన్సు	0-8-0

వర బుడ్డి 1-0-0 సాంపిల్ 0-0-8
పిత్తెట్టు కాయమును: తాము చెల్లించగలిగిన ధరావతు కలియపరచినచో ధరభాగము చేసవలయును.
ఈ త్రవములు ఇంగ్లీషులో వ్రాయవలయును.
శివరాత్రి పెర్ఫ్యూమరీ కో,
సం 1, వెడోని, బొంబాయి నెంబరు 8.

సర్వజీవన్.

ధాతుపుష్టి మందులన్నిటికి తల్లి

ఈ విశ్వావధము సంజీవితో సమానమైనది. దీని సేవించినచో వీర్యవృద్ధి, బలమును, ధాతుపుష్టిని కలిగించును. 2. సుస్త మేహములు, నిక్కాక, నిస్సత్తువ, శుక్లవర్ణము, స్పష్టస్థలము ఇంక మూత్రద్వారములకు సంభవించెడు అనేక వ్యాధులను పోగొట్టుటలో రాజుపంటిది. (3) రక్తమును శుభ్రపరచి వృద్ధిబొందించి జీవామునకు కాంతి తెచ్చును. 4. నరములకు సత్తువనిచ్చును గాన సర్వజీవన్ అనెదరు. ఇది శ్రీలు, పురుషులు, బాలురు వృద్ధులు అందరును ఉపయోగించవచ్చును. ఈ ధాతుపుష్టి మాధ్యమము యొక్క మహత్త్వ సేవించినవారికే తెలియవచ్చును.

వెల టిన్ను 1 కి-2.0.0. పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

ప్రొఫెసర్. జి. యస్. నాయుడు,
కలియుగభీమ,
బంగోలు. (గుంటూరు జిల్లా)

పాల్వపు వేంకటాచల 594
పండితులవారి సిద్ధాంతములు.

యోగ్యతాపత్రములు.

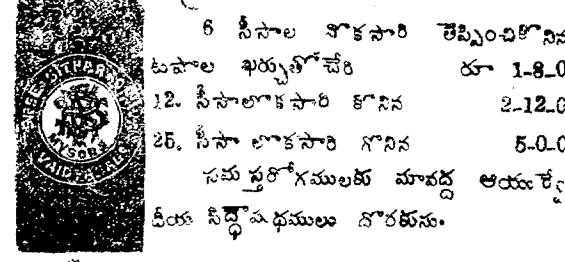
మ॥ రా॥ డాక్టర్ ప్రభాకర్ ఫెలో ఆయుర్వేదిక్ యూనివర్సిటీ, గ్రాజుయేట్. ఎన్. జి. ఇన్స్టిట్యూట్, లండన్ కన్ సర్టింగ్ కమిటీ ఎగియర్ జేన్. సం. 2. బొంబై, వీరు వ్రాసినది. తమ "లోకామయవార కస్తూరి మాత్ర"లను, ఉపయోగించుటవలన, శ్వాసోచ్ఛ్వాసముల వ్యత్యాసము, అజీర్ణము, వలబద్ధము, ప్రక్కనోషి, కడుపునోషి, అన్నా కజ్వరము, పిత్తసంబంధరోగము. బిడ్డల యెముకవాలముల న్నియు, గుణవయ్యెను, తమవద్దకు ప్రతిదినము వచ్చుచోగు లకు, నీకస్తూరి మాత్రలనే, స్వదేశీ ఔద్యులు ముఖ్యముగా నీయవలయు నని శిఫారసు చేయుచున్నాను.

మ॥ రా॥ పి-ఎస్-ఆయ్యర్ డాక్, పీనియర్ సర్జన్, ప్యానిటరీ కమిషనర్, మైసూరు గవర్న మెంట్; వీరు వ్రాసినది. "లోకామయవార కస్తూరి మాత్ర"లను సే నుపయోగించి యున్నాను.

పండితులు వారిచే పుత్రికయందు ప్రచురపరచినట్లే అనేకోత్పన్నమగు, గుణములను ఈమాత్రలు గలిగి యున్నవని నేనుచెప్పట కానందభరితుడనగుచున్నాను.

ఔద్యులలో ననేకవిధము లగునట్టియు నుపయోగకరములగు కస్తూరిక మూలికలనుండియే యావధములను తయారు చేయుచుండుదురు.

రిజిస్ట్రేషన్ యావ్యాపార గురుతులు, ప్రతి సీసాయందును ఉండును; చూచి తీసికొనవలెను.

అనుపానపత్రము, ప్రతిసీసాలో గూడి యుండును. 260 మాత్రలన్న సీసా 4 అణాలు, మాత్రమే.

6 సీసాల కొకసారి తెప్పించుకొనిన టపాల ఖర్చుతోచేరి రూ 1-8-0
12. సీసాలొకసారి కొనిన 2-12-0
25. సీసా ఒకసారి కొనిన 5-0-0
సమస్తరోగములకు మావద్ద ఆయుర్వేదిక్ పీయ సిద్ధావధములు దొరకును.

విలాసము:- శ్రీ సీతారామవ వైద్యశాల, మైసూరు.

విశాఖపట్టణపు విద్యార్థుల సభ.

14-9-17-వ తేదీ ఉదయము 7-30 గంటలకు మా విద్యార్థులందరు ఒక సభను భూపతిరాజు వేంకటపతి రాజు గారి గృహంబున గావించిరి. వెంకటపతి రాజుగారు మారే పల్లి రామచంద్ర శాస్త్రిగారు శ్రీరాముగారు మున్నగు పెద్దలు సభనలంకరించిరి. విద్యార్థులు రాజకీయసభలకుపోగూడవనియద రాసు దొరతనమువారిచే ప్రకటింపబడిన, 559 వ శాసనముచే విద్యార్థులందరకు కలుగుచున్న కష్టములును, చిక్కులును బాగూకతతో జర్పించి దొరతనమువారికి ఈ శాసనమును రద్దుచేయింపుడని ఒక మహజను మా విశాఖపట్టణపు విద్యార్థులతరపున పంపుటకు ఈ సభ గావించబడినది.

సభ ప్రారంభింపక మునుపే శ్రీ రాజుగారు విద్యార్థులకు కలుగుచున్న కష్టముల వారు మాతృభూమికి చేయవలసిన పనులను విపులముగా చెప్పి అందరిని హెచ్చరించిరి. అనంతరము మహానీయులగు శ్రీ రాముగారు ఈ ప్రచండ శాసనము వలన చెన్న పురియందున్న విద్యార్థులకు తటస్థించిన నష్టమును గూర్చి చెప్పియుండిరి. సభాధిపత్యమునకు మా విద్యార్థులలో సెలకరగు ఆకెళ్ళ సూర్యవారామణుని నెన్నుకొంటిమి. తరువాత 10 మంది విద్యార్థులు అత్యుత్సాహముతో వారి అసమ్మతిని తెలిపి కొన్ని తీర్మానములను వెల్లెచ్చుచు ఈ శాసనమును త్వరలో రద్దుచేయింప దొరతనమువారికి ఒక మహజనును పంపుటకు సమ్మతించి కొందరు కళాశాలవిద్యార్థులు సంతకములు చేసిరి. విద్యార్థులందరిచేత సంతకములు చేయటకు నిశ్చయించుకొని అతి ఉత్సాహముతో సభ ముగించిరి. కళాశాల విద్యార్థులకు భంగకరమగు ఈ శాసనమును రద్దు చేయించుటకు దేశనాయకులు ప్రయత్నములు సల్పక విద్యార్థులే ఇట్టి కార్యమును పూనుకొనుట శుభసూచకమై పొగడదగినది.

విద్యార్థులు 10 గంటలకు కళాశాలకు వెళ్ళిన పిమ్మట ప్రెస్ సెపర్ గారు మరొకందరు మాష్టర్లు, ఉదయము సభకు ఎవరిపేర్లు ఇచ్చియుంటిరో, వారి నామములను తెలిపిన, కలక్టరుగారికి తెలియజేయుట మా విధియై యున్నదని చెప్పిరి. అదియుగాక లోకప్రఖ్యాతిగాంచిన కొందరు మాష్టర్లే, సంతకములు చేసిన విద్యార్థులకు వారి నామములను రద్దుజేయుడని హెచ్చరించిరి. అట్లు చేయకపోయిన విద్యార్థులకు కలుగు నని నిరుత్సాహపు మాటలు కొన్ని చెప్పిరి. ప్రతి మానవుడు, బీదవాని సహా తమ కష్టములను వెల్లెచ్చుచు ఒక మహజను దొరతనమువారికిపంపుట అర్హతనున్నదిగాదా? వెంటనేకొందరు వారివారి నామములను రద్దు చేసుకొనిరి. మార్గదర్శకులు కా గల మాష్టర్లే ఇట్లు వెనుకంజవేసిన యెడల అల్లుబుద్ధులను బాలరమగు మా గతిమి? విశాఖపట్టణపు పౌరులారా! మీరైనా మాకు తోడ్పడరేమి? మిన్నకుండుట కిదియా సమయము? ప్రతి పట్టణమందలి కళాశాల విద్యార్థులందరు బహిరంగ సభలు ఏకమత్యముతో గావించి తమ అసమ్మతిని వెల్లెచ్చుచు, శాసనమును త్వరలో రద్దుచేయింప దొరతనము వారికి మహజనులను పంపిన మనము విజయలక్ష్మిని పట్టుదుము:- (ఒక విద్యార్థి.)

శ్రీ కాళయక్తి సంవత్సరాది సంచిక.

పింగళినామ సంవత్సరము నందు సగము భాగము గలిగినది. ఇప్పటి నుండియును ప్రయత్నములుజరిగినగానికాళయక్తి సంవత్సరాదిసంచిక సకాలమున వెలువడుట కవకాశములు గలుగవు. కాగితముల కపారమైన కల వేర్పడిన యీ సమయమునందు సంవత్సరాది సంచికను ప్రచురించుట దు స్తరముగ నున్నది. దేశభక్తులు భాషాభిమానులు సంవత్సరాది సంచిక యందు ప్రచురించుటకు దగిన వ్యాసములను చిత్రపటములను అక్టోబరు మాసాంతమునకు ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయమునకు జేరునటులు పంపి సంచికోపయోగమును విస్తరింప జేయుటకును మా ప్రయత్నములను సఫలము చేయుటకును ప్రార్థితులు. వ్యాసము లలిదీర్ఘములు గాకను చిన్నవిగ నుండుట సమంజస మని వ్యాసలేఖకులకు విన్నవించుచున్నాము. ఇంతవరకు ప్రచురితములుగాని ప్రసిద్ధపురుషులయొక్కయు మహాస్థలములయొక్కయు చిత్రపటములను పంపుటకు సవినయముగ దేశభాంధపులు ప్రార్థితులు.

పత్రికాధిపతి.

WANTED.

The readers of this paper to read our publication of G. W. Reynolds "Coral Island" printed in bold types, in 4 Volumes Price As. 12 per volume.

[892] MITARANGA & Co, MADP S

తృప్తపడుడు! వెల 10 అణాలు. చక్కని నవల! కలభాషిణి విజయ సేన:- దీనిని గురించి మే మేమియు చెప్పనక్కరలేదు. ఇది శ్రీ పురుషు లిరువురును చదువదగినది కొద్ది ప్రతులు మాత్రమే దొరకును. వ్యవహార చంద్రిక:- ఇది గ్రామ మునసపు, కరణము, గొప్పవైతులు, వ్యాపారస్తులు మొదలగువారందరికి అనుకూలముగా నుండుటకు నూతన ఆర్థ నమసరించి తెనుగున వ్రాయబడియున్నది. వక్రీలుయొక్క సహాయము అక్కరలేదు దీనిలోనుండు విషయములను వ్రాయుటకు స్థలము లేదు వెల 12 అణాలు. అయ్యర్ అండ్ రాన్సిడ్, (898) కృష్ణమనాయుని అగ్రహారం మద్రాసు

శ్రీశానవాటిక

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి కృతమగు నవల కాలికో బైండు 1-0-0 అట్టబైండు అ. 0-14-0 839 మానేజరు, కలాభివర్ధని రాయవరం, రామచంద్రపురం పోస్టు; గోదావరిజిల్లా

స్వధర్మ నిధనం శ్రేయః. స్వధర్మ నిధనం శ్రేయః మంచి సమయము! సదాచారము సగము వెల!! (సాంధ్ర తాత్పర్యము) 878

ఈ గ్రంథము శ్రుతి స్మృత్యాయుర్వేదాని గ్రంథ సహాయమువలన సంగ్రహింపబడినది. ఈ గ్రంథమును తప్పక ప్రతివాగునగ్రహించి దీనిలోని విషయములను సావధానముగ గాంచి అచరించి సదాచారశీలులై దీర్ఘాయు రావోగ్యాదుల జెందుదురని నమ్ముచున్నాము. అసలు వెల రూ 2-0-0 లు ఈ నెలలోగా కొనువారికి రూ 1-0-0 కే ఇయ్యబడును టపాలా చార్జి వేరు. ఈగ్రంథములు దొంగట ప్లగము - చాంపియన్ అండు కం పెని, గుంటూరు.

ఆత్మజిజ్ఞాసా.

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి దయ్యముల సద్భావమును గురించిన శాస్త్రీయవర్ణ గ్రంథకర్త:- పా. జగన్నాథస్వామిగారు, బి. ఏ. చిన్నవైజు చక్కని గ్రంథము. వెల రు. 0-8-0 మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము పోస్టుబాక్సు 212, మదరాసు

Cattle Show Committee, ONGOLE

బంగోలు పశువుల సంత సంఘము. నోటీసు. 894 ఇందువలన సమస్తమైనవారికి తెలియజేయుట యేమనగా:-

13 వ బంగోలు పశువులసంత 1918 సం॥ రం ఫిబ్రవరి మాసాంతప్రాంతములలో బంగోలు నందు జరుపబడును.

గత సంవత్సరములలో నిచ్చిన బహుమతుల కంటె నెక్కువ బహుమతులను జరుగబోవు సంతలో నిచ్చుటకు సంఘము వారు ప్రయత్నము చేయుచున్నారు.

మామూలు ప్రకారము ఎక్కువ పశువులను చక్కగ తయారుచేసి బహుమతులను పొందుటకు శ్రద్ధవహించి పాటుపడెదరని సంఘము వారు కోరుచున్నారు.

సంత జరుపబడు తేదీలు ప్రస్తుతము నిర్ధారణ కాబడనేరవు. గనుక నిర్ధారణ కాబడిన వెంటనే తిరిగి నోటీసులద్వారా తెలియపరుపబడును.

బంగోలు పశువులసంత సంఘము } ఇట్లు } వి. నారాయణరావు. } ఆఫీసు; కార్యదర్శి.

స్వరాజ్యసమితి సాంవత్సరికోత్సవము.

(మా స్వకీయ విలేఖరునియొద్దనుండి)

బరంపురం, సెప్టెంబరు 17:— మా యూరి స్వరాజ్య సమితి సాంవత్సరికోత్సవ మి నెల 16 వ తేదీన శ్రీ జటాభరే శ్వరాలయములో జరుపుటకు గాను నాడు ఉత్సవముతో వేదారము గావున పురజనులు సభకును ఉత్సవమునకును దయ చేయ ప్రార్థితులను మొదలగు విషయములతోనున్న ఆంధ్రోత్సవ కార్యక్రమానికి కరపత్రములను పురమండలమును బం చిపెట్టిరి. స్వరాజ్యసమితి ప్రతివాదులు కొందరు మాస్వరాజ్య సమితి సభ్యులు రాజద్రోహులని తలచియో, లేక జనపద నున్న యుత్సవమునకు భంగము కలుగజేయవచ్చునో, లేక వారికిగల రాజభక్తి జూపదలచియో, వారు కూడ ఈ క్రింది విషయములతోడను చేవ్రాలులతోడను నున్న కరపత్రములను పురమండలమును బంచిపెట్టిరి.

“ప్రస్తుతము స్వరాజ్య మను హోమరూలు గురించి జరుగుచున్న చర్య లకు విరుద్ధముగా ఇండియా చక్ర వర్తిగారి యొక్క అఖండరాజ్య పరిపాలనకును బ్రిటిషు దొర తనము వారితో తోడ్పడి రాజ్యపరిపాలన జరిపించుటకును, రాజభక్తి కరపరుచుటకును, 16 వ తేదీ ఆదివారము నాడు మధ్యాహ్నము మాడు గంటలకు బెజ్జపురము నుండి బెద్దబజారు అఖరువరకు ఉత్సవముతో శ్రీ చక్రవర్తి గారి ఫోటోగ్రాఫు భక్తితో తీసికొని వెళ్ళుచును. కనుక రాజ భక్తిగలిగిన వారందరు ఈ యుత్సవము జనుప్రదము గావించి చెదరని పేరుచున్నారము.”

చేవ్రాలులు:—శ్రీ, మహాంతు రాఘవానంద బాబు, కె. సి. సాహని, యస్. రంగయ్యనాయుడు, యస్. ఎ. బేగ్ యమ్. ఎ. రమోహన్, యస్. నీలకంఠము.

ఈ విషయములన్నియు మా సభకలక్ష్యుడవ్వదొరగారి కెడనో ఎరిగించుటచే, వారాదినమున ప్రత్యేకాధిక మొదటి తరగతి దండనారికారిగాలైన మ.రా.రా. నాథి శ్రీరామమూర్తిపంతులు బి. ఏ. గారికి జగన్నాథ విలాసమునకు బోయి వారితో ఈ దిగువ రీతిని సంభాషించిరట. “మీరి ఉత్సవము లో యెక్కువ శ్రద్ధ వైకొనుచున్నారనియు, అటుల గావించి సహో మీ యుద్వ్యోగమునకు నష్టముచున్న గావున, మీ రి విషయములలో జోక్యము కలుగజేసికోవలసినట్లు శ్రేయస్కరమని దలచుచున్నాన”ని కలక్షరుగా రనిరట. ఆండులకు పంతులుగారు,

“ఈయుద్వ్యోగ మిమ్మని నేగోరలేదనియు, ప్రభుత్వము వారే నన్నీ కార్యమును జూడవలసినట్లు నేనంగీకరించితినియు జెప్పగా కలక్షరుగారు, “మీ రి యుద్వ్యోగమును విడిచిపెట్టు కొనిన బాగుగానుండునని పలికిరట. ఉద్వ్యోగవిషయములో జెప్పవలసినవారు ప్రభుత్వమువారుగావున మీరీ విషయమును జెప్పవలసినవారు కారని చెప్పిరట.” పిమ్మట డెప్యూ దొరగారు గృహోన్నతిపై చని, సుమారు పం దెండుగంటల సమయమంది దిగువ యు త్తరువును రావమూర్తి పంతులగారి కొకటియు, స్వరాజ్యసమితి కార్యదర్శిగారి కొకటియు బంపిరట.

16-9-17-వ తేదీన బరంపురం సబ్ డివిజన్లో మేజిస్ట్రేటు గారంపిన కార్యక్రమానికి. యస్. సి. 144 దండకాననో న్నత వ్యవహారిక చట్టము ప్రకారము బంపబడిన యు త్తరువు.

“మీ రి దినమున స్వరాజ్యసమితి ఊరేగింపు టుత్సవ ముతో సంయోగ సంఘ నుండియుండి, సాయంకాలము మాడు గంటలకు నియమ వేదారము, మాడు గంటలకు మించిన యెడలను, క్రింద తెలియజేసిన బాట తప్ప యితర బాటలలో బోయినను, ప్రజాక్షేమమునకు భంగము కలుగ జేయుదురన్న వర్తమానము దెలియవచ్చెను. వై జెప్పబడిన యుత్సవమువారు సరిగా, మాడు గంటలకే బయలువెడల వలెననియు, అటుల గావించునో యుత్సవముతో బోవుటకు నలనుపడదనియు, అటుల బోయిన యెడల యీ క్రింది వర తులను అనుసరించి నడచుకొనుటకుగాను ఈయు త్తరు వీయ బడినది.

1. బకింగుహం మందిరమునుండి తిన్నగా రాజమార్గము గుండా పాకనాటి నేంకటేశ్వరులు నాయుడుగారి గృహము వద్దకును అచ్చటినుండి బెద్దబజారులో నున్న మొదటి భూమిక దీప స్తంభము వరకును, అచ్చటి ఎడమవైపునకు దిగి తిన్నగా శ్రీ జటాభరేశ్వరాలయమునకు బోవలెను.

2. ఈ యుత్సవ మొక యరగంటలలో బకింగుహం మందిరమునుండి శ్రీ జటాభరేశ్వరాలయమునకు బోవలెను. 3-వ గ 8-30 నిమిషలకు బోవలెను.

3. మార్గము దచ్చటచ్చట అగుటకుగాని, ఉపన్యసింతుటకు గాని వలనపడదు.

4. సభ జరుగుటలము అనగా జటాభరేశ్వరాలయ ఆవరణముదగ్గర. రాజమార్గము దెచ్చటను ప్రజలు గుమికూడ గూడదు.

బరంపురం. (చేవ్రాలు) ఎ సి. డెఫ్. 16-9-17 సబ్ డివిజన్లో మేజిస్ట్రేటు.

రాత్రి పదిగంటల వరకు జరుగు జేవతాయుత్సవముల వై అట్టి కఠినము త్తరువులను బారీచేయని మా సభకలక్షరుగా రివ్వడెల చేసికొ, లేక మీర క్రొత్తగా వచ్చుటచే వీరికి దెలి యక యిటు లాగ్గాపించికో దెలియకున్నది. బకింగుహం మందిరమునుండి సరిగా మాడుగంటలకు గాదె రాఘవరావు పంతులు బి. ఏ. బి. ఎల్. రావుజటాభరే పాకల గోపాలరావు పాత్రుడు బి. ఏ. వి. వి. జోగయ్య, బారెడ్డు బి. వి. గిరి మొదలగు ప్రముఖులును, ఉన్నత వ్యాయువాదులును, స్వరా జ్యసమితి సభ్యులును, సుప్రసిద్ధ గ్రంథులును, ఇతర పురజను లును గలసి, స్వరాజ్యపతాకముల తోడను, సామ్రాజ్య పతా కముల తోడను శ్రీరాజవంశముల పటముతోడను, భక్తశ్రేణి జియ్య, రాజకీయ దురంధునిజియ్య నగు వసంతమ్మగారి పటము తోడను లోకమామ్యులగు అరండేలు వాడియాగార్ల పటముల తోడను బ్యాంకువాద్యములతోడ నిండు ఉత్సవముతో శ్రీ జ టాభరేశ్వరాలయమునకు బోవవచ్చు సమయమందు, కనం తమ్మగారివై వారికి గల ప్రేమ జూపుటకో యన్నట్లు యిరు వదిమంది రక్షక భటులతోడను, ముగ్గురు సబ్ ఇన్స్పెక్టరుల తోడను, మాపోలీసు ఇన్స్పెక్టరు గారును, సబ్ మేజిస్ట్రేటు గారును వచ్చిరి. అంత నీరును వారును గలసి పురజనుల వాత్స ర్యమును గలిగించుచు శ్రీ జటాభరేశ్వరాలయమునకు బోయిరి. నాడు ఉత్సవముతో ఒక మైలు మారమునకున్న ఈ ఆలయ ముకు ఒక ఆరగంటలలో బోవలయునని కలక్షరుగా రాగ్గాపించు టచే విద్యుచ్ఛక్తి గమనముతో బోవలసి వచ్చెను. సభాసంఘం దండు “స్వరాజ్యమే రాజ్యము” “స్వరాజ్యము సంపాదించుట కొకమాధ్యము” “స్వరాజ్యసమితి విషయమై నీ నేమిపాటు పను చున్నావు” “స్వదేశీ వ్రతము వైకొనుడు” “నేను వృద్ధురా లను, నీ నీ లోకమును విడిచి యు త్తరులలోకమునకు బోవు లో పుగా భారతమాత స్వరాజ్యమును బడయుగాక” యని పలి కిన వసంతమ్మగారి వాక్యములతో నున్న యుత్సాహపు ప్రక టనలన్నియు కన్నుల కింపుగా నేలొడగట్టిరి. తొలుత వైక ప్రార్థనతో సభారంభ మాయెను. పిమ్మట సభాధ్యక్షులగు ము||రా||రా||శ్రీ, “మల్లాది కృష్ణమూర్తి పంతులు బి. ఏ. బి. ఎల్ గారు తమ సహజ వాక్కులతో స్వరాజ్యము కోరుట కొకకారణము; హైందవ భూమినిధి; విద్యోగియా మహారాజ్ఞ గారు 1888-వ సంవత్సరములో ప్రకటించిన రాజాజ్ఞ, తీత ములలో హెచ్చుతక్కువలు మొదలగు విషయములతో నొక చక్కని యవస్థాసమును గావించిరి. తరువాత నాథి రాను మూర్తి పంతులు బి. ఏ. గారు రాజ్యాంగ కాభిజ్ఞ పరిపాల నావిధానము మొదలగు విషయములతో సొక యవస్థాస మిచ్చిరి. పిమ్మట మహామహాపాణిగ్రాహి బి. ఏ. బి. యల్ గారు స్వరాజ్యభిక్షును పెట్టుచని అమనచున్నా మనియు, బ్రాహ్మణేతర దౌర్జన్యము మొదలగు విషయములతో ఉత్సా హభాషయం దొక ఉపన్యాస మిచ్చిరి. పిమ్మట కోనుకొండ బుచ్చిరాజు శ్రేష్ఠిగారు, సత్య పాశ్చ్యంధుని ప్రీతి విశ్వా మిత్రుడు కారకు డైనటుల, కనంతవ్య గారి వీరికి శ్రీ మె ట్టందు ప్రభువుగాను కారకులనియు, రావుజటాభరే పిట్టి రావు గరాయ పెట్టిగాను వైష్ణవుగానునయు జెప్పిరి. తరువాతను పోతాప్రసాద నేంకటేశ్వరరావు పంతులు గారు తమ వ్యుప మధుర వాక్కులతో ఈ దిగువ విషయములను గూర్చి యొక దీప్తోపన్యాసమును గావించిరి. అప్పుడు సమన్య; యుద్ధమునకు కారణములు; ఆర్థ ప్రభుత్వము; హిందూజాత పరిశ్రమలు; వసంతమ్మ, వాడియా, అరండేలుగార్ల ప్రవాస శిక్షలు, సామ్రాజ్య కాసనసభలు, అని వేయయ్య పహలు, భారతీయ వై నిరులు యుద్ధభూమియందు జూపుచున్న నిపు లుల, బ్రాహ్మణేతర దౌర్జన్యము మొదలగునవి. పిమ్మట మిత్ర మండలివారికి జనులను గలుగు గాక యను స్పృహకార్యముల తోడను, జయ వసంతమ్మకు జయ అను నుత్సాహజనక మగు వాక్కులతోడను, కండేమాతర ధ్వనులు మిన్న మట్టు చుండ కరతాళ ధ్వనులతో సభ ముగిసెను. స్వరాజ్యసమితి ప్రతివాదులు రాజభక్తితో గూడుకొన్న కరపత్రములు పంచి పెట్టి యుత్సవము జరుపజేక నిరూపణమాలైరని తెలుపుటకు బిండ్లు చున్నారము.

ఆంధ్రదేశ వార్తలు

కడదిన 16-వ తేదీన మదనపల్లెయందు జట్టి కృష్ణయ్య గారి ఆధ్వర్యక్రింద నిర్వహణ వాస దినోత్సవము జరుపబడి నది. బి. ఎన్. శేషగిరిరావు, రాయచోటి గిరిరావు, ప్రొఫె సరు జి. వి. సుబ్బరావు, ఎం. వి. ఎన్. శర్మ నెమలి వేంకట రమణారావుగారును మఱికొందఱు సుపన్యసించి నిర్వహణ వాసములను వెంటనే తొలగింపవలెనని తీర్మానించిరి.

చిత్తూరుజిల్లా నారాయణవనం తాలూకా, కాళికా పురమున గ్రామంబున 12 - 9 - 17 వ తారీఖు బుధవారము రాత్రి తనస్వ్యాచారందలి వీధి తిన్నెపై పరుండి నిదిరించు చుండిన పల్లె కందప్పరెడ్డి యనునతనిని హంతకు లెవరో కం తము నడికైచిరి. తక్షణమే మరణించెను. మరుదినమున, పోలీసువారు అయమానమువీధి ఒకనిని పట్టుకొనిరి. కేసు విచారణయందున్నది. నరకనవాడికనుపట్టువడ లేదు.—ఒక విలేఖరి

నిర్వహణ వాస విమోచనోత్సవము, కేలయంగలం కేలం జిల్లా:—మాగ్రామమున సభా భవనమునుండి శ్రీదేవంటు, అరండేలు వాడియాగార్ల ఛాయాపటములను పుష్పమాలాలం కృతములుగ జేసి మంగళ వాయిద్యములతో నూరేగించుచు నిర్వహణ వాస విమోచనోత్సవమును గావించి పురవీధులగుండ నూరేగిరి. కండేమాతర గీతముల పాడిరి. పురజనుల తమ తమ భవనముల ఎదుటి పుష్పచోరములు సమర్పించుచు చక్కెర మున్నగువాటిని బంచుచు తమకు గల దేశభక్తిని వెల్లడించిరి. ఈ సభవారు మరల తమకు గల కృతజ్ఞతను జూపుటకును పల్లెవారి వారలకు గూడ స్వరాజ్య తిత్వములను బోధించు టకును ఈ నెల 22 వ తేదీ గొప్పసభను జరుప తీర్మానించిరి. —ఒక విలేఖరుడు.

ప్రమతి అనిది సెంటమ్మగారు మొదలగువారలు నిర్వహణ వాసమునుండి తొలగివారను శుభవార్త తెలిసినందులకై యీ నెల 18-వ తేదీ మంగళవారము మధ్యాహ్నము 3½ గంట నుండి రాత్రిపాటు బాయిల్ పాడు థియానాథికో హిందూ బాలబాలికా పాఠశాలా విద్యార్థి సమూహము భజనపూర్వక ముగా కెల్లిగారి ఛాయాపటమునతీసికొనివాద్యవేశ్యములతో ఊరేగింపు టుత్సవమును జరిగించిరి. తత్పుర వైశ్యశిఖామణు లెల్లరు ఆత్మావలంబముతో వారివారి గృహములచెంత బాల బాలిక సమూహములకు మిఠాయి, శర్కర, మొదలగుఫలా హారంబుల పంచిపెట్టిరి. అనంతరము బాలుర పాఠశాలయందు సమావేశమై శ్రీమతి బీసెంటుగారి ఆరోగ్యాభివృద్ధిని గూర్చి ప్రార్థన జరిగెను.—విలేఖరి.

గుంటూరుజిల్లా, బాపట్ల తాలూకా, ఇనగల్లు, ఆంధ్ర వాణీ పుస్తకభాండాగార కార్యనిర్వాహకసంఘ ఆజ్ఞ ప్రకారము, ప్రజాసామాన్యముందు జ్ఞానప్రకాశ మొనరించుట కుగాను, ఆదివారసభలు 26-8-17, 2-9-17, 9-9-17 తేదీల యందు సహజసభలు గూడబడి యందు పలువురు పలువిష యములను గురించి యుపన్యసించిరి. 16-9-17 తేదీ యందు, ఆదివార సభయను, మాససభయను, తుమ్మలగుంట కోటయ్య గారి యాధిపత్యక్రింద జరుపబడెను. పలువురుపన్యాసముల జరిగిరి. ఇప్పటికి భాండాగారముందు 600 గ్రంథములును, ఆంధ్రనిఘంటిక, కృష్ణావారపత్రిక, సుదర్శనీ పక్షపత్రికయను భాండాగారము తరపున తెప్పించబడుచున్నవి. మాసమునకు చందాదారులవల్ల రు 7-9-0 లు చందాధనము రాదుచున్నది ప్రతిదినము భాండాగారమున పదిమంది సాతకులు చదువుచు న్నారు. సగుటున ప్రతిరోజు యింట్లకు సాతకులను వైకొని చదువు సాతకులు తొమ్మిదిమంది యున్నారు. ఇంకను, గ్రామమందలి మహాజనుల యభిమానము భాండాగారమున కెక్కుమగఁ గావలసియున్నది. —కార్యదర్శి.

కృష్ణాజిల్లా తిరువూరు తాలూకా రెడ్డిగూడెం గ్రామ మున విద్యార్థిముల ప్రోత్సాహముచే “శ్రీరాజగోపాల పు స్తకభాండాగారము”ను వేరీట సొక గ్రంథాలయము స్థాపిం చుటకు ఈ నెల 16 వ తేదీన ఒకసభ ఆయ్యజేవర వేదాద్రి నాసింబాగారి యాజమాన్యము క్రింద జరిగెను. పండిత శరణ, బాలసరస్వతి, ఇత్యాది బిరుదాంకితులగు రామేశ్వర శతావధా నులలో సొకరగు బ్రహ్మశ్రీ మున్నాళ్ల జానకరామశాస్త్రి గారు వధితు విజయముచేసి, యుపాధ్యక్షులుగ నుండి తమ యసాధారణాశుకవితాప్రవాహముచే సభ్యుల నానందాభి నోలలాడించి పుస్తకనిలయాభివృద్ధిని గురించియు, సాంఘి భావమును గురించియు దగు మాన్యములనుపన్యసించిరి. విద్యార్థి వృద్ధిని గురించి అన్యజేవర లక్ష్మీనరసింహంగారును దేశ సేవను గురించి ముటుహూ వేంకట కుబ్బారావుగారును, నిలయాభి వృద్ధి విషయమై దేశరాజు కేశవరావుగారును, జ్ఞానాభివృద్ధి విషయమై కొమాండూరి సీతారామబాచార్యులు పమిడ కేశంరెడ్డి గుప్తగార్లు మాన్యదయంజకముగ నుపన్యసించిరి. —కార్యదర్శి.

గుంటూరు ప్రవాసవిముక్తి దినోత్సవము.

గుంటూరు, సెప్టెంబరు 18:— శ్రీమతి బిసెంటు, ఆంధ్రవీర, వాడియా గార్లు ప్రవాసమునండి విడుదల చేసి నట్లు ఒక తంత్రీవాద మా పురమునందలి జేశాభిమాని పత్రికాధిపతిగారి ఆశీస్సులకు వచ్చినది. వెంటనే పత్రికాధిపతి గారు హోమయ్యల పక్షమున నొక ప్రకటన నుచ్చరించి పట్టణములయందు బంది పెట్టించిరి. ఈ సంతోషవార్త తెలియ గనే జిల్లాలు స్వేచ్ఛలు స్త్రీలు పురుషులకు గలిగిన యానందము నకు మేరలేదు. మూలమున్న ముసలమ్మ గూడ “నదలి పెట్టారు నాయనా” అని ఆమెతానందముతో ప్రశ్నింపకొడగను. అనేకులు సంతోషముతో వీధులయందు తిరుగ నారంభించిరి. హోమయ్యలు 1 భవనమునంద 5-30 గంటలకు రామదాసు సన్నయి మేళముతో బీసెంటు, సుబ్రహ్మణ్య అయ్యర్లు, వాడియా, ఆరంజేలు, భారతమాత, పటములతోను, హోమయ్యల పతాకముతోను పురమేర బయన మైరి. వందల కొలది ప్రజలు గుంపులు గుంపులుగా ఉత్సవమువెంట నచ్చుచుండిరి. జయజయధ్వజములు మిన్నముట్టుచుండెను. నేడు పోలీసువారి ఆటంకములేమయు గలుగవయ్యె. రామనాథయ్య గారు రెండుమణుగుల పంచవారను తెప్పించి ఉత్సవము పొడుగున నింజింట పంచిపెట్టించిరి. గొప్ప ఉత్సవముతో వీధి వీధికి దిగుదురు 7 గంటలకు సభాభవనమునకు చేరిరి. అక్కడ కర్పూర హారతులతోను, పుష్పములతోను నా పవిత్రపటములను పూజించిరి. సభకు దాదాపు 5 వేల జనులు కచ్చియుండ వచ్చును. నాటిసభకు వింజయూరి భావనాచార్యులువారు అగ్రాసనాధిపతిగా నుండిరి. ప్రథమమున కీరం సుబ్బారావుగారు తమ శ్రావ్యనాదముతో వందేమాతర కీర్తననబాడి ఆనందింప జేసిరి. ఆనంతరము అగ్రాసనాధిపతిగారు సభాప్రారంభమున నిట్లు చెప్పిరి.

శ్రీమతు అనేక బాధలుపెట్టి కొంతకాలమునందు ఆయన చనిపోయిన తరువాత ఆయన అధికారము కనిపించినది. ఏదైన సొక భవనార్థము చేయవలసి న పుష్ప ధు కొంత జరి అగత్యము. యజ్ఞములయందు మనవారు బలి నిచ్చుచుందురు. ప్రస్తుత రాజకీయాంగోళన యనెడు మహాయజ్ఞమునందు శ్రీ బీసెంటుయ్య యజ్ఞ పశువుగానుండి తన దేహమును బలిగా సమర్పించెను. నేడు ప్రతి పురుషునను బంధవిముక్తిని గూర్చిన ఉత్సవములు జరుగుచు. కోయంబుత్తూరు, చెన్నపట్టణములలో జరుగు మహావైభవమునకు మేరలేదు. బీసెంటుగారి బంధ విముక్తమునకు మాంటేగుగారు ముఖ్యకారకులు. వీరు ప్రజాహితులు. వీరు మన మొరల నాలకించి ఏ వరమును గోరకయే ప్రవాసములను విడిచిరి. ఈ వరతులను గురించి యోచించుట కల్లనే విడుదలకు ఆలస్యమైనదని తలంపవచ్చును. బీసెంటుగారిని 18 వ తేదీని విడుదల చేసినారు. కనుక నింతటనుండి యీ దినము సుదినముగా నెంచుకొని స్వరాజ్యము వచ్చునట నాంధోళనము జరుపుచుండవలెను.

తరువాత జి. రామనాథయ్యగారు ఈ క్రింది తీర్మానమును ఉపపాదించుచు నిట్లు చెప్పిరి. తీర్మానము:—“దేశోద్ధారకులైన శ్రీమతి ఆదిబిసెంటు శ్రీయుత ఆరంజేలు వాడియా గార్లు అక్రమ ప్రవాసశిక్షకుండి విముక్తులై తమకు సహజమగు దేశసేవకేయుటకు పూర్ణావకాశమును పొందినందులకు గుంటూరు మండలవాసులు తమ యమంధానందమును తెల్లచించుచున్నారు.”

సభ్యులారా! బీసెంటుగారు మనకొకరు 3 మాసములు కష్టములను అనుభవించిరి. అమె దేనికొకట ఆంధోళన సలుప మొదలిడెనో ఆకార్యము ఆలాగే ఉన్నది. నడుమ వచ్చినది పోయినది. ఈ ప్రవాసముకల్ల ఆంగ్లేయుల గొప్పబుద్ధి బహిష్కారమైనది. ఇండియాలోని ఆంగ్లేయులుకాదు మాంటేగుగారు మన మొరలాలకించి విముక్తిచేయుమని వైసురాయిగారికి తెలిపినట్లున్నది. ఈ ఆంధోళన విషయమై మొదట నుండి కృ. చేసిన శ్రీ 55 ఎస్. సుబ్రహ్మణ్య అయ్యర్ల గారికి మనకృతజ్ఞతను తెలుపవలసియున్నాము అని చెప్పి తీర్మానమును ఉపపాదించిరి.

దానిపే ఏకా లక్ష్మీనరసింహుగారు బలపరచుచు నిట్లు చెప్పిరి. మన అసమర్థునిగూర్చి యిచ్చట సభలను గావించితిమి. నీటికి మన కృషి ఫలించినది. మన మీ ఆనందవార్త విని సంతోషించవలెను. మన కష్టములను గూర్చి సర్కారువారికి చెప్పకొన్న విధముగని మనకు దీనివల్ల స్పష్ట

పడినది. అనేక మకరములు గజేంద్రుని బట్టి బాధించినట్లు ఇక్కడి వారు మనలను బాధించిరి. “భర్తృసంస్థాపనాగాయ సంభవామి యుగే యుగే” అన్నట్లు కృష్ణుడు గజేంద్రుని రక్షించిన పది మాంటేగుగారు మనకు దోడ్పడివారు. కాని వెళ్లొండుగారుమాత్రము లొంగలేదు. అని చెప్పిరి.

తరువాత మామూరి గురునాథశ్రీగారు నిట్లు మాటలాడిరి. 30 సం॥నుండి కాంగ్రెసు వారు చేయలేనిపనిని బిసెంటుగారు 3 సం॥ లలో చేసి కొన్ని మాట్కలను సంపాదించగలిగినది. ఆపాయములు గొప్పవారి కే లభించునుగాని కొద్దివారికి లభింపవు. రాక్షసులు దేవతలకలసి మందగిరి అనుపర్యాయము వర్ధించిరి. అటులనే నిప్పుడు బిసెంటుగారు ఈకష్టములను భరించిరి. శకువు తన దూడకు పాలుఇయ్యవలెనని అనుకొన్న ను పాలుచేయు. దూడ రెండుపొట్లు పొడిచిన పాలుచేసి పాలు యిచ్చును. అటులనే మనమును సర్కారువారిని అడిగినగాని మనకు మాట్కలను నిచ్చారు. మనరాజులు వృద్ధులైనారు. దాదాపు 200 సం॥నుండి రాజ్యము చేయుచు న్నారు. కావున తండ్రి పెద్దవాడై కొడుకుకు పెత్తన మిచ్చి నట్లు మనకు కొన్ని అధికారములను మనరాజులు యిచ్చారు. అని చెప్పిరి.

తరువాత వై. కనకదుర్గయ్యనాయుడుగారు నిట్లు మాటలాడిరి. 30 సం॥లలో కాంగ్రెసువారు చేయలేనిపని 3 సం॥లలో బీసెంటుగారు చేయగలిగిరి. దానికన్న ఆమె ప్రవాసశిక్షలలో నున్న 3 మాసములలో సంతకన్న నెక్కువపని జరిగినదని చెప్పవచ్చును. బిసెంటుగారికి కష్టమేకాని మనకుబలమువచ్చినది. మన మొరలన్నియు పాన్ మెంటువారికి చేరవు. మన తంత్రీవాదులు వారికందవు. పాన్ మెంటు వారికి తెలియనే తెలియదు. మూడుమాసములకు మనసంగతివారికి తెలిసినది. ఇదివరలో అనేకులు ప్రవాసశిక్షలనుపొందిరి. కాని అవిఎవరికిని తెలియవు. బిసెంటుగారు శిష్యాసములు మనకొకటప్రవాసశిక్షననుభవించిరి. వీరిశిక్షప్రపంచమంతయు ప్రాసినది. వీరివల్లనే మనస్థితియంతయు వెల్లడియైనది. అబ్రాహ్మణ సంఘమనియు దానికేమీయు నాయకులమనియు కొండలుబయలుదేరి మాకు ఏదియునక్కఱలేను. స్వరాజ్యముకద్దు. ప్రస్తుతమున్న గవర్న మెంటు విధానమే చాలబాగున్నది. అని వీరు మొరలిడుచున్నారు. (మేము, మేము) (సిగ్గు) ఇది చాల సిగ్గుకరముగా నున్నది. త్యాగరాయశ్రీగారు ఈ విషయమై ఇంట్లాండుకు కేబిల్ టెలిగ్రాములను పంపిరి. వీరి యుద్దేశ్యము మేము ఎల్ల పుష్ప ధు మొదల బాపియలకలె నుంటామని గాబోలు. క్రొత్త బ్రాహ్మణే తరసభ యొకటి రేపు గురువారం చెన్నపురిలో జరుగవలెయున్నది. ఈ సూతనసభవారు కాంగ్రెసుస్నేహము యిష్టులు దీనికి కాళిగా నిక్కడగూడ నొకటి స్థాపించి మా సమ్యుతి గూడ వెల్లడలచినాము. మొదటిసభ లాలూచి సభయని తేలవలెను. డాక్టరు నాయుడుగారు వర్తరా ఏ నైటుమొట్టలలో లేక కాంసిల్లో చేరుటకో మొదలుపెట్టినగోల యిది. కాని, నిజమైనది కాదు. అని చెప్పిరి. తరువాత పాటిబండ్ల నూర్యనారాయణగారు మాటలాడిరి. సంతోషము పలువిధములు. ఒకరికి బంగారము దొరకిన సంతోషించును. ఒకరికి పోయిన వస్తువు దొరకిన సంతోషించును. ఒకరికి వ్యాధ్యములో తన భూమి తనకులభించిన సంతోషించును. దొంగలకు డబ్బు దొరకిన సంతోషము. ఇన్నింటిలో నేటి మన సంతోషము పోయినది తిరిగి దొరకినది. అంతకన్న చేరులేదు. మనకు క్రొత్తదిరాలేదు. మన పరమావధియైన స్వరాజ్యము రాలేదు. అప్పుడే మన నిజమైన సంతోషము. బిసెంటుగారు మన కొకటై కష్టముల పాలైరి. కష్టములు కొద్దివారికి రావు. గ్రహణము సూర్యచంద్రులకు వచ్చును గాని నక్షత్రములకు రావు గదా. మనము మన ఆంధోళనమును విడువక స్వరాజ్యప్రాప్తి లభించువరకు కృషి చేయవలెను.

తరువాత, గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రిగారిట్లు చెప్పిరి. మనకు 2 గంట బిసెంటుగారిని విడుదలచేసినట్లు తంత్రీవాద వచ్చినది. కాని అప్పుడే నీవార్త పట్టణమంతయు బ్రాసినది. ప్రవాసశిక్షయొక్క 3 మాసముల మూడుదినములలో దేశము నిండిచియుండలేదు. ఎప్పుడు ప్రవాసములు మనలో గలియుదురా అను నాంధోళనములో ప్రజలు మగ్గులై యుండిరి. జాతిమరలినక్షత్ర తేకుండ దేశమంతట ఆంధోళనలు, మహాద్రు జరిగినవి. ప్రజాశక్తి పూర్ణముగా నుపయోగించబడినది. ఎప్పటికైనను ప్రభుత్వశక్తియైన ప్రజాశక్తి జయమును గాంచును. ఈ ప్రజాశక్తిని మనము కృషిచేసికొనవలెను. కొందలు తెల్లవారు, కొందరు నల్లవారు మన కార్యములకు అడ్డువడిరి. ఆంగ్లేయులు మనమీద యాధ్యముచేసి, జయించి రాజ్యమును

తీసికొనలేదు. తరువాత రాజ్యమును సంపాదించిరి. నల్లవారియు డాక్టరు నాయుడు, త్యాగరాయశ్రీ మున్నగువారు బ్రాహ్మణే తరసంఘమును పేరుతో మాకు స్వరాజ్యమువచ్చునంత్రీలనుపంపిరి. గారు విడిచిన గవర్నరుగారు రాజీనామా యిచ్చురని తెదరించి బిసెంటురి. “ఏనుంగెక్కినవాడు మక్కల కేరీతిగా జంకడో” అన్నట్లు వీరివెదరింపులకు మాంటేగుగారుజంకుదురా, లేదు. అని చెప్పిరి.— పై తీర్మానము అందిరి ఆమోదమును బడసెను. తరువాత దేశరాజు హనుమంతరావు గారు మనకు స్వరాజ్యము లభించువరకు ఇచ్చుటనే ఆంధోళన జరుపుచుండవలెనని యొక తీర్మానమును ఉపపాదించిరి. అది శి. రామస్వామిగుప్త లక్ష్మీరాజు వరసించురావు, మద్ది వేంకటసుబ్బయ్యగార్లుచే బలపరపబడి సభాసీకారమును బడసెను. తరువాత డి. శేషచలపతి రావుగారు రాజకీయాంగోళనల క్రింద ప్రవాసశిక్ష కంపబడిన మిత వారినందరిని విడుదల చేయించుమని పొందించు నొక తీర్మానమును ఉపపాదించిరి. దానిని ధారా నాసింహశాస్త్రిగారు బలపజచిరి. అగ్రాసనాధిపతిగారికి వందనము లర్పించిన పిదప సభ ముగిసెను.—స్వీయ విలేఖరి.

దత్తమండలములందు ఆంధ్రోద్యమము.

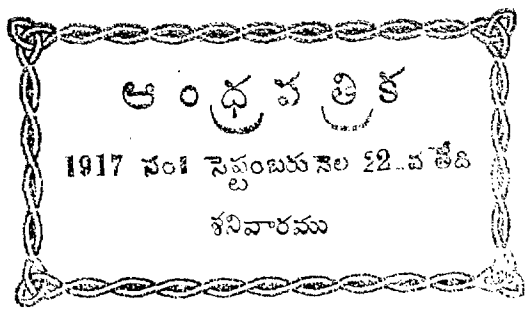
(మా విలేఖరుని యొద్దనుండి)

మదనపల్లె, సెప్టెంబరు 15:— ఆంధ్రస్థాయిసంఘ సంచార కార్యదర్శులు, శ్రీయుత దేవులపల్లి స్వామిశాస్త్రి బి. ఏ. గారు ఆంధ్రోద్యమవ్యాపకమునకు మామండలమునందు పనిచేయుటకు కొన్ని దినములక్రిందట వచ్చిరి. మొన్న ఆదివారమునాడు పిష్టాలయమున పురవాసులలో కొందరిని సందర్శించి ఆంధ్రోద్యమ యుద్దేశ్యముల తెలిపిరి. అంత బుధవారమునాడు రాత్రి తొమ్మిది గంటలకు హరికథాభవనమందరమున సీకె గొప్పసభ జరిగినది. పురములోని జనులు వందల కొలది సభకు వచ్చిరి. శాస్త్రిగారు ఆంధ్రోద్యమముయొక్క ముఖ్యోద్దేశ్యముల వివరించి రాష్ట్రాధికారము గురించి విశదీకరించిరి. రాష్ట్రము వచ్చిన దేశభావలకు వచ్చు గౌరవమును తెలిపిరి.

మరల కళాశాలలోని ఆంధ్ర సేనాసంఘము తరపున కృష్ణ విద్యాలయమునందు గురువారమునాడు పురజనులకు మరొక యుపస్థానము నిచ్చిరి. న్యాయవాదులు రాయచోటి శేషగిరిరావుగారు సభాధిపత్యము వహించిరి. సుమారు ఏబదియంద పురములోని విద్యార్థులు సభ నలంకరించిరి. శాస్త్రిగారు మన ఆంధ్రోద్యమ యుద్దేశ్యముల తెలిపి రాష్ట్ర విముఖుల వాదములకు బాగుగా జవాబొసంగిరి. రాష్ట్ర విభజనవలన కలుగు మేలుల వివరించిరి. అంత బి. ఎస్. శేషగిరి రావుగారు న్యాయవాదులు రాష్ట్రవిషయమున మాత్రము తమకు శేషాభిప్రాయము గలదనిరి. రాష్ట్రవిభజనవలన ఖర్చులు అధికమగుననియు పన్ను లెక్కువగ విధింపబడుననియు ఇవి యేవియు లేకపోయిన తాము సముతము రాష్ట్ర విషయమున ఆమోదములుగా నుండుమనియు నుడిచిరి. శాస్త్రిగారు వారి ప్రశ్నలకు జవాబొసంగుచు ఖర్చుల విషయములలో మన కేమియు భారముండదని తెలిపిరి. పన్ను లేమియు నెక్కువ కావనిరి. అధ్యక్షులు సయితము రాష్ట్రవిషయమున జనులకుగల భయముల పారదోలిరి. అంత సభ ముగిసినది. మొన్న శాస్త్రిగారు చెన్నపురికి వెళ్లి నారు. మరల త్వరలో నిచ్చటికివచ్చి చిత్తూరు మండలమున సంచారముచేయుదురని తెలియుచున్నది.

జంతుహింస:— తెంగుపూరులో డి. జి. శ్రీగారి కుక్క ఒకదినమున ఒక గాడిదను కలచుచుండగ శ్రీగారు చూచి తమ కుక్కను పిలువకుండ ఊరకుండినందుకు ఆయనపై శేషుచేయబడెను. తమబంగారవరణలోనికివచ్చిపూలమొక్కలను అందుము ఖర్చుముగ గులాబి మొక్కలను తిను చేయుచుండుట చేదానిని తాము బయటకు దరిమిచేసినట్లును వివర గాడిదె కుక్కను తన్నుటకు రాగా తన్నుతాను కాపాడుకొనుటలో కుక్కగాడిదను కలచినట్లును శ్రీగారు చెప్పిరి. ఫిర్యాదిలపై పు నొక చిన్న బాలిక తప్ప మరెవరును సాక్షులు లేనందున శ్రీగారి వాక్కులము నే పాటించి మేజిస్ట్రేటుగారు శేషును కొట్టిచేసిరి.

పశువుల దొంగతనము:— చెన్నరాజధానిలో నానా భాగములనుండి వైవారిపశువులను ఇన్ద్రునిండువులు అక్రమముగ తోలుకొనివచ్చి సంతలలో విక్రయించుచుండిరి. ఒకదిన మనవారింజును తెంగుపూరులో పశువులను విక్రయించుచుండగ ఇశ్వశెట్టరు ఎం. జె. సిద్ధుగారికి వారిపై ననుమానముకలిగి వారినిదటని పట్టుకొనిరి. వారిదినము 6 పశువులను దొంగిలించి బజారులందు విక్రయించినట్లు శేషునివారింజులో తెలియ. శ్రీ. ఇంతవరకు విధింపబడలేదు.

సామ్రాజ్య శాసననిర్మాణసభ

స్వపరిపాలనమే గమ్యస్థానముగ నుంచుకొని, కాంగ్రెసు సంస్కరణములను వెన్నెంటనే బ్రవేశ పెట్టుట యవసరమని దేశమంతయు వైకంఠ్యముగ ఘోషించుచుండ, సామ్రాజ్యశాసననిర్మాణసభలో పోలీసు సివిల్ సర్వీసు యుద్యోగముల నొసగుటలో భారతీయులకును, యూరపీయులకును విభేదముల దొలగించవలయునని శౌరవ నీయులగు శర్మగారును, సమకాలిక ఐ. సి. యస్. పరీక్షల నెలకొల్పవలయునని పండిత మదనమోహనమాశవాగారును తీర్మానముల నుపపాదించుటచే గలుగు లాభమెద్దియో యూహించ లేకున్నారము. మనవాంఛల నామూల్యముగ చెప్పి కొనుటకు ప్రభుత్వకార్యదర్శియగు మాంటాగూ గారు రుద్రదేవతనూరు. వారికి మన యాశయములను ద్వంద్వార్థవిరహితముగ వివేచింపవలయును. రాజప్రతినిధిగారు ఆంగ్ల దేశమున కంపెన సంస్కరణవిధానమును వారితవరకు చెల్లవని కారణము, వాని ప్రయోజనము దీరిపోవుటయే. రాజకీయ పరిణామమున నూతనశక్త మారంభమయినది. భారతీయులకు నీక కొన్ని యుద్యోగము లొసగినను, సమకాలిక పరీక్షల నెలకొల్పుటచే, కొందరు హైందవోద్యోగులు నూతనముగ బయలు వెడలినను, శాసననిర్మాణసభలో నింకను కొన్ని స్థానములు భారతీయుల కొసగినను, ఇట్టి స్వల్ప సంస్కరణములతో సంతృప్తి చెందు కాలము దాటిపోయినది. ప్రభుత్వవిధానమును ప్రజానరంజకముగ నడిపించుటకు, ప్రజలభివృద్ధి కారముగ గోరుచున్నారు. ప్రజాప్రతినిధులకు పరిపాలనాధికారము, కోశాధికారము గావలయును. స్వాతంత్ర్య పరిపాలనమును భంగపడదుట కీవరముల ప్రజలు గోరుటలేదు. ఇదివరకు మేము చెలిపినటులు ప్రజలు తప్పు ద్రోవల ద్రొక్కకుండ, వారిని సన్మార్గమున నడుపుటకు ప్రభుత్వమునకు నిరంకుశాధికారమొసగబడినది. కాని యనుదినమున జరుగు సామాన్యపరిపాలనను సంకు భాగము గావలయునని భారతీయులు గోరుచున్నారు. స్వరాజ్యమునకు తిక్చి నొసగవలయునని ప్రజల యుగచూపుట. స్వపరిపాలనా సాధము నెక్కుటకు, ప్రభు సోపానమే కాంగ్రెసు సంస్కరణ విధానము. అందుచే నీ తరుణమున దృష్టిని స్వోపచయములపై ప్రసరింపజేసి మన శక్తిని స్పృహజేయుట ధర్మము గాదు. స్వల్పకోర్కెలను ప్రభుత్వము వారి నెదుట నుంచితమేని, యంతకన్నను స్వల్పమగు వరములను ప్రభుత్వము వారు మనకు ప్రసాదించెదరు. ఆపును పశ్చాత్తప్త హృదయమైన లాభమొనగూడ జాలదు. స్వపరిపాలనాశయమును మఱగఁజాలి, యున్నతోద్యోగ ప్రణామముపైనే మనదృష్టిని కేంద్రీకరించితిమేని, భారతీయులకు గొన్ని యున్నతోద్యోగములు లభించి తీరును. కాని పరిపాలనా విధానమున మార్పులేక, ఆంగ్లేయాధికారవర్గము బదులు, భారతీయ నిరంకుశాధికారులు బయలుదేరుదురు. అపుడు భారతీయోద్యోగుల లోపముల గోరంతలు కొం

దంతలుజేసి, ఆంగ్లో హైందవులు భారతీయులు స్వపరిపాలనమున కనర్హులని గేలినేయ మొదలడుదురు. ఇట్టి ఫలిత మొనగూడకుండ, స్వపరిపాలనాదర్శముపైనే, ప్రజల దృష్టిని కేంద్రీకరించి, యది నలు ముఖముల పరుగెడుకుండ జూడవలయును. దూర దృష్టితో నాలోచించిన యడల శౌరవ నీయ సభ్యు లీ తీర్మానముల నీ తరుణమున నుపపాదించుట దేశహితము కాజాలదని సువ్యక్తమగుచున్నది. పల్లికు సర్వీసు కమిషను విచారణ, ప్రజలలో స్వపరిపాలనా దర్శము శిల్పగతము గానపుడు జరిగినది. ఉన్నతోద్యోగములే పరమావధి యని దలంచుకాలమున, నా విచారణ యారంభమయినది. అందుచే పల్లికుసర్వీసు కమిషను వారి నివేదికము ప్రజలకు లాభకరమా గాదా యని విచారించుటకు మనకవసరము లేదు. వారు విచారించిన సమస్యలపై నివేదికమున నొక వేళ భారతీయుల కనుకూలాభిప్రాయము లొసగినను, యందుచే ప్రజలకు గలుగబోవు నెక్కుడు లాభము లేదు. అట్టి యభిప్రాయములు స్వపరిపాలనమునకు మార్గమును నూడజాలవు. ఆ కారణముచేత, నివేదిక ము ప్రజాభిప్రాయమునకు వ్యతిరేకముగ నున్నదని, చింతింప నవసరములేదు. ఈ తరుణమున స్వపరిపాలనాశయ సంపాదనమునకై యానచ్చుకొని వినియోగించుట ముఖ్యతవరము. కాంగ్రెసు సంస్కరణములు లభించిన పిమ్మట, ఈ నివేదికమును తాళవలె గ్రంథసముదాయములో జేర్చి, ప్రాచీన గ్రంథపరిశోధకుల యుపయోగార్థమై, ప్రదర్శింపవచ్చును.

మిథమున జూచినను, శర్మగారి తీర్మానముగాని, మాశవాగారి తీర్మానముగాని, యుపయోగకరముగ గాన్పించలేదు. మీమిక్కిలి శర్మగారి తీర్మానమును జర్చించుచున్నపుడు, ఆంగ్లో హైందవులయొక్కయు, అధికారవర్గము యొక్కయు సంకుచితాభిప్రాయములు మరియొకమారు బయలు వెడలినవి. భారతీయులకు యూరపీయులతో సమానముగ సివిల్ సర్వీసు, పోలీసుశాఖలలో యుద్యోగములొసగిన, నెమ్మదికి భంగము గలుగునని యూరపీయును వర్తకుల తరపున సర్. హ్యూగ్లబ్రేగారు నుడివీరి. బొంబాయి వర్తకుల ప్రతినిధియగు హగ్లగారు, పరిపాలనమున ఆంగ్లధర్మము నశించునని యభిప్రాయమొసగిరి. “సర్. హెన్రీ కాంపుబెలు బానరుమెను గారు నుడివినటులు, స్వపరిపాలనపు స్థానమున సుపరిపాలనము నుంచుటకు ఏలుతేదనుట నిజమేగాని, సుపరిపాలనపు స్థానమున స్వపరిపాలనమును ప్రతిష్ఠించుట కంటే ఏలుతేదని” హగ్లగారు నుడివీరి. శర్మగారుగోరిన సంస్కరణము సుపరిపాలనమును ప్రతిష్ఠించుటకే దోడ్పడునని, హగ్లగారు గ్రహించలేకపోయిరి.

శర్మగారి తీర్మానముపై జరిగినచర్చపలన, బ్రాహ్మణేతరోద్యమమును గూర్చి గౌరవనీయ సభ్యులు తమ యభిప్రాయముల చెల్పుట కవకాశమేర్పడినది. కొచుమెనుగారు ప్రభుత్వమువారి పక్షమున ప్రత్యుత్తర మొసగచూ భారతీయులకున్నతోద్యోగముల నొసగిన కొలందిన, బ్రాహ్మణులే యుద్యోగముల బడయుచురియు, నందుచే బ్రాహ్మణేతరులలో అసంతృప్తి గలుగుననియు, ఈ యభిప్రాయమును జప్తినుపత్రిక వెలువరించిన దనియు నుడివియుండిరి. ఈ ప్రత్యుత్తరమును కొచుమెనుగారు మనస్ఫూర్తిగ నొసగిరా, చమత్కారము జూపుటకయి నిటులు జెప్పిరా? బ్రాహ్మణులకు బ్రాహ్మణేతరులకు మనస్ఫూర్త లుండుటచే, వీరిద్దఱబదులు, యూరపీయులే వీటి ననుభవించ

వలెనని ప్రత్యుత్తర సారాంశమయియున్నది. బ్రాహ్మణులకును, బ్రాహ్మణేతరులకును వైషమ్యములు గలవనుట, ప్రభువు దురభిప్రాయము. బ్రాహ్మణోద్యోగు లుండుటకన్న, యూరపీయును యుద్యోగులే యున్నతస్థానములం దుండుటకు, బ్రాహ్మణేతరు లెక్కుడు నిష్పత జూపెనర నుట రెండవదురభిప్రాయము. స్వదేశీయులపైకన్న, విదేశీయులపై నధికప్రేమను బ్రాహ్మణేతరులు చూపెదరనుట, యసహజము. కొచుమెనుగారి సిద్ధాంతము, రెండు పిల్లులు రొట్టెలో భాగమునకై బోరాడి, యొక కోతిని తగవుబెక్కిరించుటకు దెచ్చినకథను, జ్ఞాపకమునకు దెచ్చుచున్నది. శ్రీనివాస శాస్త్రిగారు చెలిపినటుల, దూరదృష్టిగల బ్రాహ్మణేతరు లందరును లఘుభారతీయులతో బాటు కాంగ్రెసు సంస్కరణములనే వాంఛించుచున్నటుల నవీన బ్రాహ్మణేతరోద్యమము స్పష్టపరచినది. తుట్టతుదకు శర్మగారు తీర్మానమును రద్దుజేసికొనిరి.

దేశీయు లీ సందర్భమున గౌరవాలిన సంస్కరణముల కొరకై తమ శక్తులను వ్యర్థపరుపక కాంగ్రెసు సంస్కరణ విధాన సంపాదనమునకై తమ ధీశక్తులను వినియోగించి కార్యసిద్ధి బడయవలయును. మన భావిభాగ్యము ఐ. సి. యస్. యుద్యోగుల హస్తములలో లేదు. మన వాంఛలను ప్రభుత్వకార్యదర్శికిని, పార్లమెంటు మహాసభకును నివేదింపవలయును. వారి సానుభూతి బడయవలయును. విధానము పూర్తిగ మారిసగాని, యధికారవర్గమువారు ప్రజలకు స్వాతంత్ర్యముల నొసగుట కిచ్చగింపరు. అందుచే వారితో మన కోరికలు నివేదించుటచే లాభముండక పోగా, ఆశయఫలితము దూరము చనవచ్చును.

సామ్రాజ్య వైరులు

ఆంగ్ల సామ్రాజ్యమున ప్రజలకును ప్రభుత్వము వారికిని యన్యోన్యప్రేమ బెరుగకుండుటకును, దేశము శాంతియుతముగ నుండకుండుటకును, నెవ రీ సమయమున యత్నముల సలుపుదురో, వారే నాంగ్ల సామ్రాజ్యమునకు విరోధులు. రాజకీయ నిర్బంధముల దొలగించి, హిందూదేశమునకు రాజ్యాంగసంస్కరణముల బ్రసాదించుటకు మాంటాగూ ప్రభువుగా రేతెంచుచున్న శుభసమయమున, తిరిగి దేశమున కలవరమును బ్రవేశ పెట్టుటకు ప్రోత్సాహపరచుట మిక్కిలి గర్హ్యము. మెయిలు పత్రిక యీ పనికి బూనినది. దినదినము దూషణములు ముదురుచున్నవి. నిన్నటి పత్రికలో శ్రుతిమించి రాగమున బడినది. మెయిలు పత్రికయొక్క దౌష్ట్యమునకు, జప్తినుపత్రిక ప్రక్క తాళము వాయింతుట గడు శోచనీయము. మెయిలు పత్రిక ఆంగ్లో హైందవుల బుఁకొల్పుటచే, కలకత్తా యూరపీయును సంఘము వారును, బెంగళూరు సంఘము వారును, నిర్బంధప్రవాస విమోచనము నాజ్ఞేపించుచూ, ప్రభుత్వకార్యదర్శికి తంత్రీ వర్తమానము లంపిరి.

నిర్బంధితులను విముక్తుల గావించుటచే రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమువారి ప్రతిష్ఠదగ్గినదని, మెయిలు పత్రిక ప్రాయమిచ్చుచున్నది. అందుచే చెన్నరాజధానిలో శాంతిని గాపాడుటకు బాధ్యులవరని మెయిలుపత్రిక ప్రశ్నించుచున్నది. మద్రాసు ప్రభుత్వమువారి యధికారము దగ్గుటచే, వారు బాధ్యత వహించరట. హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారి భారము వహించుటకు, దూరమందుండుటచే సాధ్యపడదట! ఇట్టిసిద్ధిలో నూతనముగ నాందోళన కారు లుద్భవిల్లినచో, వారిని శిక్షించు టెటులని

మెయిలుపత్రికకు సందియము దొచినది. రాజకీయందోళనాకరులు నేరముల జేసిన, వారిని శిక్షించుటకు చట్టములు లేవా? ఇండియను పీసలకోడ్లలో రాజద్రోహపు శిక్షను వీరిని శిక్షించుచుటకు జాలియుండును. ఇంకను బెద్ద నేరముల జేసిన, యందుకు దగిన శిక్షనులు లేవా? ఇదిగాక, ముద్రాయంత్రశాసనము, రాజద్రోహ సభాశాసనము, మొదలగు ననేక శాసనములు వీరిని శిక్షించజాలవా? రాజకీయ నేరస్థుల మాట యటుండ, సామాన్యనేరముల గావించినవానిని శిక్షించుటకు, చట్టములు పయోగింపబడుచునే యున్నవి. బిసెంటుగారు విముక్తులగున పిమ్మట, శాంతి కెట్టి భంగము గలుగలేదు. సూర్యచంద్రుల గతులు మారలేదు. కూమునది యెక్కి మయము గాలేదు. మెయిలు పత్రిక యూహాలో దప్ప, యిట్టి వికరీకృతాచారములకు జేరెక్కడను దాపు లేదు. శాంతికి భంగము గలిగించుట కే తరుణమున బూనుకొనబడి మెయిలు పత్రిక యొక్కటి మాత్రమే. ఈ పత్రిక దుడుకుతనమును దొలగించుటకు మాత్రము, హైదరాబాద్ ప్రభుత్వము పనిబూనవలసి యుండును. మెయిలుపత్రిక బన్నుచున్న యాలోచనలన్నియు, తుట్టుతున్న తనకే వర్తింపగలవని చెలిసికొనవలయును. ఏలనన, ఈ సమయమున తీవ్రమగు యాందోళనా పదులు వేరొకరుండ రనుట నిశ్చయము. “మాంటాగూగారు యుద్వ్యోగము నుండి వెడలి పోవలయునను, భావము సత్వరముగ వ్యాపించుచున్నది. కాలము గడచిన కొలదిని యీ భావము ప్రబలము గాగలదని మా నమ్మకము..... అన్నిటి కన్నను ముఖ్యముగ జరుగవలసిన సంస్కరణము మాంటాగూగారి స్థానభ్రష్టత యని మేము భావింపుచున్నారము” అని మెయిలు పత్రిక వాయుచున్నది. మాంటాగూగారిని పదభ్రష్టుల జేయుటయే, మెయిలు పత్రిక ముఖ్యోద్దేశము. ఈ విషయమై జస్టిసు పత్రిక గూడ మెయిలు పత్రికకు జేయూత నొసగుచున్నది. ఈ తరుణమున భారతీయుల కర్తవ్యము స్పష్టము. భారతీయు లెల్లరు గాసి, ఆంగ్లో హైందవుల బహుగడల వాగినియగూడదు. హిందూదేశమున కుపకారము గావింప దలచిన, మాంటాగూ గారికి శక్తినించున లేక మనము తోడ్పడి, వారి ప్రయత్నములు కొనసాగునటుల జూడవలయును. అత్యల్పసంఖ్యాకులు దప్ప, మిగిలిన భారతీయు లెల్లరు మాంటాగూగారి యాదార్యమును ప్రశంసింపుచున్నారని, వారికి దెలుపవలయును.

హిందూదేశమున శాంతి నెలకొల్పుటకు, హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారే బాధ్యులని, మద్రాసు ప్రెస్సుపత్రిక నిరీవల వ్రాసినది. దీని నాక్షేపించుచు, జస్టిసుపత్రిక తన యధికారము వ్యాపించునంతవరకును, శాంతిస్థాపన మునకు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వముల వారే బాధ్యులని వ్రాసినది. ఇదియే మెయిలుపత్రికాభిప్రాయము. రాష్ట్రీస్వాతంత్ర్యమనిన, ఈ రెండు పత్రికలకును విపరీతాభిప్రాయమే గలదు. ప్రజాధికారము ప్రబలకుండ, రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వముల నెక్కుడు నిరంకుశముగ గావించుటయే, ఈ పత్రికలకు రాష్ట్రీస్వాతంత్ర్యవిషయమై గల యభిప్రాయము. ఈ పత్రికలు గోరు రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యముచే ప్రజాసౌఖ్యమునకు భంగముగలుగుటదప్ప వేరులాభము సమకూర జాలదు. రాజప్రతినిధిగారి యొక్కయు ప్రభుత్వకార్యదర్శిగారి యొక్కయు, మందలింపులు గూడ దగ్గి, రాష్ట్రీప్రభుత్వముల నిరంకుశము ప్రబలమగును. జస్టిసుపత్రిక చేసిన యాక్షేపణ

మునకు, నేటి మదరాసు ప్రెస్సుపత్రిక నీక్రింది తీరున యుక్తమగు సమాధాన మొసగినది.

“తన జిల్లాలో శాంతిని నెలకొల్పుటకు, కలెక్టరుగారు బాధ్యులు. తన డివిజనులో శాంతి స్థాపనమునకు అసిస్టెంటు కలెక్టరుగారు బాధ్యులు. ఇటులనే కడపటి యుద్వ్యోగివరకును బాధ్యత గలదు. హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారి చర్యను గూర్చి, వ్రాయుచూ మా సమకాలిక పత్రిక ‘రాష్ట్రీప్రభుత్వపు లాభమికేమిగ లదను ప్రశ్న యడయింపు చున్న’దని యడుగు చున్నది. ప్రైవేట్ రాజప్రతినిధిగా రుండగ రక్షకభటుని లాభ మేమని యడిగిప్రశ్నను, బోలియున్నది!”

మదరాసు కార్పరేషను.

నిన్నటిదినము జరిగిన కార్పరేషనుసభలో, కే. సి. జేశికాచాగారు, చింతాద్రిపేట మీదుగ బోవు ట్రాముమార్గము దీసివేయవలయు నని తీర్మాన ముపకాశించిరి. ఈ విషయము అనేక వత్సరములనుండియు, మద్రాసు పౌరుల నాందోళన నరచుచున్నది. ఇరుకువీధులగుండ, ట్రాము మార్గము పోవుటచే, కాలినడకను బోవువారికిని, బండ్లకును యధికశ్రమ గలుగుచున్నది. మార్గమా చుట్టుదాడి. ఇరుప్రక్కలను దుర్గంధము వెలువడుచుండును. ట్రాము ప్రయాణికులు పడుకొనవలసిన ముగ వర్ష మెంటు భవనముదగ్గర వంతెనయు, వెంటెనియరీ వంతెనయు వెడల్పుజేసిన, ఇది సాధ్యమగును. ఇందుకు కార్పరేషనువారంగీకరించిరి. ట్రామువే కంపెనీగారు సమ్మతించిరి. కాని ప్రభుత్వమువారి రింతవరకును యుత్తరువుల బంపియుండలేదు. ఈ తీర్మానము గురువారము శ్రేష్ఠి గారిచే నామోదించబడి, పసలుగారిచే బలపరుపబడెను. ఈ తీర్మానమును సభవారంగీకరించిరి.

సంగ్రామసమయము గావున, ఈ పని సాధ్యముగాదని ప్రభుత్వమువారు చెలిపెదరేమో? కలకత్తాకును, హజరాకును మధ్య హుగ్లీనదిపైన బెద్ద వంతెనను, యుద్వమధ్యమందే వెడల్పుజేయుటకు సాధ్యమయినపుడు, కూమునదివిడచిన్న వంతెనల రెండింటిని వెడల్పు జేయుటకు యుద్ధాంతమువరకు వేచియుండవలయుననుట హాస్యాస్పదముగ నుండును. అందుచే ప్రభుత్వమువారు త్వరలో నిండు విషయమై యుత్తరువుల గావించి, ప్రజలకు గల యిబ్బందిని దొలగించెదరుగాక!

ప్రత్యేకాంధ్ర సభ

ఈ సభ విజయవాడలో ఈ నెల 30వ తేదీన జరుగు ననియు, చింతలపాటి వేంకట సూర్యనరసింహరాజుగారి రగ్రాసనాధిపత్యము వహించెదరనియు బ్రకటింపబడినది. ఈ సభకు ఆంధ్రులధికసంఖ్యాకులు వెడలి సభను జయప్రదముగ గావించి, హెచ్చరించుచున్నారు. ఆంధ్రులు తమ శక్తిని జూపవలసినతరుణ మా సన్న మయినది. ఆంధ్రోద్యమసిద్ధాంతమును న్యాపింపజేయుట కనుకూలమగు చరిత్రులీ సమయమున ప్రబలియున్నది. రాష్ట్రసిద్ధాంతము భారత ప్రముఖులచే నంగీకరింపబడుచున్నది. ఈ యవకాశము బోగొట్టుకొనక, ఆంధ్రోద్యమ సూత్రములను సంస్కరణవిధానములో జేర్చుటకు నాంధ్రులు వట్టుదలతో బనిచేయవలయును. ప్రత్యేకాంధ్రమహాసభ జయప్రద మగు గాక!

గుంటూరు ఊరేగింపు కేసు:—చట్టి నరసింహారావుగారిపై కేసుచేయుటకు ఆనుమతింపబడినది. నకళ్ళకు నరసింహారావుగారు దరఖాస్తు చేసిరి. ఆపీలు చేయబడునని తెలియచున్నది.

స్థానిక చార్తరులు

దొంగతనము:— కర్నాటక యంత్రశాలనుండి 6 రూ॥ లు విలువగల రెండు తువార్లను ఎత్తుకొని పోయిన గోవిందరాజులు అను నతనికి 6 చారములు కఠిన శిక్ష విధింపబడెను.

చెన్నపురిలో కొళాయిలనీటి పరీక్ష:— ప్రస్తుతమున్న నీటిని బాగుగా పరీక్షించి లోపములను తెలుపుటకు చెన్నపురి దొరతనమువారిక సంఘము నేర్పరచిరి. ఈసంఘమునకు సర్వము జనరలుగా రధ్యతులుగను సానిటరీకమిషనరు, సానిటరీ ఇంజనీరుగారు సభ్యులుగనుండురు.

మరణము:— రావుబహదూరు ఎస్. రత్నసభాపతి పిళ్ళగారి మనుమరాలుకు, ద్రవిడపత్రికా సంపాదకులగు టి. భక్తవత్సలము పిళ్ళగారి కుమార్తెయూ ఆగు శ్రీమతి క్రిష్ణమ్మగారు గత చంగళవారము ఉదయమున మరణించిని వ్రాయుటకు చాల చింతింపచున్నారము.

తపాల నోటీసు:— ఇగ్నాండునకు పంపబడు ఉత్తరములు యీ నెల 24 వతేదీ సోమవారము సాయంకాలము చెన్నపురి జనరలు తపాలాఫీసునందు కట్టి వేయబడును. ఆ దినమున బొంబాయిమెయిలువేళ లోపుగ తపాలాఫీసునం దివ్యబడిన ఉత్తరములు కూడ పంపబడును.

దక్షిణ ఇండియా బ్రహ్మసమాజము:— ఈసమాజమువారి యాజమాన్యముక్రింద శ్రీ రాజారామమోహన రాయగారి 85వ వర్ధంతి యీనెల 27వ తేదీ సాయంకాలము 5½ గంటలకు ఆంధ్రులసకై మందిరమున జరుపబడును. న్యాయమూర్తి అబ్దురహీముగారు ప్రాధికత్యమును వహించెదరు. ఎం. చటోపాధ్యాయకన్య, బి.వి. హాస్య కంటిబుగారు పి. చంచయ్య, బి.వి. ఎం. ఎల్., పి. కె. తిలంగు, గారును శిష్యుల సినెదరు.

శ్రీ బాల సుబ్రహ్మణ్య భక్తజనసభ, రాయపేట:— వై సభవారి యాజమాన్యముక్రింద ఈ నెల 28వ తేదీ మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు సభామందిరమున నొకసభ జరుపబడును. కొన్ని కొన్ని సూత్రసంగ్రహములు, వార్తాపత్రికలును ఆక్షేపణచేయుచున్న ‘హిందూ నిగ్రహారాధన’ను గూర్చి యీ సభయందు చర్చింపబడును. చాలమంది వై అంశమునుగూర్చి ఉపన్యసించెదరు. శ్రీమత్ కుమార గోవిందదాసగారు సభాధిపత్యము వహించెదరు.

చింతాద్రిపేట సత్కాలక్షేపసభ - నందనూరు చరిత్రము:— ఈ నెల 28వ తేదీ ఆదివారమునాడు సాయంత్రము 4 గంటలకు చింతాద్రిపేట ఆయా మొదటివిధిలో నున్న నెం 93 రుగల పురుషోత్తమ సాగారి గృహమున తంజా పూరు వాస్తవ్యులు శ్రీమాన్మోగరాజ భాగవతారాధన నందనూరు చరిత్రమునుగూర్చి కాలక్షేప మొనరించెదరు. ఈసభ క్రొత్తగా పురుషోత్తమ సాగారు మున్నగు పలువురి సహాయమువలన నేర్పరుపబడినది. దీనికి వి. శివప్రకాశ మొదల్యారు బి. ఏ. బి. ఎల్. ఆశగిరిగారి నాయమగుగారు కార్యదర్శులుగా నున్నారు.

బిసెంటుమ్మగారి నిర్బంధవిమోచనము

పార్థసారథిస్వామికి అర్చన

నిన్న సాయంకాలము పార్థసారథిస్వామివారి ఆలయము మనోహరముగా నలంకరింపబడెను. సర్వ సుబ్రహ్మణ్యయ్యారు పి. కే. తిలంగుగార్లు మున్నగువారు చాలమంది దేవళమునకు వచ్చి అర్చనలు సరిపిరని తెలియచున్నది.

అనిబిసెంటుమ్మగారు—స్వాగతమహాసభ.

శ్రీ (23-9-1917 ఆదివారము) సాయంకాలము 5-30 గంటలకు రాయపేటలో ట్రాముదారిగల వీధియందున్న గారి విలాసమునందు మహాజనసభ - రాష్ట్రీయ కౌంగ్రెసు - హోమురాలు లీగు సభ్యులు అనిబిసెంటుమ్మ అరండేలు వాడియా గార్లకు స్వాగత మొసంగెదరు. ఈసభ కెల్లరును రావమ్మనను ప్రకటనము నేడు మాకార్యాలయమునకు పంపబడినది.

శ్రీ సాయంకాలము 5-30 గంటలకు రాయపేటలో గారి విలాసమున జరుగు సభయందే చెన్నపురిలోని మార్కారీగుజరాతీ సింధీ ప్రముఖులు అనిబిసెంటుమ్మ, అరండేలు, వాడియాగార్లును బహుళాకింతురని గూడ తెలియచచ్చినది.

విశాఖ పామహానంద్రము

జులై 22 వ తేది

జులై 22 వ తేది

వి. సి. ఎస్. పరీక్ష.

లండను, సెప్టెంబరు 17:— వి. సి. ఎస్. పరీక్షకు విద్యార్థుల వయస్సుపరిమితిని తగ్గించు విషయమై ప్రధానోపాధ్యాయులు చర్చించుచుండిరి. ప్రాథమిక పాఠశాలలయందు చదువు విద్యార్థులకు అనంతరముగ నుండునని ఈవయస్సు మిలి మారుమను అంగీకరించలేదు.

మరణము.

లండను, సెప్టెంబరు 18:— గాబర్ట్ మేనర్స్ ప్రభువు చంపబడినది.

చెన్నపురి విద్యాశాఖ

పాఠశాల పరీక్షకు నాలు

లండను, సెప్టెంబరు 20:— ఎలిసు సార్జెంటు ఆమె నామ చెన్నపురి రాష్ట్రమున ఇన్ స్పెక్ట్రేస్ ఆఫ్ స్కూల్స్ గా మంజూరు చేసి నియమింపబడినది.

బూనసైన్సు దగ్గరి బ్రిటిషు యుద్ధ నౌకలు.

బూనసైన్సు, సెప్టెంబరు 21:— బ్రిటిషు యుద్ధ నౌక గ్లాస్టో యిచ్చట ప్రవేశించినది. ఈ నౌక సిబ్బందికి స్వాగత మొసంగబడినది. నౌకా సేనాని గూడ యుద్ధవిధాన ప్రత్యక్ష తర మొసంగిరి.

కూర్మ బెక్కు వంతెన పూర్తియగుట.

కూర్మ బెక్కు, సెప్టెంబరు 21:— వంతెన నిర్మాణము సమాప్తమైనది.

మిత్రమండలివారి అన్యోన్య యొడంబడికల

ప్రకటనము.

మిత్రమండలివారి యొడంబడికలను ప్రకటించు విషయమై రిబటుగారి వాగ్దానము చెల్లింపునని వారిని ప్రశ్నించినపుడు, ప్రాస్తుజేశ మేమియు రహస్యముగ నుండుట లేదనియు ఆదేశము మిత్రమండలివారితో గూడి కృషిసంపాదనయందు, వారు నడిచిరి. ఈ యొడంబడికను ప్రకటించుట కొంచె మాలస్యము చేయునని వెట్రోగ్రాడువారు కోరిరి. ఆలేస్సు లారేయను మాత్రమే గాక, శత్రువులుచేసిన నష్టములకు తగిన పరిహారము కూడ కావలయుననియు, కాశ్వత శాంతి యందునట్లు శత్రువులు వాగ్దానము చేయవలయుననియు ప్రాంచివారి అభిప్రాయము. పోవుగారి లేఖకు ప్రత్యక్ష తర మొసంగకపోవుటచే, ప్రాస్తుజేశము బిటను, ఇటలీ, రుస్సాదేశములతో నేకీభవించుచున్నదని తెలియగను.

ఈ లేఖను గూర్చి రిబటుగారి విధముగ జెప్పిరి:— పోవుగారి కెంత అధికారమున్నను, సభలను, సమావేశములను జరుపునని వారు చెప్పుటకుల కన్నిటికిని వనము ప్రత్యక్ష తరముల మొసంగవలయునా? ఎట్టి ప్రశ్నములకు గవానీయ నటువంటి వారికి వనము ప్రత్యక్ష తర మియవలసినదని యెవరు పట్కుదురు? మన యుద్ధాశయములగూర్చి ప్రెసిడెంటు నిల్చునగురు మనలను అడిగినప్పుడు మేము ప్రత్యక్ష తర మొసంగితిమి. కాని వారికి ప్రత్యక్ష తర మియని వా రెవరు? జర్మను మిత్రులే ప్రత్యక్ష తర మొసంగలేదు. వారిప్పుడు పోవుగారికి ప్రత్యక్ష తర మొసంగుదురని ప్రకటించబడినది. ఈ ప్రత్యక్ష తరము రానిండు. కాని పోవుగారి లేఖయందు బెల్జియమును గూర్చిన విషయము తెల్లర మానసములకును ఆమోదదాయకములగు లేపు. శత్రువులు మన కెట్టి వాగ్దానముల జేసినను, మాకు ఆలేస్సు లారేయనును తిరిగి యిచ్చుటకు వారంగీకరించినను, మనము మోసగింపబడకుండునటులు జాగ్రత్తగా నుండవలెను.

కెయిజరుగారు ఆస్ట్రేలియాను సందర్శించుట.

లండను, సెప్టెంబరు 20:— కెయిజరు ఆస్ట్రేలియానున్న కాలమున సముద్రతీరముననున్న నైకు లందరును నిరాయుధులుగ జేయబడినది తెలిగ్రాఫు పత్రికకు బెల్జియములో నున్న డచ్చివా దొకడు తెలియజేసెను.

గోధా విమానము

లండను, సెప్టెంబరు 20:— రణరంగమునను విలేఖకు డిట్లు తెలుపుచున్నాడు:— పూర్వము గోకరుగాను ప్రసిద్ధి గాంచినట్లు గోధావిమానములను గూర్చి ప్రజలు ఆశ్చర్యముగ నుడువుచున్నారు. గోధావిమానములు బాంబుల బలపుటకు నుద్దేశింపబడినవి. కాని బ్రిటిషు విమానములకు తీసిపోయెను. శత్రుపంతుల వెనుక గోధా విమానములకంటె పెద్దవిమానములు పనిచేయుచున్నది.

పరాసువారి ప్రకటనము.

పారిసు, సెప్టెంబరు 20:— వెరిసేనలు తీవ్రముగ ఫిరంగులు గాల్చి, సెన్సి కాగ్నోయ భాగమున ముట్టడి జరిపి ఆపజయము నందినది.

స్టీమర్ల రాకపోకలు.

లండను, సెప్టెంబరు 20:— పరాసువారి రేవులములకు గతవారమున 980 స్టీమర్లు వచ్చినవి. ఈ రేవులనుండి 894 స్టీమర్లు విదేశమునకు పోయినవి. నాలుగు నౌకలు ముంచబడినవి. రెండునౌకలు జలాంతర్గాములచే నెదిరింపబడినవి. కాని అంతర్గాములు విజయ మందలేదు.

శత్రువుల విజృంభణము.

లండను, సెప్టెంబరు 20:— మెంపేనులో మ్యాజు నది రెండు గట్టులయందును ఫిరంగులు తీవ్రముగ గాల్చబడినవని పరాసువారు ప్రకటించిరి.

బ్రిటిషువారి దిగ్విజయములు.

లండను, సెప్టెంబరు 20:— బ్రిటిషువారి సాయంతనపు పత్రిక లిట్లు ప్రకటించుచున్నది:— వైరెసుకోమెన్సు కాల్యకును, వైరెసుస్టేషను యినుపదారులకును మధ్య వైరెసుకు తూర్పున నేటియదయమున ముట్టడిసల్పితిమి. మా ప్రయత్నములు అన్నియు ఫలించినవి. ముఖ్యస్థానములన్నియు మావశకరమైనవి. శత్రువుల కపారనష్టములు కలిగినవి. రాత్రంతయు తడేకవృష్టిగ వర్షించుచున్నను మా వైస్యములు పోరుచు నేయున్నవి. ఉత్తరదేశపు పటాలములు ఇకవర్షిను అటవీని స్వాధీనము జేసికొన్నయవి. అస్ట్రేలియనులు గ్లాకోర్సు అటవీని నానీబోస్పెనసును ధ్వంసముజేసిరి.

మార్షలు హేనుగారి ప్రకటనము

లండను, సెప్టెంబరు 20:— ఈవెసునకు తూర్పున నుండు విశాల యుద్ధరంగమున మా వైస్యములు నేటి యుద్ధయమున ముట్టడి జరిపినవి. ప్రాముఖ్యముగ స్థానములన్నిటి బట్టియుంటిమి. వైస్యములు పురోవృద్ధి మొందుచున్నట్లు తెలియవచ్చినది.

జర్మనుల వాజ్మూలము

లండన్, సెప్టెంబరు 20:— జర్మను వాయువాత్త లిట్లు ప్రకటించినవి:— మాతోయిట్లు అడవికిని లినుకును మధ్య తీవ్రముగ ఫిరంగులతో పోరన పడవ ప్రభాతసయమున ఆంగ్లేయులు విశాలముగ రణరంగమున భయంకరముగ మాసేనలను ముట్టడించిరి. ఇటీవలి జర్మనుపత్రిక లిట్లు ప్రకటించినవి. ల్యాంజిమార్కునుండి హోలీబీకువరకు ఆంగ్లేయ రణరంగమున సమర మలిదారుణముగ జరుగుచున్నది. మార్షకప్రదేశమున జయోపజయములను నిశ్చయించుటకు వీలులేకుండగ పోరుచుంటిమి.

జర్మనుల క్రొత్తరక్షకపద్ధతి.

లండన్, సెప్టెంబరు 21:— జూలై 31-వ తేదీనుండి ఆగస్టు 15-వతేదీ వరకు బ్రిటిషువారు ఒకకొండకై పోరిపోరి విఫలమైన జర్మనులు ప్రగల్భములను పత్రియొందిరి. ఆకొండ ఇప్పుడు మాచేజిక్కినది. శత్రువుల మాయోపాయములన్నియు బూడిదలో పోసిన పన్నీరువలె మాపట్టుదల ముందర పనికిరావాయెను.

జర్మనుల నశ్వరంపు ట్రీకించుట.

లండను సెప్టెంబరు 21:— జర్మనుల మందుగుండు సామగ్రియు సైనికబలమును గూడ జిక్కి ట్రీకించుచున్నదని ఆమెరికా విలేఖకుడు తెలుపుచున్నాడు.

జర్మను వైస్యములో మర్బులులు చేరుట

అలహాబాదు, సెప్టెంబరు 21:— రణరంగమునను బ్రిటిషు విలేఖకు డిట్లు తెలుపుచున్నాడు:— రణరంగమున మాతులైన వైసికుల నష్టమును పూర్తిజేయుటకు 1919 సంవత్సరము యువకులను వైస్యమున జర్మనులు చేర్చుచున్నవారు. తండ్రిను పూర్తి గావండగ నె యువకులు రణరంగమున కంపబడుచున్నారు. సుప్రసిద్ధులగు యోధులతో ఈ యువకులను చేర్చుటచే ప్రమాదము వాటిల్లుచున్నది. ల్యాంజిమార్కుదగ్గర పరాజయము మొదలైన పటాలములు చాల క్రూరముగ శిక్షకుపాలై నవి. పెద్దవాండ్రందరకును ఆగ్రహము కలిగినది. ఈ పరాజయమునకు కారణము ఏమియు తెలియని యువకులను రణరంగమున పోరుటకు నియమించుటచే యనియు యద్దావించేసి ఇట్టి ప్రమాదములు వాటిల్లుచున్నవి. వారిలోపమునకు మమ్ములను శిక్షించుట పాడిగాదని ఆనుభవకాలరగు వైసికులందరును ఘోషించుచున్నారు. జర్మను పంతులలోనికి విగత ప్రాణునిగ జేసి మొదటి ఆమెరికా సైనికుని దెచ్చి వానికి 40 పానుల బహుమతి నిచ్చెదమని జర్మను ప్రభుత్వమువారు వాగ్దానము జేసిరి.

బ్రిటిషువారి విజయములు.

బ్రిటిషువారి ప్రధాన కార్యాలయముననున్న రూటరు విలేఖకు డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:— బ్రిటిషు వైస్యములు శత్రుసేనలలో ఒక మైలువరకు చొరబడినవి. వేగు వైస్యములు జోనీబీకు చెలువెల్లు పంతులను సమీపించినవి. పాలోను అటవీని గూడ దాటినవి. జర్మనులు ప్రతియుద్ధములకై ప్రయత్నించుచుండవారిని బాంబులతో ముట్టడించుచున్నారము. వేలకొలది శత్రువులు మాచే జిక్కిరి. శత్రువులు ఎదిరి పోరుకుండగ నే మాకు లోబడుచున్నారు. శత్రువుల కందకపు గోతులలో 12 మంది జర్మనులు మాచే జిక్కిరి. ఒకానొకపుడు అతిభయంకరముగ మాతో తలపడి పోరుచున్నారు. ఒకపుడు శత్రువులు మావై బాంబులను ప్రయోగించి మేము ముందుకుపోవుటకు వీలులేకుండగ నొనర్పిరి.

టాంకుబండ్లు పోరుట

జూలై 31 వ తేదీనుండి ప్రకటించబడుచున్న ప్రదేశము లన్నిటిని వశపరుచుకొంటిమి. ముఖ్యముగ పోమరెక్ భవనము, బోరేపాలము బిరీయను దారుగృహము, గల్లిపోలీ మున్నగునవి మా వశమైనవి. ఘోరరూపము దగ్గర మాశకటము రెండు 30 మందిని బండిలగ నొనర్పినవి. మాచేజిక్కిన శత్రువులు చాలమంది పాపము బహిర్యను యువకులు. మోవి నారెల్సుతోట వైపుననున్న ఉన్నతభూమిని ఎట్లయినను గైకొనవలెనని శత్రువులు కృతనిశ్చితులైనట్లు మాచేజిక్కిన కుక్క మెడలోని లేఖనకు తెలిసికొంటిమి. దొరకినన్ని ఫిరంగులను కేంద్రీకృతముజేసి వీనివై ప్రయోగించవలెనని కూడ శత్రువులు నిశ్చయించుకొనిరి. మాకు లభించిన విజయములను బట్టిచూడ మా నష్టములంత ఎక్కువ గావని నుడువదగును. దీని కాపాడుటకు ప్రబలప్రయత్నములు జరుగుచున్నయవి. ప్లాండర్సు యుద్ధము విఫలమైనదని జర్మనులు ప్రగల్భములు పత్రికనందులకు ఇవి వాకి తగినప్రాముఖ్యతము. మాచేజిక్కిన భూమియంతయు చాలముఖ్యమైనది. దీనికొరకు మేము వ్యయప్రయాసలకు నోర్చి పోరుటకు మనోనిశ్చయమును జేసికొంటిమి. ప్లాండర్సులో మా వైసికులు జయజయ ధ్వనులతో విజృంభించుచున్నారు.

రుస్సా

కార్మిలాఫ్ సేనాని

సైనిక విచారణ.

వెట్రోగ్రాడు, సెప్టెంబరు 20:— కార్మిలాఫ్ గారి విషయమై సైనిక విచారణ జరుగును. వెట్రోగ్రాడులోగాక యీవిచారణ యుద్ధరంగముననే జరుగును.

సుఖొమినాఫ్ గారి విచారణ.

వెట్రోగ్రాడు, సెప్టెంబరు 20:— సుఖొమినాఫ్ గారి కేసు విచారణలో “నీతిడు రాజద్రోహ మొనర్చినట్లు రుజువునదని” పల్లికు ప్రాసిక్యూటరు పాదించెను. సుఖొమినాఫ్ గారి యనుచరు లందరును వారి తాలూకు వేగులని నేరము మోపబడును.

రుష్యావారు శత్రుసేనల పారదోలుట

లండను, సెప్టెంబరు 20:—రుష్యావారివాయువార్త యిట్లు తెలియజేయుచున్నది:—తెలంగాణకు తూర్పుభాగమున శత్రు సేనలయవస్థులందన మాపుచేయబడినది. డోబ్ర్యిక్ దక్షిణమున నున్న స్థానములలోని కొంత ప్రదేశమున శత్రువులు మరల బట్టు కొనరి.

రుష్యావారి యుద్ధోగ్గులు.

లండను, సెప్టెంబరు 20:—తెలంగాణ గాఢ దివ్యుటి ప్రధానమంత్రిగ నెర్పబడిరి. ఫిన్లెండు గవర్నరుజనరలు హెన్రిచ్ గారస్వస్థులయందుంటున్న తమ యుద్ధోగ్గులను ఈ రాజీనామా నొసగిరి. వీరిసాసముననే కెసావ్ గారెర్పాటు చేయబడిరి.

మద్యపానము

కరెన్ స్కిగారి యుత్తరువు.

మెట్రోగ్రాడు సెప్టెంబరు 20:—సామాజ్య దోత నమునా రొనర్చిన యుత్తరువున మరల బెర్గొనుచు సాగా యిబట్టి వారు తయారుచేయు మద్యము సంతయు వివిగరు మున్నగు వాటిని తయారు చేయుట క్రిందనే యుపయోగింప వలసిన దని కెన్ స్కిగారాజ్ఞ యొనర్చిరి.

సోవీటుకోసక్కుల ఒడంబడిక.

కార్లైన్ వ్యవహారము దర్శాత్తు.

లండను, సెప్టెంబరు 20:—కోసక్కులకును నైనిక కార్మిక సంఘ ప్రతినిధులకును సమాధానము జరుగనున్నది. స మాధానపు మరతులను నిశ్చయపరచు సెక్ సభ జరిగెను. ఈ సభలో ఉభయపక్షములవారును కలసి యొక సభ జరుపవలసి నదని నిశ్చయింపబడెను. కార్లైన్ వ్యవహారమును పరిశీలింప నొక దర్శాత్తు సంఘము నేర్పాటు చేయవలయునని కోస క్కులంగీకరించిరి. ఈ సమానుక కోసక్కుల ప్రతినిధు లుం డవలయును.

బ్యుకోవిచాలో సోవీటులు.

లండను, సెప్టెంబరు 21:—బ్యుకుల వాయువార్తా ప్రక టనము ఇట్లు తెలియజేయుచున్నది:—బ్యుకోవిచాలో అగ్గోరా పశ్చిమ భాగమున ముట్టడి యొనర్చిన రుష్యావైద్యములు తొలగ గొట్టబడినవి. కాని రుష్యావారు మరల ముందునకు రా నెత్తించిరి.

గ్రెసు

రాజు పక్షమునకు జేరిన సేనాని

అరెస్టు చేయబడుట.

ఏథెన్సు, సెప్టెంబరు 20:—గత డిసెంబరు 1 వ తేదీని జనరలు పాపులానుగారి యుత్తరువుల ప్రకారము వారి నైని కులు మిక్రెమండలి నైనికులవై తుపాకుల గాల్చి యున్నారు ఇప్పు డేసేనాని మిసిలాంగియెద్ద అరెస్టు చేయబడెను.

ఆస్ట్రేలియా

ఆస్ట్రేలియాలో ఆట లాపివేయబడుట.

లండను, సెప్టెంబరు 20:—ఆస్ట్రేలియాలో ఆటలకన్ని టికిని కొన్ని ఆటలకములు కలిగినవి. రాజధాని పట్టణమున గు జ్జపు పంచెములు తగ్గించబడును. తక్కిన చోట్ల గూడ కొంచె మిద్రప్రకారము తగ్గించబడును.

ఆస్ట్రేలియా కామర్స్ వెల్లుముత్రినగ్గు

మెల్బోర్న్, సెప్టెంబరు 20:—కామర్స్ వెల్లు మంత్రి

వ్యమున మంత్రిల సంఖ్య 8 నుండి 9 వరకు హెచ్చినది. విదేశీయులను తమ స్వదేశముల కంపుటకు మిల్లరుగారు మంత్రివర్గమున నియమించబడిరి.

ఆస్ట్రేలియాలో నైనికసమావేశము.

నైన్యమునజేరినవారికి అదనపు పన్నును విధించుటకు ప్రతినిధి సభవారు యోచించుచున్నారు. పోలీసు ఉద్యోగ ఘోలును, షెలసాలాధికారులను ఎవరి సోదరులై నే సుగర కార్మికులయందు పనిచేసేవారికి ఆట్టినా రందరును, నైనిక సమావేశమున కర్మలను ఎంచుకొనవారును ఈ అదనపు పన్నును ఈను నవనరములేదు ఇట్లు అదనపుపన్నును విధిం చుటచే నైన్యమున విస్తారము జేరుదురని ప్రభుత్వమువారు తలచుచున్నారు.

తూర్పు ఆఫ్రికా

జర్మను తూర్పు ఆఫ్రిక.

బెర్లియనుల సంపూర్ణ విజయము.

లండను, సెప్టెంబరు 20:—జర్మనుల తూర్పు ఆఫ్రి కాలో బెర్లియనులు 9,10-వ తేదీలను మెడేజేయెద్ద విజయముల సంధియున్నారు. కేలి మాటాయెద్ద శత్రుసాసములను బెర్లి యను బిటికల ఒట్టి తమ విజయమును సంపూర్ణ మొనర్చి కొ నిరి. యుద్ధ రంగమునందంతటను జర్మనులు మే హెంజ్ వైపు నకు పాంపావుచున్నారు. బెర్లియము నైన్యములవీరిని వెన్నా డుచున్నవని బెర్లియమువారు ప్రకటించిరి.

అమెరికా

నౌకానిర్మాణమున కవరోధము.

వాషింగ్టను, సెప్టెంబరు 19:—కార్మికులు కట్టుగట్టు టుచే పనిపీక్కు సముద్రతీరమున నౌకానిర్మాణ కార్యక్రమ మున కంతరాయము కలిగినది. కనుక కాంపెర్నెగారు శ్రద్ధ దీసికొని కట్టుగట్టునున్న కార్మికులను పనులకు నచ్చునట్లు చేయవలసినదని నౌకా సంఘాధ్యక్షుడు కాంపెర్నె గారికి విన్నవించెను.

తలసరదేశపు నౌకలు, ధాన్యములు.

వ్యర్థముగ పడియుండుట.

న్యూయార్కు, సెప్టెంబరు 19:—న్యూయార్కు, బో స్టను, బాల్టిమారు రేవులయందు తలసరదేశముల నౌకలు కొన్ని నిలువయున్నవి. ఈనౌకలలో లక్షలన్నుల ధాన్యములు కుళ్ళు చున్నవి. సుమా రేకులకు టన్నుల సామానుల గొనిపోగల నౌకలు వ్యర్థముగ రేవులములయందు పడియున్నవి. ఈనౌక లను, వీటిలోని ధాన్యములనుగూడ దొరతనమువారు తీసికొం దురని వదంతి కలిగియున్నది.

అమెరికా వాణిజ్య సంఘమువారు యుద్ధమును

బలపఱచుట

అట్లాంటిక్ సిటీ, సెప్టెంబరు 21:—యునైటెడ్ స్టేట్సులో బ్రిటిషువారికి విరుద్ధముగ ప్రవర్తించు వారి కుట్ర లను విఫలము గావించుటకు లాయరు జార్జి గారు, డెర్బీ ప్రభువు, జనరలు స్కట్టు, మాజెను గార్ల ప్రయత్నించు చున్నారు. ఈ విషయమును వర్తకసంఘము వారికి తెలియ జేయు నిమిత్తము వాణిజ్య సంఘము వారి సభ సెక్ దానిని సెలకొల్పెదనని నార్తక్లిపు ప్రభువుగారు తెలిపిరి.

న్యూసవుతువేల్పు ప్రధానమంత్రి కొకవించు.

న్యూయార్కు, సెప్టెంబరు 20:—న్యూసవుతువేల్పు ప్రధానమంత్రి హోల్మెసుగారి కారనాథము నార్తక్లిప్ ప్రభు విచట వించుజేసెను. హోల్మెసుగారి సందర్భమున నొనర్చిన ప్రసంగములమున నుత్సాహము పుట్టబలయ్యెను. యుద్ధ మున జర్మనులపూర్తిగ నోడించునంతవరకు పోగాటము జరుగ వలయును. ఆస్ట్రేలియవారి దేశము యుద్ధరంగమునకు చాలదూ రముననున్నను, ఆస్ట్రేలియా యోధులు ప్రాస్సుకెదా మున్న గుదేశముల పీనులతో నిలిచి శత్రువుల నెదుర్చుచు నధికమగు కీర్తిని సంపాదించి యున్నారు. అమెరికావారుగూడ యుద్ధ మున విశేష పరిశ్రమ జేయుదురని నావిక్వాసము. వర్తమానమున సంయుక్త రాష్ట్రము లొనర్చుచుండిన కార్యములను ఆస్ట్రేలియను లిదివరలోననే యొనర్చి యున్నారు. బెర్లియము ముగ్ధుని వీరియందు కలిగిన మార్పు వ్యవస్థాపితము. అమెరికావారి విషయమును గూడ నియంత్ర ము యథాగతమై, వారు నిదానించిన పిదప శత్రువులతో సమరమునకు బూనికొనిరి హోల్మెసుగారు చెప్పిరి. అనంతర మున నార్తక్లిప్ ప్రభువు హోల్మెసుగారి సామర్థ్యమున ప్రస్తు తించెను.

బెర్లియము

బెర్లియనుల సాహసము.

లాడెక్, సెప్టెంబరు 19:—హావనండి అధికారు లిట్లు ప్రకటించుచున్నారు.—బెర్లియము పంపుల ముందుగ బ్రిటిషు నిమాన మొకటి సోమార్సు ల్యాండులో క్రిందకు పారదోలబడెను. కొంతసంది బెర్లియనులు బురదలో ప్రాకు ను అగ్నిజ్వాలల కైన లక్ష్యపెట్టక నిమానమున సమీపించి నైమానికుడు నృతినిండుట జూచి వానిని వెనుకకు తీసుక పోయిరి.

స్వీడను

స్వీడనువారి యసమ్మతి

స్టాకుహోము సెప్టెంబరు 20:—జర్మనులు స్వీడనువారిని నమ్మించి మోసము చేసిరినియు, లగుబుద్ధు వ్యాపారమును గూర్చి తా మసంస్కృతులమై యుంటిమనియు బెర్లినులో నెరుక జేయవలసినదని స్వీడను వారు 10-వ తేదీని బెర్లినులోని తమ మంత్రికి తెలియజేసిరి.

హాలండు

హాలండునారి స్థితి.

హేగు, సెప్టెంబరు 20:—హాల్ల మెంటు సభయందు చక్రవర్తిని ఇట్లు ఉపన్యసించెను:—రాబోవు శతకాలమునకు సరియగు ఏర్పాటులు గావించబడలేదు. యుద్ధమునత్యైరలో ముగించుటకు నిశ్చయములు జరుగుచున్నవి. కాని ఈ ప్రయత్నములన్నియు నిష్ఫలమౌజనము లాయెను. చున తాట స్థయినకు భంగమురాకుండగ మనముచేయవలసిన కట్టుదిట్ట మును చేయుచున్నారము. ప్రజలకు ఆహార పదార్థ ములు చాలు ట లేదు. చున అధి నివేశములతో వర్తకము చక్కగ జరుగుటలేదు. హిందూదేశపు పదార్థ ములను ఎగుమతి జేయుటకు నౌకలు చాలుట లేదు. మరితర ప్రదేశముల నుండి వీలయినన్ని ఎగుమతుల కవకాశమే లేదు. ఇట్టి సంక్షోభ సమయమున ప్రజలందరను అన్యోన్యముగ పని చేయుట శ్రేయస్కరము. అయ్యిరి ముఖ్యము.

బీసెంటు ప్రభుత్వ విడుదల

యూరోపియను సంఘపు బసమ్మతి.

ఈసెల 20-న తేదీ సాచుకాలమున యూరోపియను సంఘమువారు ఇండియా కార్యదర్శి కిట్లు తంత్రివార్త నంపిరి. బీసెంటు ప్రభుత్వ విడుదలను గూర్చి సంఘమువారు ఖండిం చుచున్నారు. ఏమరతులు లేకయె వారలను విడిచివేయడం, నావికుడల ఇండియా దొరతనమువారిని బలహీన మొనర్చున. తంత్రివార్తా ప్రతులు ఇండియా దొరతనమునకును పంపబడినవి. ఏమరతులు లేకయె, బీసెంటుమృ మున్నగువారిని విడు దలచేయుట తమకు నచ్చునని, విడుదల యుత్తరువు రెండు రోజులకు వెలువడుననగ, బెంగళూలోని అంగ్ల ఇండియను సమాజమువారు దొరతనమువారికి తంత్రివార్త నంపిరి.

కత్రికాల్చివాయములు.

సివిలు అండు మిలిటరీ గజెట్టు ఇట్లు వ్రాయుచున్నది. యుద్ధ సమయమున ప్రమాదకర మగు నాందోళనమును సాగించుచు బీసెంటు యాదిగాగలవారభయపర్త మిచ్చి రా? అట్లు వాదన మొనర్చి యుండవో, వా? విషయమై చేయబడిన నిర్బంధములను తొలగించుటకు దొరతనమువారి కెట్టి సంతృప్తికరమగు కారణము లున్నవియు ప్రజలు చివగో రుచున్నారు. దొరతనమువారు చూపిన దయ వ్యక్తము గాక యుద్ధసమయమున తమ యాందోళన మ న మం జ స న ని బీసెంటు మున్నగు వారు గ్రహించు తు గా క! వీరు తమ యాందోళనమును మరల ప్రారంభించినచో, తక్షణమే దొరతనమువారు చర్యజపి, కటాక్షభావము నొకముల ద్రోయవలయును.

న్యాయస్థాన వార్తలు

విల్లిపురము రైలుస్టేషనుమాన్యువై కేసు:— 1916 వ సంవత్సరము నవంబరు 22 వ తేదీ రాత్రి తిరువాణ్కూరుజిల్లా యందంతటను పెద్ద గాలివాన పట్టెను. ఆరాత్రి విల్లిపురము రైలు స్టేషను మాన్యురగాగు స్టేషను లో నుండిన 28 వ నెంబరు బండికి వై స్టేషనువారి ఆనుమతిలేనిదే పోవు టకు ఆనుజ్ఞ యిచ్చెను. ఆసమయముననే విల్లిపురము వై స్టేషను నుండి విల్లిపురమునకు మరియొక బండి వచ్చుచుండెను. ఈ రెండు బండ్లును దారిలో డిజినియరనున వాని లోనివారికి కొంతసందికి గాయములు తగిలెను. రైలువేలారితే స్టేషనుమాన్యువై తిరువాణ్కూరు మేజిస్ట్రేటుగారి యెద్ద కేసుచేయబడెను. కేసు విచారణ ముగిసిన వెనుక స్టేషనుమాన్యు రకు 1 మాసము కఠినికై విధింపబడెను. ఆ తీర్మానమువై తిరువాణ్కూరు జడ్జిగారియెద్ద ఆశీరుచేయబడెను. ఆతీర్మాన మునందును ఖయదుకైటు బాయపరచబడెను. జడ్జిగారి తీర్మా నమువై హైకోర్టునందు ఆశీరు చేయబడెను. స్టేషనుమాన్యుర నేరమును రుజువు చేయుటకు తగినంత సాక్ష్యులను లేదని హైకోర్టువారు ముద్దాయికి కిత్తు తప్పించినేసిరి.

నిర్బంధవిమోచనోత్సవములు.

(నూస్వకీయ విలేఖరుల యొద్దనుండి)

కడచిన ఆదివారమునాడు అనంతపురమునందు నిర్బంధవాస దినోత్సవము జరిగినది. నిర్బంధితుల పటముల నూరే గించిరి.

అనంతపురమునందు ఈ నెల 18 వ తేదీని గాడిచెల్ల చారిసర్వోత్సవరూపుగాను పంపిన తంతివార్త ప్రకారము నిర్బంధవాస విమోచనము సందర్భమున రాత్రిపూట దిన్య వాద్యములతో నిర్బంధితుల ఛాయాపటముల నూరేగించిరి.

ఈ నెల 20 వ తేదీని నిర్బంధవాసముల రద్దు సంగతి తెలిసినప్పుడు పులివెందుల గ్రామములోను నిర్బంధవాసముల విమోచనము సందర్భమున హోమరూలు యూనియను బాగు పతాకములతోను భజనతోడను నిర్బంధితుల పటములను ఊరేగించిరి. దేవాలయములలోను మసీదులలోను పూజలు ప్రార్థనలు జరిగెను. మహమ్మదాలీ షాకతాళిగార్లకును నిర్బంధ విముక్తి గలుగు గాకయుని భగవంతుని బ్రార్థించిరి.

అనంతరము, సెప్టెంబరు 21:—గడచినబుధవారమునాటి సాయంకాలమున ఎడ్వర్డు కార్నో సేవన్ హోమనందు విద్యార్థి సంఘపువారి ప్రధమ వార్షికోత్సవము జరిగినది. శ్రీ గాడిచెల్ల చారి సర్వోత్సవ రూపుగాను అగ్రాసనాధిపత్యము వహింతు రని సర్వప్రయత్నములు చేయబడియుండె. ఆయన శ్రీ మతి అనిబెంటుమ్మగారి విడుదలచే, సర్వోత్తమరూపుగాను తమకు చెప్పబట్టుచుండే పనియున్నదని తంతివార్త నువ్వెరి. అనంత పుర రాజకీయ కార్యాల తెలుగు పండితులగు ముల్లాది మూర్తినారాయణ శాస్త్రిలవార గ్రాసనాధిపత్యము వహించి రి. నగర చేరుచున్నగానైక బదునోద్ధిష్ట సామేలు చాటి శివ రావుగారు సభ నలంకరించిరి.

వెనుకొండవకీలు శివశంకరముగార్లుగా రుపన్యసించిరి. వారి ఉపన్యాసము చువత్కొమ్ముగాను సుబోధకముగ నుం డినది. తరువాత అధ్యక్షులు విద్యార్థినిధులను గూర్చి యుపన్యసించిరి. విద్యార్థి సంఘపు అధ్యక్షులైన ముల్లా హట్టి శంకర రావుగారు అగ్రాసనాధిపతి గారికి, పిళ్ళేగారికి పూలదండల సమర్పించిన వెనుక సభముగిసెను.

చోడనరము.

ఈ నెల 20-వ తేదీ గురువారమునాడు నరమునకు భగవద్దేవతలను మాపట్టణమునకు తెలియ వచ్చినది. దేవాలయము లందును దివ్యభాస మండిమునను అర్చనలను చేసేదులందు ప్రార్థనలను జరుపబడినది. పంచమ వారాల బాటులకు పుస్తకములను పలకలను పంచిపెట్టబడినది. గణపతి ఊరేగింపు జరుపబడినది. దివ్యభాస మండిమున సభ్యులను మిశ్రులును సమావేశమై మండనముల తెలిపిరి.

పూనకల్లి.

అనిబెంటుమ్మ, వాడియా, అరండేలుగార్ల నిర్బంధ వాస విమోచనమునకు పూనకల్లిలో దేవాలయముల యందు పూజలు ప్రార్థనలు జరుపబడినవి. 300 మంది బీదలకు అన్న దానము చేయబడినది.

పాడుకూరు.

నిర్బంధవాస విమోచనమునకు వెనుక కొయింబత్తూరు నుండి బయలుదేరి చెన్నపురికి నిర్బంధవాసకులు వచ్చుచుండగ రైలు పాడుకూరుపట్టణమునకు వచ్చునని పురవాసు లందరును బిసెంటుమ్మగారికిని వారి అనుచరులకును పూలదండలను పేసిరి. పి. సుందరరామయ్యగారు స్వాగతమును గురుకు ఉపన్యసించిరి. రైలు బయలుదేరు వఱకును పంజాతర ధ్వనులు చెలగుచుండెనని ఒకరువ్రాసిరి.

కల్లికోట.

అనిబెంటుమ్మగారి యొక్కయు వారి యనుచరుల యొక్కయు నిర్బంధవాస విమోచన వార్త వినినతోడనే కల్లికోట కాఖా హోమరూలులకు సభ్యులు పురమందిరమున నొక సభ జరిపిరి. సుమారు రెండు వేల మందికంటె పెక్కుమంది సభా భగవంతుని క్రిక్కిరిసి యుండిరి. పలువురు ఉపన్యసించిరి. అనంతరము సభ్యులు బిసెంటుమ్మ మహమ్మదాలీ షాకతాళి అలిగార్ల ఛాయాపటములను పంకశో వాద్యములతో పురపీఠుల గుండ నూరేగించిరి.

కడచిన దినమున చనితివాడు బల్లారెడ్డి హార్షన హల్లియందు బోర్డు సెకండరీ పాఠశాలలో విద్యను కోత్సనము జరిగెను. మౌనస్థులు ప్రధానోపాధ్యాయులు వచ్చిరి.

నెల్లూరు.

నెల్లూరు, సెప్టెంబరు 20:—అనిబెంటు, శ్రీ అరండేలు వాడియా గార్లను బంధవిముక్తులను చేసిన శుభవార్త 18 ది మధ్యాహ్నము ఈ యూరికి తెలిసినది. ఊరంతయు సంతోష భరితిమైనది. కొందరు ఈసంతోష నూచకముగ పండ్లను పంచ దారను పంచిపెట్టిరి.

లక్ష్మీనరసారెడ్డి పౌరసభాసాధమున ఈదినము సాయం కాలము మహాసభ జరిగినది. వచ్చిన జనముచే ముదిరయుబట్టక పంచలలో నశేతులు ఒరిహాకరు సెల్లికొనును క్రిక్కిరిసి యుండి. వాదాపు 8000ల మంది చేరిరి. నెల్లూరులో న్యాయ వాదిగానుండు శ్రీ. చూ॥ రామచంద్రరావు నాయకు ఎం. పి. బ్రాహ్మణగారు అగ్రాసనము నధిష్టించిరి. బంధ విమోచనా విషయకమై శ్రీరాజేంద్రనాయకు బి. ఎ. బి. ఎల్. గారు మరొకందరును ప్రసంగించిరి. బిసెంటుగారు లోకగు మూర్తి త్రయమును అన్న నిర్బంధమునుండి నిర్వాజముగ విడుదల చేయించినందులకు ఇండియా కార్యదర్శి మాంటేగుగారికిని ఇండియా గవర్నరు మెంటువారికిని విడుదల బిచ్చుపబడినది. పౌరజాన పద సంతోషోత్సవాలు ప్రస్తుత మూర్తిత్రయమునకును విచ్చి విందుచులును శిశ్వానింపబడినది. సభజరుగుకాలమున సమాధిస్తుచుజానోత్సవాలు నిర్వహ్యము అనిర్వచనీయును. ఈ దినము సాయంకాలమున ఈ యూరిలో కొలదికాలము వారకురిసి యతాతాతములు దుస్సమాములగ నున్న సు కాయక క్షేమములను సరకుగొనక జనము చేరియుండుట అసామాన్య విషయము.

రాత్రి 7 గంటలపై శ్రీబ్రాతమాత పటమును, నైయాత్రిత్రక పటమును గుట్టపుబండిపై బెట్టుకొని చువవిభగముతో ను మేళతాళములతోను దేశీయ స్వరాజ్యగీత భజనలతోడను గ్రామోత్సవము జరిగినది ఉత్సవమువెంట వాదాపు 500 మంది కొలువుదీరి నడచిరి. ఒక బండికి కట్టాయును పేసికొని అగ్రపడి నవారి కందరికిని వోసిళ్లతో పంచిపెట్టుచుండిరి. రెండు జతలు భజనత్రీలు యేలాటి భృతిగొరకనె చునోహరమైన మేళములు గించిరి. అశుగడుగునకును బిసెంటుమ్మగారికి జను విజయధ్వ నములను జరుపబడినది. మంత్రహోమ్మమును శ్రీ ఆంధ్ర మాతా ప్రస్తుతియు ఉత్సవభూమి ముతయుగప్రతి ధ్వనించి నవి. బంధవిముక్తులపేర 400 మంది పేద బ్రాహ్మణేంద్రులకు సంతృప్తిగ అన్న దానున చేయబడినది.

ఈ దినము జరిగిన చువవిభగము గ్రామోత్సవములను బ్రాహ్మణేతరసంఖ్య హెచ్చుగ నుండినది. నేటి సభ ఇంతటి జయప్రథముగ జరుగుటకు ముఖ్యకారణము స్వరాజ్యసమితి పరిశ్రమయే. స్వరాజ్యభావము ఆబాలగోపాలము వ్యాపించుచున్నది.

ఈ పాదనియూరిత్రకమునకు గలిగిన జాసాధిక పాసాధిక బంధవిముక్తియై భారతజన సముదాయ విముక్తి లింగమై సర్వవ్యాప్తియై ప్రకాశించుగాత. (స్వకీయ విలేఖరి)

శ్రీల సభ.

రాజుంగుడి, సెప్టెంబరు 21:—అనిబెంటు అమ్మ గారు చెరవిడుదలయినందున తమ సంతోషమును తెలియజేయుటకు మాపుశ్రీలు గొప్ప సభ గావించిరి. విద్యాయక చతుర్థి నాడు 4 గంటల కవపర్తి శ్రీములుగారిముంట సభ ప్రారంభమయ్యెను. అనేకులు శ్రీలకచ్చినందున హాయి క్రిక్కిరిసియుండెను. గొప్ప యింటి శ్రీలు పలువురు సభకు వచ్చియుండిరి. అగ్రాసనాధిపతులగు గా॥ అలివేలుచంగమ్మగారు అనిబెంటుఅమ్మగారు మన దేశమునకు గావించుచుండిన మహాపకారములకు వివరించి మన సంతోషమును కృతజ్ఞతను తెలియజేయుటకు ఇట్టి సభ అత్యవసరమని వివరించిరి. పిమ్మట మరొకందరు శ్రీలును ఉపన్యసించిరి. శ్రీల స్వరాజ్యసమితి నేర్పరచుటకు శిశ్వానించుకొనిరి. కొందరు శ్రీలు పద్యములుచేసి చదివిరి. పండ్లను తాంబూలములను పంచిపెట్టి మంగళహారతు లాసంగి సభ ముగించిరి.

గాజుమహేంద్రవర పురజనుల సభ.

రాజుంగుడి-విద్యాయక చతుర్థి నాడు 4 గంటలకొరకు మువ్వ నేవనోమ్మలనుండు ప్రాసంభించి అనిబెంటు అమ్మగారి యూరేగింపు మహోత్సవము అతి వైభవముతో జరిగెను. వేలకొలది జనులు వచ్చియున్న సేమము అల్లరిలేక యుండెను. సబు కలెక్టరు గారును, అసిస్టెంటు సూపరెంటెం డెంటు గారును, గూడవచ్చిరి. 6 గంటల సభ టౌనుహాలు వెనుక నున్న మైదానములో న్యాయ శిశ్వానింపు పంతులుగారి యాధిపత్యమున జయప్రథముగ జరిగెను. చిలకమర్రి లక్ష్మీనర సింహముగారు, సోలప బాపయ్యగారు, నాళిసు కృష్ణ గారు గార్ల మున్నగువారు రసోద్రేక పూరితులగు సుపన్యాసముల నిచ్చిరి. పౌరులకు కలకండను, పండ్లను పంచిపెట్టబడినది.

స్వరాజ్యసమితి, సంగం, నెల్లూరు.

సంగం (నెల్లూరు) 20 సెప్టెంబరు:—శ్రీమతి బిసెంటుమ్మ గారి నిర్బంధ విమోచనవార్త ఈ గ్రామమునకు 19-9-17 తేదీ సాయంకాలము తెలిసెను. సంతోషాతిశయముచే, సమితి సభ్యులందరు, గ్రామోత్సవము, బహిరంగోపన్యాసములు, భజన కాలక్షేపము జరుగుచున్నటుల తీరుమానించిరి. వెంటనే వలయువారందరు వావా పరికరములతో తోడ్పడిరి. సాయంత్రముత్సవము ప్రారంభమయ్యెను. ఉత్సవకాలముందు గ్రామసంతతియు, మిఠాయి, కొబ్బెర, చక్కెర విరివిగ పంజారములుచేసిరి. ఉత్సవము బజారు చేరువప్పటికి, వారీయులెల్లరు కర్పూర, పుష్ప, తాంబూలములతో ఉత్సవముకొనుచుచిరి. ఉత్సవమున 'వసంతమ్మ జీవితము' గురించి బహిరంగోపన్యాసము గావించి వారీయులు నెల్లూరు దేశవోత్సాహపూరిత లుగజేసిరి. "స్వరాజ్యమును" గురించి బ్రాహ్మణ శ్రేణియందు వ్యాస మొకదానిని జదిపిరి.

భజన వాద్యములతో ఉత్సవము జరుగుకొలది సామాన్యజనులు మూకలుగ జేరసాగిరి. సమాహ మెక్కువై నప్పుడు "స్వరాజ్యమును గురించి చురొక బహిరంగోపన్యాసము 45 విమలములకు మైగ గావించిరి.

రొయ్యూరు స్వరాజ్యసమితి.

రొయ్యూరు, సెప్టెంబరు 20:—నేడు మా గ్రామ స్వరాజ్య సమితివారు, పౌరులును దేవాలయావరణలో పులిపాక నోగానంద వరసింహ్యంపంతులుగారి యాజమాన్యమున సభ జరుపబడినది. 800 లు ప్రజలు చేరిరి. పంజాతర ధ్వనములతోను నిర్బంధవిముక్తులకు జయజయ ధ్వనముతోను ప్రారంభమయ్యెను. భారతమాత ప్రకృతమైనవెనుక రొయ్యూరు రామచంద్రప్రసాదరావు, కంటేటి సుబ్బారావు, బొమ్మశేవర గారుచంద్ర ప్రసాదరావు నాయకుగారు దీప్తోపన్యాసముల నిచ్చిరి. ఈ క్రింది తీర్మానములను చేసిరి. మగ్రాసు దొరతనమువారి అక్రమపు చట్టలను రద్దుచేసి నిర్బంధితులకు స్వేచ్ఛ యొసంగినందులకు ఇండియా దొరతనమువారికి వందనములు తెల్పమ తీర్మానించినారు. మన ముస్మత్ సాదరులగు మహమ్మదాలీ, సౌఖత్ అలిగార్లను కూడ వెంటనే విడుదల చేసిన దనియు మిగత నిర్బంధితులనుకూడ సాధ్యమయినంత త్వరలో విడుదలచేసి ప్రజాశాంతి నెలకొల్పి కోరుతు తీర్మానించిరి. అగ్రాసనాధిపతులు దీప్తోపన్యాసము గావించి ప్రజల అనురాధి నోలబడించిరి. సాయంత్ర మాసభ ముగిసినది. స్వరాజ్యసమితివారు కలకండను పౌరులందరికి పంచిపెట్టిరి.

ఒంగోలు.

ఒంగోలు, సెప్టెంబరు 21:—శ్రీమతి అనిబెంటు శ్రీయుత అరండేర్ వాడియాగార్లను నిర్బంధ ప్రవాసము నుండి విముక్తులచేసినవార్త మెచ్చటి యువయువకు వార్తాపత్రికల వలన తెలిసినది, తెలియనే ఇచ్చట సభ జరుపలమునని యిచ్చటి స్వరాజ్య సమితివారు నిశ్చయించుకొనిరి. స్వరాజ్య సమితివారి బహిరంగ సభ గావించ బడుననియు, స్వరాజ్య సమితికార్యస్థానమునుండి యుత్సవము గావించ బడుననియు దండ్రిరా నిష్క్రమించుచుననే వేయింప బడినది.

నిన్న సాయంత్రము మాడున్నర గంటలకు స్వరాజ్య సమితి సభ్యులును స్వరాజ్యభి మానులును స్వరాజ్య సమితికార్య స్థానమునంద బయలుదేరి శ్రీమతి అనిబెంటు అరండేర్ వాడియాగార్ల ఛాయాపటమును భారత మాతపత్రమును హార్డింజి పిట్టిలో యూరేగించిరి. శ్రావ్యమైన వాగస్యమును మధురమైన భారతమాత ప్రకాశమును శ్రోతలకు నీనుల విందొనర్చినది ఊరేగింపున కనేకులు వచ్చిరి. ఊరేగింపు ముగిసిన తర్వాత యిచ్చటి కొండగడ్డ ప్రతిష్ఠింపబడి యుండు శివకేశవుల యాలయముల ముందటనున్న విశాల స్థలమున ఘోషా మేయించి జనులు సమావేశమైరి. స్వరాజ్యసమితి అధ్యక్షులు శ్రీయుత భీమరాజు లక్ష్మీ నారాయణరావు పంతులుగారి రధ్యక్షతను వహించిరి. శ్రీయుత కుందుర్తి గాజుమూర్తిగారు త్యాగరాయకృతులను శ్రావ్యముగపాడి సభ్యులకృతజ్ఞతకు సాక్షులయిరి మిట్టబోడ్డి పేకట నుబ్బరావు టంగుటూరి నాయనశాస్త్రి శిఖరంకోటి శ్వర గుప్తగార్ల గంభీరముగా క్రింది తీర్మానములను గావించి యుపన్యసించిరి.

1. తీర్మానము శ్రీమతి అనిబెంటు అరండేర్ వాడి యాగార్ల నిర్బంధ ప్రవాసమునుండి విముక్తులై జాతీయ మహోద్యమమునకు తోడ్పడుటకు మరల యేతెంచినదియు సభవారు అభినందించుచున్నారు.

2. నిర్బంధ ప్రవాసమునుండి శ్రీయుత మహామద్లీ షాకత్ అలి మున్నగు వారిని తక్షణ విముక్తులజేయుట అత్యవసరమని ఈ సభవారు అభిప్రాయపడుచున్నారు.

మై రెండు తీర్మానములను కరతాళధ్వనులతో సభ్యులందరికలలు ఏకగ్రీవముగా యామోదింప బడినవి. కడపట కురుగంటి కామశాస్త్రిగారు భారత మాతృప్రభమును అత్యుత్సాహముతోను మధురముగాను పాడిరి. కడపట సంతోష నూచకముగా పంచదార యెల్లగకును పంచిపెట్టబడినది.

సామ్రాజ్య శాసన సభ.

(నిన్నటి తరువాయి)

బిడ్డయరుగారి యుపన్యాసము.

హాగ్గార తీర్మానమును ఓద్యయరుగారి రిచ్చిన యుపన్యాసమును గూర్చి మదనమోహన మాశ్వగారిట్లు పలికిరి. ఓద్యయరుగారు తన ఉపన్యాసమున ననేకవివాదాంశములున్నవనియు, అందులకు తాను మిగుల వ్యసనము చెందుచున్నాడనియు చెప్పి బాసకయ్యకుని గుర్రెఱుండుటకు నేనెంతయూసంతసిందిచితిని. ఈసమయమున నిట్టియుపన్యాసము నొసగుట స్వాభావికముగ నీసభలోని సభ్యులకేగాక దేశమందందరికిని శేషకోపము గలిగించినదని మన మందఱ మెఱుంగుదుము. మైకేలుగారు తమ విచారమును దెలుపునపుడు ఏ మాటలవలన నిందఱికిని కోపముగలిగెనో ఆ మాటల నతడెఱిగి యుపసంగించుకొనవలసి యుండెను. అతడట్లు చేయలేదు. ఈ సందర్భమున నా తరపునను, నా స్నేహితుల తరపునను వారు మమ్ములను, మా రాజకీయ నాయకులను మా యుద్యమములను, మా రాష్ట్రములను ఎదిరించుచు నాడిన ఆన్యాయపు బలుకుల తూలనాడుట నా ధర్మము తమ రాష్ట్రమును గొనియాడుటకు తక్కిన రాష్ట్రముల తూలనాడుట నిశ్చయముగ వారి కివ్వవలదు. తక్కిన రాష్ట్రములందలి నాయకులను, వారి యుద్యమములను ఎదిరించుట కేవల మసందర్భము. ఈ యుద్ధ సమయమున మా సోదరులు, పంజాబీయు లాసర్వీన గొప్ప సహాయములను మే మెఱుగుదుము. మే మందుల కందునుగూర్చి వాదనభివందించుచున్నాము. అటులనే తక్కిన రాష్ట్రములవా రొనరించిన సహాయమును దొరతనమువారు కృతజ్ఞతా పూర్వకముగ గ్రహించిరి. మైకేలుగారు నేటి దినమున తమ విచారము మెప్పుకొనినను గూడ మా మిత్రులలో ననేకులు వారికి తగిన ప్రత్యుత్తరము నీయవలయునని విశేషాభిప్రాయమును గలిగియున్నారని నేను నిశ్చయముగ జెప్పగలను. అయినను మీరు మనఃపూర్వకముగ మమ్మందఱిని సమ్యగ్యాచరమును వహింపవలసినదని మ రి యు మ రి యు గోరుటజేసియు, మే మూ ర కు ం డు ట వల న మీ ర న్యధా భావింపమని మాట యిచ్చి యుండుట జేసి యు, మైకేలుగారి సంతాప వాక్యముల నంగీకరింపవలసినదనియు, ఇంతటితో నీ విచారపు సంగతిని మరువవలసినదనియు నేను నాభ్రాతృసభ్యుల గోరెదను. మీరు పలుమరు గోరుట వలన మేము ఓద్యయరుగారికి తగిన ప్రత్యుత్తర మీయకుంటిమని గ్రహింపదగును. ఈవిషయమున మీరును, మీ దొరతనమువారును జూపి నడవడికకు మే మెంతయు కృతజ్ఞులము.

గురువారమునాటి సమావేశము.

సామ్రాజ్య శాసన సభ 20వ తేదీ ఉదయమున జి.ఆర్. తాండేనుగారి యాజమాన్యమున మరల సమావేశ మయ్యెను. జిల్లా బోర్డులు.

సర్ మహేంద్రచంద్రనందిగారు జిల్లా బోర్డుల విరాళముల నభివృద్ధి జేయగోరుచు నడిగిన ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు సర్ విలియము మేయరుగారిట్లు చెప్పిరి. మా సభ్యులందఱు రించిన ఉపన్యాసములను హిందూదేశ దొరతనమువారు చూచిరి. (2) ఆయా బోర్డుల కెంతెంత సహాయము చేయవలయు నిశ్చయించుటకు గూర్చి స్థానిక దొరతనమువారు చెప్పవలసి యుండును. ఏయే కారణములబట్టి యెంతెంత సొమ్ము మీయబడుచున్నదియు! స్థానిక దొరతనములవారికి తెలియును. కాని మాకు తెలియదు. (3) 1905 వ సంవత్సరమున హిందూదేశ దొరతనమువారి సగిన విరాళములవలన ఆయా బోర్డులకుచ్చు ఆదాయములలో నాల్గవంతు వారికి ముట్టినట్లు తెలియుచున్నది. సమముగా బోర్డుల ఆర్థిక సర్వతలజూచి పంచి పెట్టవలసినదని ఏటేట కొంతసొమ్మును సామ్రాజ్యదొరతనమువారి యారాష్ట్రములకిచ్చివేయదురు. రాష్ట్రీయదొరతనములవారు దేనిని బట్టి ఎట్లు ఈ మొత్తమును విభజించుచున్నదియు మాకు తెలియదు. (4) వంగదేశమున నింక నెట్టి యేర్పాటుల జేయవలయు దానిని గూర్చి మాకును, ఆ రాష్ట్రీయ దొరతనము వారికిని ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు నడచుచున్నవి. (5) సామ్రాజ్య దొరతనమువారి విరాళముల వలన జిల్లా బోర్డులకు తగినంత లాభము గలుగుచున్నదని నమ్ముటకు హిందూదేశ దొరతనము వారికి తగిన హేతువు గన్పించదు. (4) తక్కిన చిల్లరవిషయములను గూర్చి రాష్ట్రీయ శాసన సభలో నడుగుట యుచితము.

ప్రశ్నోత్తరములు.

డాక్టరు సామ్రాగారు:—(1) నాల్గవ కార్యదర్శి నొకని ఎ. సి. ఎన్. వర్గములో నుండి నియమింపవలయునని సంయుక్త రాష్ట్రముల దొరతనమువారి నుండి యేమైన యుత్తరము వచ్చినదా? (2) దానినిగూర్చి యేమైన ఏర్పాటు జరిగినదా? జరిగినచో దాని స్వభావ మెట్టిది? (3) ఏర్పాటు గావించబడిన స్థానిక శాసన సభలో చర్చ జరుగువరకును దొరతనమువారి విచారమును నాచెదరా? (4) ఇది వరకట్టి చర్చ జరుగుటకు గల యవకాశము లన్నియు స్థానిక సభాధ్యక్షు డట్టి ప్రశ్నల తర్కింపనీచు కుండుట వలన అగిహేయినవని దొరతనమువారి యెరుగుదరా? (5) వైయుద్యోగమున సం॥ రాష్ట్రీయ సివిలు సర్వీసునుండి యెవ్వని వైన నెల్లెప్పుడును నియోగించు చుండుటకు దొరతనము వారిలో చించెదరా? (6) మదరాసు దొరతనమునందొక కార్యదర్శి క పదవి మదరాసు సివిలు సర్వీసు ఉద్యోగి యని నియమించిరా? (7) నాల్గవ కార్యదర్శి క పదవి నిదివరలో పని చేయుచుండిన భారతీయు నొకని కాపద? నీయక నతని వేరొక పదవిని నియమించి రనుట వాస్తవమా? అట్లయిన నా ప్రయత్నము హిందూదేశదొరతనమువారి నాలోచించియేచేయబడినదా? ప్రత్యుత్తరము:—(1) అవును. (2) ఏర్పాటైనదియు జరుగలేదు. (4) అట్టిపూనిక నేదియు దొరతనమువారు వహింపనేరరు. (4) ఆయంకేమును గూర్చి మాకు తీర్మానములను ఆ దొరతనము వారు త్రొసి వేసిరిని మాకు తెలియ వచ్చినది. (5) ఆ పదవిని సభ్యులు చెప్పినట్లుల ప్రత్యేక నియామకముగ జేయు నిమిత్తము దొరతనమువారు స్థానిక దొరతనమువారితో నుత్తరప్రత్యుత్తరముల నడపెదరు. (6) అవును. (7) ఆ భారతీయోద్యోగి సైక్రేటేరియటులో భాగ్యపరుపబడి ఇప్పుడు కార్యదర్శిగ పనిచేయుచున్నాడని తెలిసినది. అట్టి నియామకమును స్థానిక దొరతనమువారు చేయవచ్చును. హిందూదేశ దొరతనమువారి యనుమతి అవసరములేదు.

భారతీయులు; సివిలుపోలీసు ఉద్యోగములు.

సివిలుపోలీసు సర్వీసులలో కొంత పరిమాణమును బట్టి ఉద్యోగములందు భారతీయులను నియమింపవలయునని కర్మ గావోక తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టిరి. ఈ తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టునపుడు కర్మగారు దాని ఆవశ్యకతను నిరూపించిరి. ఈ మహాకార్యము యొక్క బాధ్యతయు కష్టమును తామెఱిగి యేయున్నారు. భారతీయుల కున్నత ఉద్యోగముల నీయకుండుటవలన ననేక యవధికములు వాటిగ్గలవు. అటుల జేయుటలో పూర్వమీదేశమునందున్న యవసర్యకపు టేర్పాటులనే ఇంకను గొనసాగించుట భాగుగనుండజాలదు. నూతన దృక్పథ మట్టి యవసర్యకముల దొలగించుననితమ కోరిక. ఇన్స్టిట్యుట్ మిటి రిపోర్ట్ల అందఱును ఆగ్రహము గలిగించెను? పురాతన పద్ధతి నూతన రూపమున నింకను గొనసాగింపబడునని ప్రాందవులు గ్రహించిరి. కొందఱి ఉద్యోగాశయములందే పుట్టిపెరుగు ప్రాందవు లున్నతోద్యోగముకొర కెట్టి ప్రయత్నములనుపనిచుబడెదనని గోళ్లగారు చెప్పిన ట్టిప్పణికార్యవిధాన మేర్పరుపబడినది. కమిషనువారు నివేదించిన ఏర్పాటుల ప్రకారము నడచుకొనవలసిన బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున కెట్టిప్రయత్నమును గలుగజాలదు. సంఘ నియామక సమయమున నిప్పటి స్వపరిపాలనాదర్శము లేనియు లేక, పాలకపాలితాదర్శముగనుండెను. ఈతీర్మాన సత్కర్మకాధికారముల నేదియు గోరలేదు. ఉత్తమోద్యోగముల వహించుటలో భారతీయులకు లేని గుణాధిక్యముల కొన్ని బ్రిటిషు వారికున్నవి. గనుక భారతీయులకిట్టి ఉన్నతోద్యోగముల నీయగూడదనుట పూర్వకాలపు బ్రాహ్మణులు చెప్పిన, “బ్రాహ్మణుడుగ పుట్టిన గాని ఎవ్వడును మోక్షము బడయనేర” రను వింతవాక్యమును బోలియున్నది. ఈ సంగతి అత్యధికముగ శ్రీతముల బడయగోరువారలకు మాత్రమే సంబంధించినది కాదు. దాని ననుసరించి ఆలోచింపవలసియున్న విషయము భారతీయులు ప్రపంచములో నెవ్వరితోనైన సమానులమని చెప్పగలరా లేరా? అనునది నిశ్చయింపబడవలయును. బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమునందున్న భారతీయ భాగతీయేతర పురుషుని గుణమును బట్టియే బ్రిటిషు సంబంధము నిలుగలదని తన యభిప్రాయము. పిమ్మట కర్మగారు కమిషనువారు సివిలు సర్వీసును గూర్చి చెప్పిన కొన్ని సలహాలను తర్కించిరి. 1879 వ సంవత్సరములో హిందూదేశపు సివిలు సర్వీసునందున్న 1411 ఉన్నతోద్యోగములలో 280 ని భారతీయుల కీయదగునని చెప్పబడినది. కాని ఇన్స్టిట్యుట్ కమిటీవారి యభిప్రాయమును బట్టి ఇంక 12 సంవత్సరములు గలించినపిమ్మటనే 189

ఉద్యోగములైన నీయదగు ననియు, ఇంక ముప్పదియేండు గడచిన నే 1879 వ సం॥ములో గోరబడినవానికి భారతీయు రర్జులుగా నుండు రను తెలియు చిత్రముగనున్నది. హిందూదేశమున బ్రిటిషు అధికారమును నచలితముగ స్థాపింపవలయునని పలువిధముల నూచింపబడినది. అయినప్పటికిని తా మీ సమయమున మొక్కటి చెప్పవలసి యున్నది. హిందూదేశము యొక్క రాజకీయాత్మజ్ఞు మొక్కమారు కడుపబడిన లక్ష మంది నైనికులు గల బ్రిటిషు సైన్యమును, కొందఱి యూరోపియను ఉద్యోగియులను ఆ సమయమున కాంతి నెలకొల్పుజాలరు. రాష్ట్రములలో క్రోధములు రగులకుండుటకుగాను అత్యుత్తమ మైనవారలే ఉద్యోగముల కెన్నకొనబడవలయును. హిందూదేశమునందు ముప్పదికొట్ల ప్రజలయందును సివిలు సర్వీసునకు దగినవారెవ్వరును గనబడకున్నారని దొరతనమువారు చెప్పకుండురు గాక! అట్టి మాట యిప్పుడే నిలువజాలదు. విద్యాభివృద్ధివొందు భూతకాలమున బొత్తిగను నిలువజాలదు. పండిత మదనమోహన మాశ్వగారును, డాక్టరు సామ్రాగారును, శ్రీనివాసశాస్త్రి, రంగస్వామి అయ్యంగారు, చ.కుర్, చందాగారలును తీర్మానమును బలపరచిరి. సర్ హాఫ్ డ్రె, హాగ్గారలు తీర్మానము నెదిరించిరి.

తీర్మానమునకు వ్యతిరేకముగ మాట్లాడుచు బ్రేగారు దిగ్భాషన్యాసమును గావించిరి. ఎట్టిమార్పులవలననైనను తమ వాణిజ్యశాఖవారలకు నష్టము గలుగుటకు తామిచ్చుకొనజాలమని అతడు చెప్పుచువచ్చెను. స్వపరిపాలనా యాశయుతో తా మేకీభవించుచున్నను బీసెంటుగారి త్వరగతి లాగులేదని అతడు చెప్పవారంభింపగా విసెంటుగారు వారిని క్రమమార్గమున తీర్మానమునకు సంబంధించిన అంశములనే మాట్లాడ గోరిరి. మరొకొంత నేపటి కతడు వలసదేశములనంటి స్వపరిపాలన అంగీకారముకాదని యుపన్యసింప మొదలిడగా విసెంటుగారు మరలవారిని మందలించిరి. చాపుగారు చెప్పిన సంగతులను అందఱును ఉత్సాహముతో విందులేగాని వారు తీర్మానపు సరిహద్దులదాటకుండదని సభాధ్యక్షుత వహించిన తాండేనుగారు పలికిరి.

భారతీయుల నధికముగ ఉన్నతాధికారములందు నియోగించినవారి వర్తకశాఖ కెట్లు హానిసంభవింప గలదని అట్టి ప్రయత్నము నెద్దాని చేయక ముండే యెట్లు చెప్పుచున్నారని శాస్త్రిగారిడిగిరి. అట్టి ప్రయత్నము చేయుటవలన తమకే మొట్టమొదట బాధ కలుగగలదని బ్రేగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. తమ శాఖవారికి తగినంత యధికారమును ప్రాతినిధ్యమును ఉండవలయునని యతని యభిప్రాయము. భారతీయులు తమ వాణిజ్యభివృద్ధికి బ్రిటిషు వర్తక సంఘమువారి సహాయము నభిలషింపరు. స్వపరిపాలనము వచ్చినను రాకున్నను ఎప్పుడైనను పరిపాలనమును తాము ప్రథమ తరగతియందే యుండవలయును. కానితమ యధికారములు తగ్గిపోవుట కతడియ్యుకొనజాలరు. ఈ తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టుట కింక తగిన సమయము రాలేదని వారి యభిప్రాయము.

మదరాసు దొరతనమువారి సభ్యుడు మాచిమానుగారు తీర్మానము నెదిరించిరి. దేశమున బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర కక్ష లున్నవనియు, అందువలన భారతీయు లందరు నీ తీర్మానమును గోరుచున్నారను కర్మగారిమాటలు నిజము కావనియు చెప్పిరి. “జట్టిను” పత్రిక కొలదియంది బ్రాహ్మణేతరుల యభిప్రాయమునే వెలిబుచ్చుచున్నదనియు, నవీన బ్రాహ్మణేతరోద్యమ మొకటి బయలుపెడలి అనేకమంది యభిప్రాయము దేశీయసభాసారి యై యున్నదనియు శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు చెప్పిరి.

అంత విసెంటుగారు దొరతనమువారి ప్రస్తుతిసితిని బోధించి అన్నియంశములను దొరతనమువారు విశాలదృష్టిని బలికింతురనియు, అయినను కమిషను నివేదికము కేవలము నిరుపయోగకారిగ నొకమూలను ద్రోసివేయబడదనియు, కమిషనునందు నిరంకుశాధికారులు లేరనియు మొత్తముమీద దొరతనము వారిపుడే తీర్మానము సంగీకరింపజాల రనియు చెప్పిరి. తీర్మాన ముపసంహరింపబడినది. సభ మరునాటికి నిలిపివేయబడినది.

గుక్రవారమునాటి చర్చ.

ప్రశ్నోత్తరములు.

21 వ తేదీని తాండేనుగారి యాజమాన్యమున మరల సామ్రాజ్య శాసనసభ సమావేశమయ్యెను. శ్రీనివాస శాస్త్రిగారు:—క్రిందటి దేశీయ మహాసభ యందును, మహమ్మదీయ మహాసభయందును తర్కింపబడి ఆమోదింపబడిన యుద్ధానంతర సంస్కరణములనుగూర్చి ఉన్నతోద్యోగములలోనున్న కొందఱు అసందర్భములనియు, అత్య

ధికముగ నున్నవనియు, దొరతనమువా రంగీకరించు నంతకంటె మిక్కిలి అధికముగ నున్నవనియు జెప్పట దొరతనము వా రెఱుగుదురా? (2) ఇట్టివస్తువు గా రిటీ వల అక్కుపడ్డు విద్యార్థులకిచ్చిన యుపన్యాసమును దొరతనము వారు చూచిరా? (3) హిందూదేశమునందలి రాజకీయ సంస్కరణము లెంతవఱకు జరిగినవని తెలియజేయుటకుని క్రిందటి హిందూదేశ కాన్వెన్షన్యు, ఇప్పటి కాన్వెన్షన్యు పార్లమెంటులో జెప్పి రనునంతటి సజమా? (4) దొరతనము వారి క్రింది సంగతుల నాలోచింతురా? (1) ఇప్పుడు విచారణలోనున్న సంస్కరణములను హిందూదేశమునందు తర్కించు ననకాశ విరూపాక్షుడెవని ఈదొరతనమువారు సామ్రాజ్యక దొరతనమువారిని గోరెరా? (ii) సంస్కరణములు తీర్మానింపబడుటకు పూర్వము ఆసంస్కరణముల హిందూదేశమునందు తర్కించుటకు ను, అందునుగూర్చి ప్రతినిధి సంఘముల నంపుటకును తగిన యవకాశము లేకుండునని దొరతనమువారి భయమిచ్చెదరా? సర్ విలియము సిస్టెంటు:— (1) (2) ప్రశ్నలకు, ఎ తగియు న్నాము. (3) (4) నూతన మంత్రి గారిటీవల పార్లమెంటులో నిచ్చిన ఉత్తరమును తలకింపదగును. సంస్కరణము లెంతవఱకు జరిగినవని తెలియజేయుదును.

మదన మోహన మాశ్వగారు ఆస్తుల మార్పుటను గూర్చి చేయబడిన 1882-వ సంవత్సరపు తీర్మానమును గూర్చి ప్రత్యేక సంఘము వారిచ్చిన యభిప్రాయముల తెలియ బరచి ఆవిట్లను రాబోవు సభలో తర్కింప గోరెరి.

వి. సి. ఎస్. డర్మిటలు

ఇండియను సివిల్ సర్వీసునందు జేయఁడు పరీక్షలను ఇంగ్లాండులందును, హిందూదేశమునందును ఒకేపర్యాయము జరుగునటులను, రెండువోట్లకు కృతార్థులైన విద్యార్థులవారి వారి యోగ్యతను బట్టి నొకేవరును యెన్నెనబడవలయునని యు దొరతనమువారు కాన్వెన్షన్ గారిని గోరవలయునను మదనమోహన మాశ్వగారుక తీర్మానమును ప్రవేశ పెట్టిరి. ఈ ప్రశ్న చాల పురాతనమైనది. బ్రిటిషువారే ఉత్తమాధికారులయ్యి భారతీయుల కుత్తమాధ్యోగము లేకుండుట వారికి జన్మహక్కు. ఈ విషయమును గూర్చి వారు ఛార్జెసు వుడ్డు, విల్ఫోరియా మహారాజీగారు చెప్పిన సంగతుల తెలిపిరి. 1860-వ సంవత్సరములో మంచి యనుభజ్ఞులు గలసి యిచ్చిన నిజాదీకమున నిట్టి పరీక్షలైనై బట్టవలయునని తేలున్న యైంద్రవలె కొన్ని ఉద్యోగములైన నట్టి పెట్టవలయు నన్నని చెప్పబడెను. ఆని నేటిక నొక మూలకు త్రోయబడినది. ఇట్టి పరీక్షను పెట్టగోరుదు 1867-వ సంవత్సరములో ఛార్జెసుగారు ప్రజల మండిరమున నొక తీర్మానమును ప్రవేశ పెట్టిరి. అట్లయిన నే భారతీయులు పోటీచేయుటకు న్యాయముగ నుండునని వారి తలంపు మదరాసు, కలకత్తా, బొంబాయిలలో నొక్కొక్క పరీక్ష జరుపబడవలయు ననియు గూడ వారు పలికిరి. హిందూదేశ కాన్వెన్షన్ గారు హిందూదేశ విషయమున విశేషాభిమానము గనబరచినచారియ్య ఇట్టి పరీక్షల కిచ్చుకొనక కొన్ని ఉద్యోగములనుమాత్రము భారతీయులకొక కుంచితము బడవలయుననిచెప్పిరి. దీని సర్ మోన్యుప్రసాదుగారిట్టి తీర్మానము నొకదాని ప్రజల మండిరమున ప్రవేశ పెట్టగా నది యంగీకృత మయ్యెను. అప్పు ఛార్జెసు మదరాసు దొరతనమువారు తప్పు తక్కిన రాష్ట్ర దొరతనముల వారందఱును దాని నెదిరించిరి. దీనినిబట్టి ఇదివరలో నంతయు హిందూదేశానుకూలముగ నున్నవి. ఇప్పుడు ఇట్టివస్తువు కమిటీవారి నిజాదీకము అందులకు కృతీకారముగ నభిప్రాయ మిచ్చినది. హిందువులనకాశ విరూపాక్షుడెవని తెలియజేయుటకుని క్రిందటి హిందూదేశ కాన్వెన్షన్యు, ఇప్పటి కాన్వెన్షన్యు పార్లమెంటులో జెప్పి రనునంతటి సజమా? (4) దొరతనము వారి క్రింది సంగతుల నాలోచింతురా? (1) ఇప్పుడు విచారణలోనున్న సంస్కరణములను హిందూదేశమునందు తర్కించుటకు ను, అందునుగూర్చి ప్రతినిధి సంఘముల నంపుటకును తగిన యవకాశము లేకుండునని దొరతనమువారి భయమిచ్చెదరా? సర్ విలియము సిస్టెంటు:— (1) (2) ప్రశ్నలకు, ఎ తగియు న్నాము. (3) (4) నూతన మంత్రి గారిటీవల పార్లమెంటులో నిచ్చిన ఉత్తరమును తలకింపదగును. సంస్కరణము లెంతవఱకు జరిగినవని తెలియజేయుదును.

ఇంగ్లాండుదేశము హిందూదేశమున కంపినసంజ్ఞమున నది ప్రస్తుతమైనది. మాంటేగుగారు చెప్పినటుల హిందూదేశపరిపాలనా యంత్రము నింతటితోనంపివేసి పరిపాలనము ప్రజలకు బాధ్యతగలదిగ నుండవలయును. ఈ చిట్కల నన్నియు విడదీయుట తీర్మానమున కీయబడిన తగిన ప్రత్యుత్తరమునై నాధారపడియుండును. ఈ సమస్యయొక్క న్యాయమునుగూర్చి పుక్కుచు వారిపుడు దాని నొక మూల నుంచివేయదగ దని చెప్పిరి.

ఈ సమస్యను కాండిసుగారు కాలపరిమితిని గూర్చి విచారింప గోరెరి.

మాశ్వగారుగారు చెప్పిరి:— కాలపరిమితిని గూర్చి నాకు జ్ఞాపకము లేనందులకు చాల విచారించు చున్నాను. ఈ తీర్మానము మాన్యదయముల నంతను నావరించి యున్నది.

ఈ యంశమును భారతీయ ప్రవర్తనను బట్టి కొంచెము వివరింప వలసి యున్నది. అదియే కమిషను వారి యభిప్రాయమును హిందూదేశమున సి వి లు ప రీ ష ల ను బట్టుటకు వ్యతిరేకముగ నున్నటుల గన్పించుచున్నది. హిందూదేశమును గూర్చి తాము గావించిన వాగ్దానములను “కాకితపు ముక్కలుగ” పరిగణింపక మర్యాద యుక్తముగ నెరవేర్చుటలో ఇంగ్లాండు దేశపు గౌరవమును, ఆంగ్లేయుని గౌరవమును, ఇంగ్లాండు పార్లమెంటు గౌరవమును వ్యక్తము కాగలవు.

మా|| అర్మిన్సుగారు మాశ్వగారుగారిని సంతోషకర వాక్యములను, కొన్ని అసంతృప్తికరవాక్యములను బలికి రనిరి. మాశ్వగారు యుపన్యాసము తీర్మానమును గూర్చి వివరముల నేమియు తెలుపకున్నదని వారి అభిప్రాయము.

మా|| రంగస్వామి అయ్యంగారు తీర్మానమును బలపరచిరి. పేదలు మంచి మేధానంపన్నులయ్యి ఇంగ్లాండుదేశమునకేనా బాలకుండుట వలన నిట్టి యుద్యోగముల పొల్లన బాలకుండుటవలన నిట్టి యేర్పాటెంతయు ఆహ్లాదకరము.

విస్సెంటుగారు మాశ్వగారుని విశేషముగ ప్రశంసించిరి. అది చాల యుచితరీతిని మంచి మృదువాక్యములతో వెల్లడింపబడియెను. తక్కిన సభ్యులింక నేమియు చెప్పలేదు. కావున నిందువిషయమై చెప్పబడున దంతయు చాల బాగ రూకతో పరిశీలంపబడు నని వారు పలికిరి. భారతీయులను సివిలుసర్వీసునకు రాకుండ కానింపబడిన దని వారు చెప్పిరి.

మాశ్వ:— నేనట్లు చెప్పలేదు. మొత్తముమీద ఆచరణమున బట్టి కమిషనువారి సలహాలవలన భారతీయుల సివిలు సర్వీసునందు ముఠాగించుట పాపగతుండ జేయబడినదంటిని.

విస్సెంటుగారు తాము చెప్పినదానినే మరల చెప్పి అది యట్లుండలేదనిరి. హిందూదేశమునందున్న ఆయాజాతులవారికి తగిన ప్రాతినిధ్య మొసగుట నెట్లుద్యోగముల నీయ దగునదియు తెలియకున్నది. యూరోపీయనుల కొకరీతి తీతమును భారతీయుల కొకరీతితీతమును ఇచ్చుట అంగీకరింపబడలేదు. భారతీయులలో గూడ కొంద రీపరీక్షల హిందూదేశము నందుంచుట కియ్యకొనకున్నారు. ఇప్పటి కమిషనువారిపోర్టు పూర్వము వారి దాని ననుసరించియే యున్నది. ఇట్టి పరీక్షల పెట్టుటవలన సత్యంతోత్సాహపరులగు భారతీయ యువకులకును, అంతగా సత్సాహములేని యువకులకును పోటీలు గలుగును. తీర్మానమును గూర్చి తెలుపబడిన ఉత్తమాభిప్రాయము లాలోచింపబడునని యైన నతడు చెప్పలేనందులకు విచారింపుచున్నాడు.

వి. ఎస్. శ్రీనివాస శాస్త్రిగారును, జిహ్నుగారును, మోగిగారును అనుకూలముగ నభిప్రాయముల నిచ్చిరి. వారందరును అట్టివస్తువు గాచెప్పినసంగతుల ఖండించిరి. కమిషనువారు భారతీయుల తక్కువసంఖ్యను నియమింపక ఎక్కువసంఖ్యను నియమించుట అన్యాయమని శాస్త్రిగారునిరి. దాదాభాయి నాగోజీ, సర్ ఫిరోజీషా మెహతా, గోక్షే, ఆగాఖానుమహారాజుగారులు హిందూదేశమునగూడ పరీక్షలనుంచుట యవశ్యకమనిన దానినిగూర్చి ప్రత్యేకముగ నిష్పన్ను చెప్పటవలన సరమనిరి. పరీక్షలో గృతార్థులైన మదరాసీయులును బొంబాయి రాష్ట్రీయులును పశ్చిమోత్తర పరగణాలు మొదలగు ప్రదేశములలో నియమించుటవలన విస్సెంటుగారు చెప్పినరీతి నిత్యంత అనర్థముల వాటిల్ల నేరవని మోగిగారు చెప్పిరి. (నశేషము)

కాకినాడ తాలూకాబోర్డు నియోజనము:— జిల్లా బోర్డు ప్రసిడెంటు బర్మిటుగారు వెనుకటి నియోజనమును రద్దుపరిచినందున నేడు (22-9-1917) తిరిగి నియోజనము జరిగినది. గంటి వేంకటరావు బి. ఏ. బి. ఎల్ గారికి 9 వోట్లును దుగ్గిరాల నూర్మప్రకాశరావు బి. ఏ. గారికి 6 వోట్లును వచ్చినందున వేంకటరావుగారు తాలూకాబోర్డు వైసుప్రెసిడెంటుగ నియోజితులైరి. (తంతివార్త)

బృందావన మహాత్మ్యము:— నేటిరాత్రి చూశ తొట్టికళ్ళ కొమరప్ప మొదలివీధియందు క్రష్ణ రామానుజ భక్తజనసభ వారివలన, బృందావనమును, తల్లి ఆదివారముదయము 10 గంటలకు ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆఫీసువావలన భాగవత తదియారాధనయున్న జరుగును.

ఆనిబిసెంటుగారు:— నిర్బంధా గానమునుండి విముక్తురాలైనందున 23-9-17 న ఎమ్. ఎతిరాజుగారుయందు గారు 100 మంది వీద జనులకు ప్రాతఃకాలిపేట, ది2 తిరువట్టియూరు హైకోర్టున అన్న దానమును జేయుదురు. ఆరాత్రి 9 గంటలకు ఆమరంబేడు వేలాయుధ మొదలియూరుగా వలన అననూయచరిత్ర కాలక్షేపము జరుపబడును.

బ్రహ్మపురాము:— ఇది స్వధర్మ ప్రకాశిని వారిచే ప్రకటింపబడుచున్న పురాణ సంగ్రహావళి యందలి మొదటి సంపుటము. ఇందు ప్రతి అధ్యాయమునందును గల కథా విషయము వృత్తముగ తెలుపబడినది. మొత్తముమీద కథాంతయు వృత్తముగ సవిమర్శగ న్ననున్నది. మహాపురాణముల కథలును సవిమర్శగా ప్రకటింప బూనినందులకు క మార్కండేయ శర్మగారింతయు వంద్యులు. ఈ పుస్తకమువల 5 అణాలు. గుంటూరునందలి స్వధర్మప్రకాశిని పుత్రికాధిపతులయొద్ద దొరకును.

నేటి వాతావరణస్థితి:— బంగారా భాతమునకు తూర్పు భాగమునందును బర్మాయందును వాయుభారము వృద్ధియైనది. కర్నాటకమునందును మైసూరునందును చాలతగ్గినది. దత్తమండలములందును కర్నాటకమునందును అత్యల్ప వాయుభార ప్రదేశము గలదు. రాజధాని ఉత్తరభాగము నందు వాయుదిశ లనేకవిధములుగ నున్నవి. మలబారునందును. దత్తమండలములందును కర్నాటకమునందును వాయుదిశలు ఈశాన్యవాయవ్యవశ్చిములుగ నున్నవి. వాయువుచాల మెల్లగ వీచుచున్నది. ఈయందయము వాల్తేరు, చెన్నపురి, గూడలూరు, కొచ్చి, కల్కికోట, మార్కారా, ఉదకమండలము, కోయంబుత్తూరు, వెల్లూరు, నేలములందు వాయువునందు చలనము లేదు. బొంబాయి తీరమునందును దత్తమండలములందును ఉష్ణ మెక్కువయ్యెనది. ఉత్తర సర్కారులలో (గుంటూరు నందు) అత్యధికోష్ణము 89½ డిగ్రీలు. నెల్లూరునందు 92 డిగ్రీలు. దత్తమండలములందుష్ణము 92 నుండి 93½ డిగ్రీలవఱకును గలదు. చెన్నరాజధానియందు దంతటను మొత్తముమీద అత్యధికోష్ణము కడప (98½) యందుండెను. పశ్చిమతీరమునందే కొంతవఱకు దట్టమగు మేఘములు గలవు. కాకినాడ వాల్తేరు బల్లారి బెంగళూరులందు ½ అంగుళము వర్షించినది. దత్తమండలములలో కర్నూలు, తిరునల్వేలిలందు 1½ అంగుళము తిరుచినాపల్లియందు 1½ అం. వర్షించినది. పశ్చిమతీరమునందును కర్నాటకమునందును మంచినన్న మురుగునీరు.

మదన పల్లె.

మదనపల్లె, సెప్టెంబరు 18:— నేడు మదనపల్లె చరిత్రము నందు పుణ్యదినము. నిర్బంధవాసులగు ఆనిబిసెంటు దేవిగారు వారియనుచరులు వాడియా, అరండేలుగారు ప్రవాసమునుండి విముక్తులయిరను! వార్త పురములో నొకనిమిషములో నలు ప్రక్కల వ్యాపించినది. జను లే సంతోష వార్తను వినగానే వారికిగలిగినయత్నాహము చెప్పనలవికాదు. ప్రతివారునుబంధ విమోచకుల గౌరవాగ్ధముగా యత్నములు చేయసాగిరి. కళాశాలనుండి యపాధ్యాయులు, విద్యార్థులు, అబలసమాజ సభ్యురాలకు, ఆణువండులచుండి ఆనిబిసెంటువారి వాడియా అరండేలుగార్ల చాయాపతములతో పురములో నూరే గింపు జరిపిరి. చుట్టుప్రక్కల గ్రామములలో నీ సంతోష వార్తను తెలుపుటకు అనేకమంది యువకులు వెళ్లుచున్నారు. జాతీయ విశ్వవిద్యాలయకళాశాల, చెన్నకళాశాలలు వారము దినములు మూయబడినవి. ప్రతిపూటను సభలు విందులు జరుపబడుచున్నది. స్వాతంత్ర్యవాదులు సందర్శించుటకు అనేకులు చెన్నపురి వెళ్లుచున్నారు. అక్టోబరు మాసారంభమున అలహాబాదునకు పోవుటకు ముందు ఆనిబిసెంటుగారిని యిచ్చటికి రమ్మగిరి తంత్రివార్తలు వందలకొలది బంపబడుచున్నవి. (మదన పల్లి విలేఖరి)

THE GREAT WAR

TELEGRAMS.

Great British Offensive

German Defensive System Smashed

GRAPHIC DETAILS

[Reuter's Agency]

British Front

GREAT BRITISH OFFENSIVE.

Opening of the Battle Described.

Westhoek Ridge Positions the Objective.

LONDON, September 21.

Reuter's correspondent at the British Headquarters says:—The British have renewed their offensive on a big scale. It is impossible at present to define the flank of the attack. The most intense fighting zone lies astride the Ypres-Menin Road and is directed against German positions in Glencorse Wood, Inverness Copse, Nonnebosch and Polygon de Zonnebeke standing on high ground. The possession of these positions would complete our mastery of the Westhoek Ridge system. There was heavy rain during the night but the weather cleared at dawn and the all-important element of visibility is reasonably high, while the ground has not been seriously affected. The attack differed materially from previous battles in various aspects which it is not permissible to indicate, but which are dictated by the necessity of devising some formula for dealing with the enemy's new defensive tactics. The enemy's pill-boxed and shell-cratered ground has been the subject of great artillery concentration for a week. By day our heavy guns carried out intense counter-battery work and destructive bombardment of defensive positions, while by night field guns and trench mortars pitched gas shells and oil drums among the enemy, the effect of which may be guessed by the fact that two nights ago one hostile artillery group so attacked did not reply. Thus the way was pretty effectively cleared for the infantry. The actual preliminary bombardment was short but of incredible intensity consisting of a series of barrages one in advance of another. All troops had thoroughly rehearsed their part and by the devotion of the divisions in remaining in line longer than usual it was possible to pour more than a normally large proportion of fresh troops into the attack. Considering the circumstances communication was good for which due credit must be accorded to the New Zealand Brigade, which during the comparatively short period of preparation preceding the attack, buried over three thousand feet of telegraph cable so deep as to defy any shelling. The Germans who fully realize what the loss of this line would mean offered a strong opposition to the infantry. There was intense machine-gun fire from redoubts etc., but our artillery soon found these spots. Tanks are being employed in a limited number owing to unfavourable ground, but our airmen already report that these machines are moving to the assistance of infantry where the latter is temporarily held up.

Great Aerial Offensive

Our airmen are taking a great part in the battle carrying out an unprecedentedly elaborate offensive.

Positions of Considerable Importance Won.

A British evening communique says:—We attacked this morning eastward of Ypres on an eight-mile front between the Ypres-Comines Canal and the Ypres-Staden Railway. Great success attended our troops and positions of considerable military importance were won and heavy casualties inflicted. We assembled attacking regiments without incident in spite of a steady rain all during the night. The first objectives were captured at an early hour, including a number of concrete strong points and fortified farms for the possession of which there had been previous heavy fighting. The North Country regiments carried Inverness Copse and the Australians stormed Glencorse Wood and Nonne Boschen.

Stubborn Fighting for Shell-Holes.

Reuter's correspondent at the British headquarters says: To-day's attack has been another fine success for British arms. Troops penetrated to a depth of a mile, which is a wonderful achievement, considering the character of the ground. Advanced troops reached the Zonnebeke, Gheluvelt line, also beyond the centre parallel of Polygon Wood. We are now bombarding the Germans massing for a counter-attack. It is believed that the prisoners reach four figures. Every shell-hole yielded about a dozen prisoners, sometimes surrendering without resistance and sometimes fighting stubbornly. In one instance the inmates of a semi-cancelled crater held up our troops for some time by bombing. In other instances the enemy came out with fixed bayonets as the barrage crept towards them. The first advance was made rapidly in light skirmishing order, the Germans admitting that they were taken by surprise by the rapidity of our attack.

Tanks in Action.

We swept over places which have figured in communique since July 31st as serious obstacles, such as Pommern Castle, Borey Farm, Iberian Blockhouse, and Gallipoli. The Schuler Gallery, which is a long line of pillboxes, small concrete turrets erected over shell-holes, gave much trouble, but the onslaught of our men was irresistible. At Schuler Farm, which was surrounded by water, two tanks attacked, obtaining thirty prisoners, blanched-looking men afflicted with remorse from the ordeal of our artillery. A large per-

centage of the prisoners are young, chiefly Bavarians. A captured messenger dog bore a message, ordering that the high ground towards Moenarschoek must be recaptured at all costs and ordering as many guns as possible should range on it. The work of consolidating was strenuously progressing all the afternoon under the protection of a heavy barrage. Our casualties are not heavy considering the enormous value of the gains attained, which is a bitter commentary on the German claim that the offensive in Flanders has failed. The ground won is of vital, tactical, and high strategic importance, and we are prepared for desperate enemy counter-efforts. The day has been a great and glorious one for our armies in Flanders.

Scottish and Southern African brigades took Potadam, Vampire, and Serry farms and west Lancashire Territorials, carried the Siberian farm and strong point known as Gallipoli. We then advanced to assault the final objectives. English Country Troops on our right reached the line of their final objectives after a hard fighting in woods northward of Ypres-Comines Canal. North country and Australian battalions in the centre penetrated positions to a depth of over a mile and captured the whole of their objectives including the hamlet of Veldhoek and the western portion of Polygon Wood. Further north Tevenkelt was captured and London Highland territorials carried a second line of farms including Rosa farm, Quebec Farm and Burst farm on the line of their final objectives. The weather this morning cleared and aeroplanes were able to take more active part in the battle indicating the position of our troops and reporting hostile concentration to our artillery. Thus a number of German counter-attacks were broken up and others repulsed by our infantry. Our prisoners exceed two thousand. We have captured a few guns there was considerable aeroplane observation on Wednesday. We engaged hostile troops and transport and also dropped one and half tons of bombs on various targets and another ton during the night time on Billens and Hutments. Six German machines were brought down and four driven down. Seven of ours are missing.

The New British Offensive.

Delivered On a Small Front.

LONDON, September 21.

PARIS.—It is semi-officially stated that the new British offensive was not delivered on a wide front as in the previous British and French offensives but was restricted to positions east of Ypres and was completely successful, the infantry in a few hours attaining all their objectives and exceeding them at some points. The enemy's formidable fortifications were captured without excessive loss. This battle of Menin road will have interesting results on the British position in Flanders. The town of Ypres is now largely freed from enemy pressure while the British are installed in more easily defensible positions which will be a useful starting point for ultimate progress on Flanders.

Battle-Field Described.

The coveted ridge, against which the Germans boasted the British had dashed themselves vainly from July 31st to August 15th, fell yesterday morning. The new and cunning system of enemy defence was mastered by doggedness. This system of pillboxes in shell-holes was evolved by the Germans when they found the old trench system was battered to pieces by artillery. They made forward positions without a definite line, building innumerable concrete blockhouses so arranged in such that they enfiladed others, and so strong that only a direct hit with a heavy shell was able to damage them. Such a direct hit was most difficult on a small mark like a concrete house, holding almost fifty men. These little garrisons, mostly machine-gunners and picked men, specially trained for outpost work, were able severely to damage advancing battalions, so that forward lines passing through and beyond them would be spent and weak when exposed to the attack of the "stossgruppen" specially trained for counter-attacking, which were held in reserve. These hard nuts have now been attacked by a new method of assault, planned with great forethought, with the result that the British conquered the high ground which the Germans regarded as the supreme strategic point in this sector. Yesterday morning the attack began slightly in advance of the line on July 31st which has since been held by English troops with wonderful tenacity against repeated attacks of sixteen divisions, while beyond them was maturing the blow which F.M. Sir Douglas Haig has now delivered.

German Version.

A wireless German official communique says: After a very violent fire between Houthout Wood and Lys, the English launched a strong attack on a broad front at daybreak.

A later German communique says:—A battle is in full swing on the English front from Langemark to Hollebeke. Bitter and fluctuating fighting occurred throughout the day in the foremost part of our defensive zone.

Germany's Waning Resources.

Significant Order.

ALLAHABAD, September 21.

LONDON, September 20th.—An American correspondent with the French sent a German Army Order signed by General von Ludendorff and addressed to all the army

in the field stating that, despite the general diminution of combatant activity, the consumption of munitions remains high and, particularly, the expenditure of certain heavy shells exceeds the rate of production. This is serious. However, the army cannot issue a new general order for further restriction in the consumption of munitions because their losses on all fighting fronts continue to be very high, and would become even higher if further general instructions were given. Economy of men is even more important than economy of munitions. The order goes on to cite ways in which both men and munitions are wastefully used, including too severe fighting for the possession of ground of little practical value, and useless barracks.

Deterioration in Quality of Units.

ALLAHABAD, September 21.

A British correspondent at the front wires that the Germans are still receiving large drafts of the 1919 class to replace wastage. Youths recently captured were mustered. Many had to be sent to the front before their training had been completed. The dilution of a good fighting unit with these boys has had a markedly deteriorating effect. Some battalions, which failed badly at Langemark, had been subjected to severe punishment, which the older men bitterly resent, declaring that these untrained, ill-fed youths drafted into their ranks were responsible for their defeat. Rewards running as high as £40 are offered for the first American brought into the German line: dead or alive. ("Pioneer special cable.")

Latest British Report.

LONDON, September 21.

Marshal Haig wires:—More detailed accounts of yesterday's battle confirm the completeness of the success. Local attacks in the evening in the neighbourhood of Tower Hamlets north eastward of Langemark cleared up a number of strong points and complete capture of objectives in those localities. It is now established that enemy's casualties were unusually great in the many counter-attacks in the afternoon and evening by considerable forces. Clear light in the latter part of day enabled us to obtain warning of impending attacks and the concentrated fire of rifles, machine-guns and artillery in every case destroyed advancing German infantry. Continuity of enemy attacks only added to his losses without recovering any valuable ground. The exhausted enemy did not counter-attack at night and we consolidated our positions undisturbed. Our losses were light. We drove off small attacks westward of Havricourt and westward of Lens.

French Front

Latest Report.

LONDON, September 20.

The French Communique says:—In Champagne there was great artillery activity in the nights region. Our fire dispersed attack on Monthaut with serious enemy losses.

Russian Front

Fighting in Bukhovina.

LONDON, September 21.

A wireless German official communique says:—A Russian attack west of Arbora in Bukhovina was driven back, but the Russians again endeavoured to advance.

Great Britain

Advance in Freights.

LONDON, September 21.

The "TIMES" says:—Notice is likely to be given immediately of an increase in outward freights to Australia and New Zealand representing advances of considerably more than one third which is extent to which Indian freights will be raised provisionally on November 1st. Advance of one third in outward freights to South Africa is believed also to be under consideration.

The "TIMES" says:—There is no question of profits to Shipping Lines since tonnage of all lines has been requisitioned but companies are concerned to ensure that expenses are covered.

Montagu's Silver Report.

LONDON, September 21.

Messrs. Montagu's silver report says:—Price is 54 record since September 1890. Rise is due to supplies again being insufficient to meet demands.

An Explosion in a Factory.

LONDON, September 21.

The Press Bureau states that nine have been killed by an explosion in an explosives factory in Ireland. The number of injured has not yet been ascertained.

Russia

Alcohol Prohibited.

Mr. Kerensky's Order.

LONDON, September 21.

PETROGRAD.—M. Kerensky, repeating the Imperial Rescript, has ordered that all alcohol at distilleries and licensed premises must be used for making vinegar and mineral waters.

The Sukhomlinoff Trial.

LONDON, September 21.

PETROGRAD.—At the Sukhomlinoff trial the Public Prosecutor urged that treason had been proved. The shady characters who surrounded the accused would be charged with espionage.

TELEGRAMS.

Soviet-Cossacks Agreement.

Kaledine Affair to be Enquired Into.

LONDON, September 21.

Pourparlers between the Council of Soldiers' and Workmen's delegates of Petrograd and the Vice-Hetman of the Don Cossacks has resulted in an agreement for a joint meeting, the latter acquiescing in the demand for a Court of Enquiry into the Kaledine affair, provided Cossack delegates are allowed to attend.

LONDON, September 20.

PETROGRAD.—General Alexeeff has resigned, because he disagreed with M. Kerensky's demand for the dismissal from general staff of all Officers suspected of complicity with general Korniloff. General Alexeeff feels it would be difficult immediately to replace experienced trained officers. Genl. Tchermisoff Commander on South West Front is named as General Alexeeff's successor.

America

American Commerce Supports War.

A Suggestion.

LONDON, September 21.

ATLANTIC CITY.—Lord Northcliffe promised the Convention of the Chambers of Commerce to convey to the proper quarter the suggestion that Mr. Lloyd George, Lord Derby, General Smuts, and Mr. Hughes should visit the United States to counteract the anti-British propaganda. Lord Northcliffe said that the whole spirit of the Convention was for war to the bitter end, and he rejoiced to find an increasing sentiment in favour of the retention of the German colonies by South Africa and Australia.

Argentina

British Cruiser at Buenos Ayres.

Receives Enthusiastic Welcome.

LONDON, September 21.

BUENOS AYRES.—The British cruiser "Glasgow" has arrived here escorted by numerous beflagged steamers and yachts. The "Glasgow" was welcomed by salutes of guns, the playing of the National Anthem, and by cheering crowds. Pro-British speeches were delivered from the balcony of a hotel, from which the Commander of the "Glasgow" and the British Minister addressed the crowd.

German Method of Bribing.

LONDON, September 21.

WASHINGTON.—The State Department has made another startling revelation. It publishes a message sent in January 1917 by Bernat Orff, Ex-Ambassador in Washington, to the Berlin Office requesting authority to pay sixty thousand dollars to influence Congress through certain organisations. The text of the message which is dated January 22nd 1917 says: "I request authority to pay out up to sixty thousand dollars in order, as on former occasions, to influence Congress through organisations of which you know and which can perhaps prevent war. I am beginning in the meantime to act accordingly in above circumstances. A public German declaration in favour of Ireland would be desirable in order to gain support of Irish influence here".

Belgium

German Impressments.

LONDON, September 21.

Reuter learns that the Belgian Government has information that during the past three weeks great portion of civilian population of Bruges has been removed in order to perform military work behind the German front. In Antwerp Province Germans are making fresh requisitions of bedsteads, blankets and sheets and linen shirts have been seized. All news filtering across the frontier shows that for two months the civilian population near German front in Flanders has been gradually removed towards the rear, only men obliged to work for the army being retained.

Canada

Bridge Completed.

LONDON, September 21st.—QUEBEC.—The bridge has been completed.

Canadian Governor-General's Assurance.

LONDON, September 21.

OTTAWA.—The Duke of Devonshire in a speech from the Throne proroguing Parliament concluded "Although stress of war is increasingly severe the people of Canada are resolved in the supreme purpose of achieving a thorough victory and enduring peace. They have not faltered and whatever further efforts may be necessary, will be unhesitatingly made in stern determination that their already vast sacrifices shall not be in vain."

INDIAN TELEGRAMS.

From Our Own Correspondents

By Wire.

Calcutta

Fight with Dacoits.

Youth's Gallant Stand.

CALCUTTA, September 21.

A story of encounter with a gang of dacoits comes from Gondolpara in French Chaudhazore. In the early

hours of last Monday a gang of dacoits of up-country men armed with lathies, about seven or eight in number, broke into the house of Mr. Bhutnath Napat. After locking the door of the room in which a man was sleeping, they approached an adjoining room in which there were some women. A sixteen-year old son of the house, who occupied the third room, armed himself with a "dao", and posted himself at the doorway. As the dacoits came up he attacked some leading men slashing the leg of one and severely wounding another on the head. Meanwhile, some of the Village Watch Committee were attracted to the spot by the uproar. The remaining dacoits attempted to escape, but were soon secured excepting one who swam across a neighbouring tank.

Punjab

Sir Michael's Eating the Humble Pie.

Anglo-Indian Presse's Indignation.

LAHORE, September 21.

The "Civil and Military Gazette" says:—The proceedings at Wednesday's Council meeting at Simla can hardly fail to evoke feelings of bitter indignation from every Englishman, in India. Sir Michael O'Dwyer's criticisms were outspoken, vigorous even severe. But after all he was only speaking the truth, however unpalatable truth may be to a certain type of mind which finds its inherent weaknesses and failings held up before it in mirror. Unfortunately Indian politicians have always shown themselves hypersensitive to criticism, though we are not aware that they have ever shown any regard for susceptibilities of British officials whose policy they attack and whose personal motive, even they, not infrequently impugn, and as evidence of this it is sufficient to refer to the persistent campaign of calumny to which Government and its officials have recently been subjected in certain quarters in the Press and on the platform. But even a high official hits and back treats his critics to a little plain speaking the sting of which lives mainly in the manifest and uncompromising truth. Indian susceptibilities must be soothed and the speaker is called upon to express regret for any offence which his remarks may have given. As if this were not enough His Excellency the Viceroy must needs go out of his way to reprove Sir Michael O'Dwyer for introduction of irrelevant and contentious matter and to beg the aggrieved Indian members to overlook it and regard the incident as closed. It is doubtful if a more humiliating exhibition of weakness had ever been witnessed in the Council Chamber. But the ultimate responsibility, we feel sure, does not rest so much with the Viceroy and with the Secretary of State whose sinister influence upon the course of events in India is already manifesting itself and it was an evil day for India when the report of the Mesopotamia Commission forced Mr. Chamberlain with a scrupulous sense of honour, which we can only admire while we deplore its consequences, to the conclusion that there was no course open to him but to resign.

South India

Result of the Lottery.

PUDUKOTTAH, September 21.

In the presence of the Dewan, Judges, merchants and others, including the Committee members the drawing of the Pudukottah War Loan Lottery commenced this morning at the Town Hall. Ticket numbers and blank, and prize numbers were placed in separate revolving cylinders and were taken out simultaneously by little boys and announced to a large gathering assembled. The first prize goes to ticket No. 6421, Sellammal of Coimbatore. Other winners so far Rs. 200 to ticket No. 1459; Rs. 100 to ticket numbers 984, 2641, 4031 and 4960; Rs. 46 8 0 to ticket numbers 4698, 4480, 4771, 3794, 3276 and 3450; Rs. 23 4 0 to ticket numbers 3785, 3781, 1258, 1789, 1799, 624, 4767, 4972, 1654 and 2386. Rs. 15 8 0 to ticket numbers 4460, 4218, 4570, 2587, 3938, 726, 1338, 1065, 2678, 3278, 4641, 2244, 1051, 3591, 129, 4165 and 4449; Rs. 7 12 0 to ticket numbers 1295, 2761, 4249, 140, 63, 2071, 2679, 3675, 93, 870, 2374, 2611, 1259, 2472, 85, 3432, 2659, 270, 1072, 4663, 4323, 2658, 2010, 4554, 1922, 2396, 4359, 1366, 3975, 198, 3164.

The drawing is proceeding.

Latest Telegrams.

[REUTER.]

UNCORRECTED.

LONDON, September 21.

Reuter is informed that Earl Michell take recently resigned their position as trustees under will of the late Cecil Rhodes. The Late earl Grey had also resigned trusteeship shortly before his death. Mr. Otto Beit Lord Roket and Mr. Indyard Ripling has accepted Mr. Position of trustees, other trustees being Lord Milner and Sir Star Jameson. Trustees have now definitely constituted the scholarships fund as contemplated by Rhodes in his will and have decided to allot the four new scholarships.

Created in substitution of scholarships formerly held by Germans to the provinces of Alberta and Saskatchewan to Transvaal and Orange Free State and alternately to the knows of Kimberly and Port Elizabeth. As Alberta and Saskatchewan have hitherto had one scholarship between the effect of this decision will be that each of these provinces will now have a scholarship. After careful consideration and consultations with President of a number of universities affected the Trustees have decided not to make any appointments to any scholarships this year either in the United States or any part of British Empire although the qualifying examinations in the United States will be held as already arranged. This decision is based upon, the fact that as all candidates must be men of military age it would not be in accordance with the spirit of the Testator's design if young men who first responded to the call of patriotism were to be penalised for having done so. Any candidate who is eligible this year will be equally qualified for election next year.

Amsterdam:—German reply to Papal Note is now arriving. Kaiser cherishes lively desire that Papal appeal may meet with success.

Mrs. BESANT'S RELEASE.

European Association Protests

to Secy. of State.

CALCUTTA, September 21.

The following statement has been issued by the European Association:—The following telegram was despatched to the Secretary of State for India last evening and copies telegraphed to the Government of India and the Government of Madras:—"European Association strongly condemn the Government's action in releasing Mrs. Besant and others. If, as reported, the release is unconditional, we consider it will weaken all Government in India".

Protest From Bangalore

LAHORE, September 21.

BANGALORE, September 21.

Regarding the release of Mrs. Besant and her associates, two days previous to the release the local Anglo-Indian Association sent messages to the Government expressing the Association's disapproval of an unconditional release.

Press Comments.

Commenting on the order of release of Mrs. Besant and her coadjutors the "CIVIL AND MILITARY GAZETTE" writes:—"What the public would like to know definitely is whether the Government of India have received any assurance from Mrs. Besant that she will refrain from violent and unconstitutional methods of political agitation during the remainder of the war or failing that what are their grounds for being satisfied that the restrictions upon her may now be removed without pledge or undertaking? We can only hope that the Government of India will not find their clemency misplaced and Mrs. Besant and her friends will see the advisability of remaining quiet until the end of the war. If there is an attempt at reviving violent and pernicious methods of agitation which led to internments we trust prompt action will be taken and no more clemency will be shown to offenders. It is possible to pay dearly for giving Mr. Montagu the satisfaction of posing as the friend and protector of a political movement which if successful, could only mean the riveting of the yoke of a narrow oligarchy upon the necks of the people."

BOMBAY, September 21.

AN OLD CONGRESSMAN," writing in the "Times of India," says:—"The action of the Government of India in respect of Mrs. Besant is perhaps the most cruel blow that has yet fallen on the moderate party in India. We were still hoping against hope that Mrs. Besant's continued internment would save the National Congress from disruption that is threatened, if her candidature for the Presidency of that body is successfully pressed. Her release makes her Presidency practically certain and equally practically certain the effacement [whether voluntary or forced] of the moderate party."

(Continued from page 13.)

Mr Walsh

Referring to Sir D. E. Wacha's speech said that the fact that old arguments though often repeated did not in any way detract from their value. They on the other hand considerable gained in strength.

The Raja of Muhamadabad

Said that the Hindu-Mahomedan argument was aworn out one and it was not a good argument to oppose the resolution he said the All India Muslim League and an Mahomedbi supported the resolution.

Mr Mononam

said that it would be admitted that when British Rule was first established there was lack of efficient Indian officials to carry on the administrations on modern lines, but this had been removed faring well indeed only in regard to certain communities. Again there was the question of safeguarding British interests. It was these two factors that required the presence of a majority of British Officers. The functions of the ICS might undergo transformation in the distant future but the Public Service had to be dealt with at present.

Mr. Malaviya.

disposed of the practical difficulties referred to by Mr. Atkins by saying they were all small ones. Referring to the objection based on leakage of questions he said if the Finance Department was able to keep its secrets it ought to be found it would be difficult to prevent any leakage. Did the Government, he asked in all sobriety, desire that European should maintain preponderance at the expense of the good will of the People? Indians acknowledged British Suzerainty gladly because they believed that their claims would be justly dealt with. Referring to the difficulties engendered by religion he said that they were not substantial. Referring to the Brahmin and Non-Brahmin controversy he declared that he would give up undertaking on behalf of his Brahmin colleagues that for many years, as the government demanded, Brahmin boys would keep away from the competitive examinations to allow Non-Brahmins to compete. In conclusion he said: "Do not take advantage of the fact that by our weakness and your strength yet are in this country. For God's sake, play up".

The Home Member.

Sir William Vincent in winding up the debate said that it would not be taken for granted that the Government were against the resolution for the reason that they were not committed to any decision nor did the Commission want to put any obstacles in the way of Indians getting into the Civil Service. On the other hand they had suggested means of securing more Indians. The question was whether their method or, that of simultaneous examinations was better.

Mr. Jinnha has suggested that it would not be necessary to overemphasise the importance of British character of the Civil service being maintained as when popular assemblies came into existence the Civil service would be servants and not masters. But in view of the fact that the Council was considering the present situation that point had some importance.

The resolution was put to the meeting and lost. Pandit Malaviya having called for a division the resolution was rejected by 34 voting against and 20 voting for it. Mr. Shafi and Khan Zulfikar Khan Abrahim from voting.

The Council adjourned till next Monday.

Imperial Legislative Council

Lively Debate on Simultaneous Examination Resolution

(From Our Own Correspondent.)
(BY WIRE.)

THE CIVIL AND POLICE SERVICES.

Mr Sarma's Resolution.

SIMLA September 21.

Sir Hugh Bray, (Bengal Chamber of Commerce) in opposing the resolution craved for indulgence of the Council to make certain general observations as he did not wish to speak on each of the resolutions on the agenda. This community, he observed, had in view of the present war situation decided to sit silent without discussing controversial questions. It was a patient and long suffering body but there was limit to their patience and that limit had been reached now. His community had endeavoured not to press their own affairs on the Government when they would naturally be most occupied with the war, and it was a source of regret to them that others had not followed the same course, and now when there was possibility of their interests being relegated to the background it became impossible for them to sit quietly and see them disposed of as though they did not exist. His community, he said, had every sympathy for the declaration that British rule in India aimed at Self-Government, but the question of methods was another question. He then referred to the agitation carried on by Mrs. Besant then Sir William Vincent called for a point of order and said that Mrs. Besant had nothing to do with the resolution.

Continuing Sir Hugh Bray said that the real demand was for the Government of the people by the people for the people and claimed that his community was also of the people. They had given in part their men and money to India and they were responsible for India's prosperity. They had done all that on the understanding that law and order would be maintained. That was again why they demanded the continuance of retention of such measure of control as would safeguard the interests of commercial community. Sir Hugh then passed on to refer to the question of self-Government on colonial lines, when Sir William Vincent again rose to a point of order and said that it had no relevancy to the question at issue.

Mr Lowndes said this Council, will no doubt desire to hear Sir Hugh Bray's views on questions of general interest, as he represented the Bengal Commercial community but he must keep to the resolution.

Sir Hugh Bray continuing pointed out that his community had no proposals to make in that connection. It did not wish to make any changes, at any rate, not at present. But should any changes be brought it should have full opportunity to discuss and a satisfactory assurance should be given that their interest should be maintained.

The Hon'ble Mr. V. S. Srinivasa Sastri asked how they could say beforehand whether or not law and order would be maintained when Indians were employed on a larger scale.

Sir Hugh Bray retorted that any result of experiment would fall upon them. The community wanted a guarantee and that should take the shape of retention of such control as was necessary, and the community should have adequate representation on popular Councils. In conclusion he complained that Indians did not seek the aid of the British Commercial community and observed that it was not because they wished to prevent Self Government being attained, but they were doubtful of the results. They were prepared to pull together but they were not prepared to take a secondary place in pulling out the coach of State whenever it was in the quagmire. He opposed the resolution on those general grounds and said the resolution was premature.

Pandit M. M. Malaviya

Sir Hugh Bray's Fury.

Pandit Malaviya opened his speech by remarking he was greatly disappointed and pained to hear what Sir Hugh Bray said and observed the same pain and disappointment would be felt by all outside. He confessed that he heard about the Government's policy regarding India and Self-Government. His friend (Sir Hugh Bray) would take a more sympathetic, if he might say so, a more reasonable view. The recommendation of the Commission said that there should be a preponderance of British element. That was a novel suggestion at any rate and ran counter to the line of policy laid down in 1879. There should not be any such definite rule laid down. Continuing he said that Mr. Sarma's resolution did not want any preponderance of Indian elements though they would be justified in demanding it. It wanted only that there should not be any question of British element preponderating and he was surprised to see therefore Sir Hugh Bray becoming furious. Referring to self-government he said that Indians would work for it as steadily and earnestly as possible to attain it at an early date, but in doing that Indians would work in mutual sympathy with their European fellow-subjects. They (Indians) did not wish to ignore them, but the latter should give the Indians their due. After pointing out that Indians were entitled to sympathy and co-operation at the hands of Europeans in their work Pandit Malaviya said he was sorry that Europeans nurtured in liberty and freedom should entertain feelings, such as they did where India was concerned.

Mr Jinnah asked if the resolution is a question of self-Government.

Mr Lowndes said that they had on the agenda a comprehensive list and expressed his hope that now that the Hon'ble Pandit Madan Mohan Malaviya had said so much regarding Self-Government he would in speaking on the other resolution adhere more closely to the subject matter of each resolution.

Continuing the Hon'ble Pandit Madan Mohan Malaviya said that their European fellow-subject should seek to understand and not misunderstand Indians.

He assured his European fellow subjects that even if the whole of the service were Indianised their interests

would not suffer. Passing on to the Commission he said that its recommendations were obsolete and new proposals should be put forward to give effect to the Government policy. Their action in that respect would be a test of the sincerity and earnestness of the Government. Larger admission of Indians would be the touchstone of the Government's sincerity.

Dr Sapru

said he would resist all temptation to reply to the allegation of Sir Hugh Bray, but would content himself with saying that any one fighting against Self-Government was fighting really against the inevitable. Speaking on the resolution he observed that whatever question of policy was considered the principle laid down in 1833 should not be forgotten. With all respect to those who say that Indians are impatient idealists he would ask how they could be styled so in view of the fact that

Indians have already awaited for over 80 years for the redemption of the promises made to them by the Government. It was laid down then that the British Government did not wish to have any governing class springing up in India, but as a matter of fact they had a governing caste here and possibly it throve here because it was a caste ridden country, but they should not forget that caste was now being hated. Contrasting the state of affairs at present with that at

The time of the Mughal Empire

Dr. Sapru said there was no such thing as governing caste. There was then no rule that the governing caste should be Mahomedans. Why even a purely Muslim country like Kabul was being under a Hindu and now the dignity of the country, and the rising aspirations of India refused to reconcile themselves to a position of subordination. It should be frankly recognised that Indians should be dealt with on a footing of equality. So long as the Government aimed at securing a preponderance for Englishmen all question of equality was sham.

Mr. Hogg.

Bombay Chamber of Commerce, complained of the short notice of the resolutions that was given to non-official members. He suggested that even though the Government might not be given long notice of the date on which resolutions might be taken up, they would see their way to intimating them at least a week ahead of the resolution that would be taken up at any particular session. Passing on to the resolution he observed it involved race questions and so it would not be possible for him to keep clear of questions of racial controversy. The report of the Commission was in the main a

Compromise Between Two

Schools of Thought.

the radical and the cautious, sometimes the ultra cautious school of thought. That being so, they should view it in a spirit of give and take and regard it as a fair and reasonable compromise. They, British commercial community in Bombay, held that the recommendations should be given a fair trial and it would not do to reject every recommendation that did not accord with the wishes of the radical party as was suggested by the 19 resolutions on the agenda paper. Security internal and external in India, was secured for India by the British Navy, the British Administration and Government. He was not in the full confidence of the views of his Constituency and he had no desire to anticipate the wishes of the Bombay Chamber of Commerce, but they were all in favour of Self-Government and they realised that the time had come when immediate steps should be taken with that end in view. It was hence they welcomed the Viceroy's statesmanlike speech, but they claimed all the same that

British Commercial Interests should be Safeguarded

adequately and the method to secure it would be to maintain the essentially British character of the administration and for that it was necessary to adopt the recommendation of the Commission. Referring to the Viceroy's hope of having a large number of Indians in responsible posts as preparatory to Self-Government he said he was in sympathy with the scheme but the experiment should be only as rapid as was consistent with efficiency. If Sir Henry Campbell Bannerman's Maxim "Good Government was no substitute for Self-Government", he said it was also true that "Self-Government was no satisfactory substitute for good Government." In conclusion he said that for a considerable period to come at any rate the recommendations of the Commission should be good.

Mr. Chanda

said Mr Sarma's speech was merely a corollary to His Excellency the Viceroy's speech in this Council on the 5th instant.

No finding of the Public Services Commission had caused so much resentment than the opinion of the majority of the Commission that there should be a governing caste in India. Nothing was more

Economically Unsound and Politically Dangerous.

The outsiders could come in and Dominions could come in, but the claims of the people of India on the administration of their own country were paramount.

The Hon'ble Mr. K. V. Rangaswami Iyengar said that in the interest of good Government it would be a great mistake to make a difference between two sections of His Majesty's subjects.

The Hon'ble Mr. Sukul

said nothing would be more prejudicing to the interests of the country than to adopt the findings of the Public

TELEGRAMS.

Services Commission. They had roused universal indignation throughout India. It was high time that the Government of India should declare its attitude and policy towards the recommendations of the Commission.

The Hon'ble Mr. M. E. Couchman

(Government Member, Madras.) in opposing the resolution said his objection was that if the resolution was accepted the Brahmins would preponderate and that would be an injustice to the whole Non Brahman community of Madras. Of the 42 millions of Madras population only one million and two hundred thousand were Brahmins. Statistics of literacy in English revealed that 15 per cent of Brahmins were literate while only 5.3 of the total population was literate in English. That meant that Brahmins though numerically very small has as many as 30 chances to one which a Non Brahmin had but if they took higher education into consideration it would be seen that Brahmin preponderance increased considerably and as men drafted for I. C. S. and police services would be graduates Brahmins would have 100 times more chances than any other. It would be obviously unfair that a small oligarchy should have so much influence. The Hon'ble Mr. Sarma in his speech had said that the whole of Indian community was behind him, but this could not be maintained in the face of the state of affairs in the Madras Presidency. Even the existing preponderance was creating great excitement. He then referred to the South Indian Peoples Association and its organ the "Justice" and said that remembering they represent 97 per cent of the population in the Madras Presidency they were entitled to a good deal of weight when questions like the present came to be settled. In conclusion he said there was no enthusiasm among the 97 per cent of the population in favour of substituting the Brahmin for the European and quoted a lecture delivered in January, last by Mr. O. Kandaswami Chetty on this question.

The Hon'ble Mr. V. S. Srinivasa Sastri.

said he had two remarks of the general kind to make before dealing with the points raised by the Hon'ble members. The first was there was no one in or outside the Council who would hesitate to make a generous acknowledgment of the services rendered to India by the Members of Civil and cognate services and by Britishers generally. The other was that no change they advocated would prejudice the vested interests. They were most anxious to preserve and conserve them in so far as they were conducive to the general interests of the country. Whenever they [Indians] had demanded that there should be no preponderance of Britishers they were met by the reply that in the absence of special characteristics of the British, the Government would vanish. He had often been puzzled as to what these meant, but that morning they had heard certain things said by Mr. Couchman and Mr. Hogg and Sir Hugh Bray which gave some idea as to what lay behind the contention, that the great commercial interests Sir Hugh Bray put forward would be jeopardised, but he would challenge anyone to produce proofs that supported these fears. If there were equality, even a preponderance of Indians in the Civil Service, it would not mean that railways would be torn up. Had Indians given, he interrogated, any proof that law and order would not be maintained? To say that the British Government would grant Self Government without adequate safeguards, was practically an indictment on the present Government.

The Hon'ble Mr. Couchman:—I said nothing if the sort, Mr. Sastri.

I remember I alluded to Sir Hugh Bray before dealing with this particular question.

Sir Hugh Bray:—I refuse to be a prophet.

Mr. Sastri continuing said he did not believe that the watermark of British policy in the East was to stand by and to see the coach of States to get into quagmire and to help to take it out if necessary. He had hitherto the mission of England was to help the countries which had not been self-governing to become self-governing.

At this stage Mr Lowndes (President) explained what exactly Sir H. Bray meant.

The Hon'ble Mr. Sastri:—I congratulate Sir Hugh Bray on the excellent commentator he has. He did not assert that the better mind of Englishmen in England and the better minds of Englishmen even in India would not deal with the problem more sympathetically. He then passed on to controvert the arguments put forward by Mr. Couchman whose fear was that if there should be a preponderance of Indians in the Civil Service there would be set up a narrow oligarchy. He (speaker) had never been able to understand it. How, he asked, that a Brahmin oligarchy, if oligarchy it was, rising from the soil and rooted to the soil and with interests far more permanent than those of the British oligarchy would be the less acceptable of the two? He (speaker) had never thought that the present question would be raised there in Council. He repudiated the suggestion that "Justice" should be regarded as being representative of Non-Brahmin opinions. Referring to the quotation made by Mr. Couchman he asked him to be more up to date in his quotations and to look into the last week's papers from Madras. He claimed that even a more potent section of Non-Brahmins than that whose views "Justice" expressed was in sympathy with the Congress and the nineteen members' demands and warned Mr. Couchman against attaching too much importance to Mr. Kandaswami Chetty who represented a small, though a very vocal part, of the Non Brahmin community. Referring to the composition of the Indian element in the Police he asserted that the Government took special care to see that Non-Brahmins were more than fully represented there. In conclusion he said if he had spoken so warmly it was not because he was himself a Brahmin but because there came in a third party who delighted in fostering ill-will out of selfishness and he protested against the Council Hall being converted into a theatre for making unjust and unjustifiable remarks. Continuing he said that the permanence of British connection did not depend upon the existence of a strong British element in the services. He referred to a Canadian advertisement wherein it was announced "No Englishman need apply". That did not mean repudiation or weakening of British connection with Canada. Apparently what was aimed at was the safeguarding of British commercial interests and he declared that any apprehensions in this respect were absolutely unfounded.

TELEGRAMS.

The Home Member

Sir William Vincent in speaking on the motion explained the position of the Government and said he welcomed discussion on the several recommendations of the Commission as the Government had not come to any definite conclusion and before doing so they wished to hear in connection with the promise given by Sir Reginald Craddock last session what non-official members of the Council had to say. They had only come to a certain general and tentative conclusion and they were therefore prepared to consider the opinions expressed with open mind, nor had they the views of Local Governments before them as yet. For that and that reason alone he could not accept the resolution which went to the very root of very difficult problems raised in the report. He then passed on to consider the composition of the Commission and said it had no particular bureaucratic bias. It had also spent two long and laborious years on the problem and examined several witnesses and spoke eloquently of Mr. Gokhale's services. So it could not be lightly set aside as the Hon'ble Pandit Madan Mohan Malaviya had suggested. Referring to the point raised in the resolution he said the Commission did not wish to make any absolute rule for all time to come. They had definitely stated that the question should be examined from time to time. So it would not be right to say that the Commission had said in effect to Indians thus far and no further. On the other hand the Commission's recommendations meant a great forward movement in that direction. Sir William took a brief retrospect of the Civil Service and mentioned reference about the character of the service in the earlier despatch of 1893 from the Secretary of State. He also alluded to Mr. Ramsay MacDonald's recommendation that a substantial number in the Civil Service should be Europeans. Alluding to the Police he said he would not refer to that Department as a subsequent resolution would afford him an opportunity to deal with it. He gave a sympathetic assurance to all Non-official Members, Indian and European, that their opinions would receive great consideration.

Mr. Sarma Sums up.

The Hon'ble Mr. B. N. Sarma summed up the debate and briefly replied to criticisms and minimized the importance of anti-Brahmin agitation carried on by "justice" and invited the attention of the Government to the resolutions of the Coimbatore Conference which had enforced practically the Congress-League reforms after safeguarding the interests of Non-Brahmins. He acknowledged the sympathetic tone of Sir William Vincent's speech and withdrew the resolution.

Friday's Proceedings.

Interpellations and Replies.

SIMLA, September 21.

The Imperial Legislative Council met again to-day, Mr. G. R. Lowndes presiding.

Mr. Srivastava Sastri asked:—(a) Is the Government aware that certain persons in high official authority have deprecated the scheme of post-war reforms, advocated by the Indian National Congress and the All-India Muslim League in last December, as impracticable, extravagant, and greatly exceeding the charges likely to be granted by the authorities; (b) Has the attention of the Government been drawn to a report that Lord Islington, in his private capacity and not as Under-Secretary of State for India, recently outlined before a meeting of Oxford students the constitutional changes which in his opinion were suitable for India; (c) Is it a fact that both the late and the present Secretary of State for India have declared in Parliament that a statement may soon be expected on the subject of constitutional reforms in India; (d) Will the Government in India be prepared to consider the desirability of (1) changing the composition of the Imperial authorities in England to the publication in this country of the scheme of reforms that is understood to be under discussion and (2) giving the people of India an assurance that they will be afforded full opportunities of discussing the proposed reforms and making representations to the authorities on them before a final decision is taken?

Sir William Vincent said:—The reply to (a) and (b) is affirmative. In reply to (c) and (d) he drew attention to the recent pronouncement of the Secretary of State. Replying to Mr. Chanda, Mr. R. A. Mait said that details regarding the Council Committee which is to meet next week would be announced soon.

Transfer of Property Act of 1882.

The Hon'ble Pandit Malaviya then presented the final Select Committee's report in the Bill to further amend the Transfer of Property Act of 1882. He intimated his intention to ask the Council to pass the Bill at the next meeting.

I. C. S. Examinations.

Pandit Malaviya moved a resolution to the effect that the Government of India should move the Secretary of State to arrange that examinations for the Indian Civil Service should henceforth be held simultaneously in India and England, successful candidates being classified in one list according to merit. Pandit Malaviya said the question was an old one and traced the history of Government attitude from the earliest times and claimed that it showed that though Great Britain was the sovereign power, yet it was the bright light of Indians to occupy the higher posts of the administration. He quoted Sir Charles Wood who maintained that in all questions affecting Indian interests India should have a prominent place. He then referred to the Queen's Proclamation, but said it did not have any particular effect. In 1869 a Parliamentary Committee, consisting of eminent persons recommended simultaneous examinations or else reserving a certain number of appointments for Indians, but they were not given effect to. In 1867, Mr. Fawcett moved a resolution recommending simultaneous examinations in the House of Commons as he thought it was the only way to give a fair chance to Indians to compete. He had also suggested that examinations should be held in Madras, Calcutta and Bombay. The Secretary of State, though he expressed his sympathy as was so often done when Indian questions were concerned, opposed it, but promised to reserve some appointments. Subsequently, Sir Herbert Paul moved in the House of Commons a similar resolution and it was passed, but all Local Governments, except Madras, opposed it. Thus all evidence in the past was in favour of Indian competition.

He then passed on to the Islington Commission which had reported against it. Here, all European witnesses who appeared before the previous Commission had recommended it. Another unfortunate feature was the delight that some non-official Europeans experience in maligning Indians. Continuing, the Hon'ble Member said that in August 1914, 10 per cent of the posts were in the hands of Indians and he asked if this meant anything like fulfilling the Act of 1873 or the Queen's Proclamation. The result of refusing Indians a free way to compete was not satisfactory. He then discussed the record of Indians in offices where they were given a scope for action and claimed that it showed that, given a free chance, they would be able to give a good account of themselves. He reminded the Council that he, and men of his way of thinking, did not want a more favoured treatment for Indians, but only an equal treatment with the European, though it would be better, from all points of view, to hold examinations only in India. He then considered the political, moral, economic, and social advantages arising out of the present system and quoted in support of his contention Messrs. Gokhale and Dadabhai Naoroji, the latter of whom had said that if we wanted to carry on efficiently and cheaply, Indians should be employed more largely. That was the state of affairs before the war, but war had changed the situation enormously and so, as Lord Haldane has said, things could not be left as they were before. So things should be viewed from a new angle of vision which was manifest in the recent announcement regarding England's mission in India. It was also recognised, as was said by Mr. Montagu, that the Government of India's machinery should be overhauled and made responsible to the people of India. A proper solution of all difficulties depended upon a proper answer given to the resolution. He then referred to the justice of the question and said it was not possible to brush it aside.

Mr. Lowndes drew attention to the time-limit.

The Hon'ble Pandit Madan Mohan Malaviya:—I am sorry, Sir, I was not conscious of it. The subject is one that touches our hearts.

Continuing, he said he would deal with the question of Indian character, which appeared to have influenced the Commission in reporting against simultaneous examinations but that the point of the honour of England, the honour of the Englishman, and the honour of England's Parliament are involved in the honourable fulfilment of the pledges and not treating them as scraps of paper.

The Hon'ble Mr. Atkins, I.C.S. (Punjab) said that the speaker had said some pleasant and some unpleasant things but he had not spoken of the practical difficulties in the way. He understood that the discussion on the present series of resolutions was welcomed by the Government because they wished to get some light on the questions raised in the Report of the Commission but he was afraid that the mover's speech did not help in any way in clearing the question raised in the resolution, and it might as well have been delivered in connection with the previous day's resolution. He held that, apart from the questions of sentiment, practical suggestions should have been made how best to overcome the difficulties that stood in the way.

Mr. Iyengar.

The Hon'ble Mr. K. V. Rangeswami Iyengar, in supporting, said that he had the intention of moving an amendment to the effect that the Civil Service examination for recruiting officers for India should be held entirely in India. Extreme poverty does not allow all meritorious boys and prevents them from proceeding to England to sit for examinations. He believed that men who had done honour to the Provincial Civil Service could successfully compete for the Civil Service if the examination was held in this country.

The Home Member

Sir William Vincent, replying to the simultaneous examination resolution, complimented the Hon'ble Pandit Madan Mohan Malaviya on the discreet and moderate way in which he put forward his case. He regretted that the other speakers had not said anything as yet, but he assured sympathetic consideration to all that might be said. It was suggested that the Commission sought to exclude Indians from the Civil Service.

The Hon'ble Pandit Madan Mohan Malaviya said that he said that the regulations practically closed the door against Indians.

Sir William Vincent again repeated what he had said and said that was not so. The question was what was the best method of recruitment with regard to proper representation of the different classes and communities and without danger to the British minimum. Referring to the question of economy he pointed out that it was not admitted that there should be two different scales of pay for Indians and Europeans. He then said that even some Indians were against simultaneous examinations and the views of the Commission were in accord with the previous Commission and those of the Government of India and the Secretary of State that with the introduction of a simultaneous examination the minimum essential would not be maintained. Further they would exclude Sikhs and Mohammedans and Rajput races who were accustomed to rule. He then referred to the results of the I.C.S. and P.C.S. examinations during the past 10 years and showed how Mohammedans got only 1 appointment in each service. He did not wish to have any conclusions on these statistics, but he would invite the Council's attention to them as having an important bearing on the question.

Sir William Vincent pointed out the difficulties of the administration of the North-West Frontier and Burma by a large number of Indians, as the people themselves would not welcome the change and emphasised the character of the evidence given in Burma. He said the Civil Service had lost much of its attractiveness and if the recommendations of the Commission were not accepted, if high executive and judicial appointments were withheld, as a consequence competition would be between best Indian youths and possibly some indifferent English youths. He argued that there considerations should be considered and regretted his inability to accept the resolution assuring that the opinions expressed would receive best consideration.

Mr. Sastriar.

The Hon'ble Mr. V. S. Srinivasa Sastri said Mr. Atkins had not indicated what were the practical difficulties. One he alluded to was the difficulty of holding an identical examination here and in England. He would refer to Sir Stanley Reed's evidence and said the difficulties were not insuperable. The other

difficulty seemed to be the difficulty of securing a British minimum. The Commission objected to fixing any minimum at all and any fixing had been held to be unconstitutional, but as a matter of fact they had fixed the maximum of Indians and told us that simultaneous examinations would lead to over representation of any particular community. But that would not justify the postponement or at all our aim till the impossible was achieved. Muslims and Sikhs would clamour it was contended, but the authorities might make suitable arrangements to secure adequate representation for them and then proceeded to show that though the Commission recognised it in case of provincial services they had ignored it in the case of the regular I.C.S. Speaking of the attractions of the Civil Service he said they did not need to be made greater and if any difficulty was experienced, in his opinion, it was not the greatest in their upward march.

Mr. Jinnah.

The Hon'ble Mr. Jinnah said that Mr. Atkins had not pointed out any practical difficulty that was in his way except one which the Hon'ble Mr. Sastri had met. He asked why Indians should not have equal opportunities in the matter of competing for the Civil Service. He also asked why it was necessary to maintain preponderance of the British element. What they wanted was men who would efficiently discharge the duties entrusted to them. He asked the Government to lay down whatever tests they liked and if any one, be he a Brahmin or not, if passed that test creditably, why on earth he should not be trusted. Referring to the argument that communities other than Hindus would suffer by simultaneous examination Mr. Jinnah said that when men like Dadabhai Naoroji, Sir Pheozorhash Mehta, Mr. Gokhale and His Highness the Aga Khan strongly urged for simultaneous examinations no argument could be maintained that the Hindus would alone benefit by simultaneous examination. He said that examination for the Civil Service should be as open as possible and urged for its being held simultaneously in England and India. By this they would always secure the best men.

Mr. Shafi.

The Hon'ble Mr. Shafi was in entire accord with most of what the Hon'ble Pandit Madan Mohan Malaviya said and said that the conducting of examinations in England was entirely unsatisfactory. Examination in India should be competitive and also simultaneous to allow the best intellects to get into the service, but it should not be open competition as he wished to allow all communities and classes to get a fair share. He did not share with Sir William Vincent his apprehension that Indians, say of Madras and Bombay, would not be a success in the Punjab or North-West Frontier Province. He wanted a combined system of selection and competition.

Dr. Sapru

said that too much reliance should not be placed on the Commission and referred to the lack of adequate representation of progressive Indians. He paid great compliment to Mr. Gokhale and Mr. Abdur Rahim. He said that Mr. Chaudhary did not at any time belong to the progressive party in India. After referring to the policy of increasing by admitting Indians into responsible posts he said it could not be attained by following the Commission's recommendation and said that Indians would never reconcile themselves with them. He then passed on to examine the apprehension expressed by Sir William Vincent and declared that though only 3 out of 15 Indian civilians belonging to United Provinces did not feel their self-respect was compromised, they must be warned to take stock of the new forces that were coming into existence. Speaking of his reference to N. W. F. Province he said no experiment had been made and so nothing could be said. Muslims did not figure more largely in the I.C.S. It was not because of inferiority in any respect but because their poverty prevented them sending their sons to England on the off chance of their getting into the Civil Service. Continuing he said that the whole system was unnatural and asked the Government not to take shelter behind arguments which would not bear any scrutiny.

Transfer of Property Amendment Bill.

At the meeting of the Imperial Legislative Council to-day Mr. Lowndes presiding, Pandit Madan Mohan Malaviya presented the final report of the select committees on the transfer of Property Act Amendment Bill. He said he would ask the Council to pass the Bill at the next meeting.

Sir D. E. Wacha

Said that Sir William Vincent's arguments were very old. Practical difficulties had been raised but they have been vague in permitting them out. Local, Cambridge examinations were conducted in England and in India simultaneously but no difficulty seemed to have been felt, nor did he see any difficulty in holding viva voce examinations. Whenever there was self-interest required to be preserved red herrings were always drawn in the way.

Sir William Vincent said the argument he had referred to were not his own.

Sir D. E. Wacha:—If not of yours they are of the Civil Service. Sir William Vincent: Then why should you father it on me?

There was now unanimity between Hindus and Muslims, but the difference between Brahmins and non-Brahmins were trotted out. Even in Austria there were different classes, but why should there be here more difficulties than there. The act was clear regarding men of proved merit being appointed to the Civil Service. He said that of all the present discontent simultaneous examinations held the first place why? because it was the oldest. All arguments put forward by officials were specious fallacious. Why should there be any examinations in England at all? It was an old story, as old as William the Conqueror. He appealed to the Home Member to enter into the feeling of Indians. Let all come and take a chance but there should not be any artificial barriers.

Mr. Sarma.

in supporting the resolution said that the arguments against the motion came to this that things as they stood India must agree to be governed by inferior Englishmen. He pointed out that the feeling on this subject had been so intense that some had suggested that examination for recruitment for Civil Service should be only held in India. He criticised at length the recommendations of the Public Service Commission on this subject and held that no interest would be jeopardised if their recommendation on this point had been revoked. Replying to the argument that certain section would predominated if Simultaneous Examination was held he quoted evidence of His Highness the Aga Khan to show that such argument was futile and the apprehension absolutely groundless.

వృత్తాంతములు.

అట్లాంటిక్ సగరమున దెబిస్లాండు అను అంతర్దామిని చేసిన వారిలో నొకడగు హెర్గోఫ్ డి న్యూజుగారు ఆత్మ హత్య గావించుకొనిరి.

బొంబయి హోల్స్ ముఖ్య న్యాయమూర్తి సర్ బేసి లుస్కాటుగారు ప్రివిలేజీలీపు బుచ్చుకొనుటచే న్యాయ బాధ్యి లగుగారు తాత్కాలికముగ వారి స్థానమున పనిచేసెదరు.

స్ట్రాట్లాండులో లానార్కుషైరులో ముఖ్యమగు యినుప పనులు చేయబడును. ఈకర్మలయములను రాజుగారు సంధ ర్శించిరి. అచట పనినంతను జూచి రాజుగారు సంతృప్తులైరి.

కుక్కకాటు:—కొలంబోలో పోడిసింగువలూ అ నతను ఒక కుక్కచే గఱవబడుటచే జనరలు ఆనుప్రయం దుంచబడెను గాని యతడు కొద్ది దినములకే మరణించెను.

పరీక్షాధికారిని పదవి:—మిస్ ఏలీసు సార్జెంటుగారు చెన్నరాజధాని పాఠశాలపరీక్షాధికారిగ మాంట్రిగుగారిచే నియమింపబడి రని తెలియుచున్నది.

బర్మా లెఫ్టి నెంటు గవర్నరు:—సర్ హోల్స్ వుట్ట రుగారు నెలవుదీసికొని నేడు ఇంగ్లాండునకు పయనమగు చున్నారు. బర్మా దొరతనమువారి ప్రధానకార్యదర్శిగనున్న డబ్ల్యు ఎఫ్ రైసుగారు తాత్కాలికముగ లెఫ్టి నెంటు గవర్న రు పదవి చేలాయెను.

గృహములకు నిష్పంఠించుట:—మలబారుజిల్లా ఎర నాడుతాలూకా కుసువకుండు గ్రామమున రె గురు మోస్తా వాండ్లు చర్మూర్షి హాజీలీ అనువానిపై కక్షగట్టి వాని ఇంటిని కాల్చినందున ఒక్కొక్కనికి ఒక సంవత్సరము చొప్పు న రె గురు మోస్తావాండ్లకును కఠినశిక్ష విధింపబడినది.

హోమురాలు లీగు:—పూనమల్లిలో శాఖా హోము రాలు లీగు కలదు. లీగు భవనమున హోమురాలు పతాకము కట్టబడెను. గతవారమున హోమురాలునకు ప్రతికూలడగు వాడొకడు పతాకమును చివీ పతాకము కొయ్యను చెరువులో పారవేసెను.

రబ్బరుతోట:—మలబారుజిల్లా వాస్తవ్యులలో కొంద టు నాయకులు 50000 రూ॥లను తమలో దాము చందాలుగ వేసుకొని కుతుపురమునకు సమీపములో శివపురము అను గ్రామమున నొక రబ్బరుతోట నేయనిశ్చయించుకొనినారు. పడమటితీరపు రబ్బరుకంపెనీ, అను పేరుతో యీకంపెనీ మొదలిడబడునని తెలియుచున్నది.

రైలుపట్టావైని బడుట:—కొలంబో రాక్షసి బాగు పెద్దలలో నొకరైలు బండినుండి రైలుపట్టాలను క్రిందకు లాగుచుండిన కులీనివానిపై నొకరైలుపట్టాపడుటచే వానిపాద ములు రెండును నలిగిపోయినవి. అప్పట్ల పనిచేయుచుండిన మ:కొందరు కులీలు వానిని వైద్యశాలకు దీసుకొనిపోయిరి.

గృహము నేలగులుట:—బొంబాయిలో రెండవ మె రిస్ వీధియం దొక మూడంతస్తుల మేడ వెనుకభాగము గత శనివారమురాత్రి నేలగులెను. ఆ యింటి గోడ కొంత భాగము ఇదివఱకు చాలకాలము క్రితమే పడిపోవుటచేతను మరి కొంతభాగము బీటలు వేయుటచేతను ఆ మేడభాగము కాళీచేయబడుటచే ప్రాణనష్టము కలుగలేదు.

ఇంటికి అద్దెయియ్యనందున శిక్ష:—కలకత్తాలో బాల కాంబెన నొక వంగ దేశపు స్త్రీయింట మరయొక స్త్రీ అద్దె కుండెను. ఆమె తనభాగమునకు అద్దెను కొంత కాలమునకును చెల్లించలేక పోవుటచే ఒకనాటి ఉదయమున బాలకాయి రెండవస్త్రీ పరుండిన గదికి తన నవ్వుకరుచే తాళమువేయించెను. లోన నిద్రించుచుండినస్త్రీ నిద్రమేల్కొని గదినుండి వైట కు రాయల్చించునప్పటికి గదితలుపు బీగము వైచియందుట చూచి అచ్చటనుండిన నవ్వుకరు తలుపు తెరువమనగ బాకీ ఇంటి యద్దెనంతయు నిచ్చిగని తలుపుతాళము తీయ తనయబ మానురాలి అజ్ఞ లేదని వాడుచెప్పెను. నిర్బంధమునం దుంచబడిన స్త్రీయొక్క సోదరుడు తనసోదరి నిర్బంధమునుగూర్చి పోలీ గువారికి తెలియపరచెను. వారామెను నిర్బంధమునుండి విడు డించెనని యింగ్లీషుమైనను ఆ మనవుకరువైనను కేసుచేసిరి.

తిరువాన్ కూరు మహారాజావారి వ్యవస్థాపతి మహా త్మ్యము:—తిరువాన్ కూరునుండి చెన్నపురికివచ్చి చెన్నపు రిలో కాపురమున్న క్రైస్తవు లందరును యీ నెల 24-వ తేదీ సాయంకాలము, 5-15నిమిషములకు విక్టోరియాపురమందిరమున తిరువాన్ కూరు మహారాజావారి వ్యవస్థాపతి మహాత్మ్యము జరుపుదురు. ఈ సందర్భమున ఉపన్యాసములను సంతరము ఒక పార్సు ప్రవర్ధింపబడును.

బాప్టిస్టుబాపతుల హైందవులకును మహమ్మదీయుల కును మనస్సుగలిగెను చెలరేగుచునే యున్నది. మసీదుప్ర క్కగ శవమును కొనిపోవుచు హైందవులు గంభీరవాద్యము లతో గతసోమవారమునాటి రాత్రిపోవుచుండ హైందవులకు ను, మహమ్మదీయులకును కలతకలిగి కొట్టుకొనిరి. ఒకమహమ్మ దీయునకు గొప్పగాయములు కలిగినట్లు తెలియు చున్నది.

భౌద్ధమతగురువు మరణము:—సింహళములో గాలీ గ్రామమున నొక భౌద్ధగురువు కాపురముండిన భౌద్ధు డాలయపు నూతిలోపడి మరణించెను. 2 దినముల వెనుక నొక బాలు డా నూతిలోనికి వంగిచూచి నీటిపై లేపిచుండిన శవ మును చూచి పోలీసువారికి తెలిసినదనెను. వారు భోగట్టా లను చేయగ ప్రమాదమున గాని ఆత్మహత్య గావించుకొనుటకు గాని నూతిలోపడి మరణించియుండునని తెలియజచ్చెను.

చెదపురుగులు బ్యాంకినోట్లను తినివేయుట:—సింహళమున రత్నపురములో జి. ఎం. రాజుప్రకాశ మను నతడు సుమారు 18 దినముల క్రితము 5500 రూపాయల నోట్లను ఒక కట్టపై బైలో నుంచెను. గత సోమవారమున నోట్లకొరకు వెట్టెను తెదచి చూచి సజ్జి చెదపురుగులు నోట్లను ముక్కలుగొట్టి వేసెను. మిగిలిన ముక్కలను అతడొక అట్టపై నలికి దొర తనము వారి బ్రతికి దీసికొని వెళ్లెను.

దొంగతనము:—పూనమల్లిలో కొంతమంది గత మంగ శవారమురాత్రి క్రైస్తవ దేవాలయములోనికి దొరబడవలచి నేవాలయపు కిటికీలలో నొకదాని ఇరుప గజములను విరుగ గొట్టి లోపల ప్రవేశించిరి. లోనుండిన ఇరుపపెట్టెను పగుల గొట్టి అందుండిన పవిత్రమైన పాదాలను హరింపవలచిరి. కాని పెట్టెను పగులగొట్టుటకు వారికి సాధ్యమైనదికాదు. కొన్ని నిమిషములు దానిని విరుగగొట్టు సాధనముల నాలోచించి యేయుచున్నప్పుడు సెట్టెను పగులగొట్టి లేకపోవుటచే పారిపోయిరి. పోలీసువారు దొంగలకొరకు వెతవచున్నారు.

గత సోమవారమునాడు తెల్లవారుజామున అనగా 1-2 గంటలకు వ్రేంచి చుద్రనాగునలో గొండ్కోపర గ్రా మమున భూతనాథ న్యాయుగారి యింటిలో 8 గురు బండి పోటు దొంగలు క క్ర ల:తో చొ ర బ డి రి. ఇ ం టి లో 16 వీండ్లు ప్రాయము గలయువకు డొకడు పీరితో పోరి వారికి కాళ్ళపొవను తలమీదను గాయములను కలుగజేసెను. ఈ తొందరంతయు తెలిసి గ్రామ రక్షక సం ఘము వారందరును వచ్చిరి. 8 గురు లోను ఒకడు మాత్రము ఆ చుట్టు ప్రక్కలనున్న చెరువులోనుండి ఈరుకొని పారి పోయెను. తక్కిన వారందరును పట్టువడిరి.

కాంగ్రెసు మనీలిం లీగు:—రాబోవు మహమ్మదీయ సమావేశమునకు అధ్యక్షుని నెన్నుకొనుటకు 1917వ సం॥ అక్టో బరు 5-వ తేదీన అలహాబాదులో మా॥ రాలా ఆలీగారి భవన మున యావద్భారత మహమ్మదీయ సంఘమువారు సమావేశ మగుదురు. మా॥ పండిత్ మోతీలాలు నెహరుగారి ఆనంద భవనము 1917 సం॥ అక్టోబరుమాసము 6-వ తేదీన సాయం తనమున 3 గంటలకు యావద్భారత దేశీయ మహజనసభ వారును, యావద్భారత మహమ్మదీయ సభివారును సమావేశమై సాత్విక నిరోధమును గూర్చి మహజనసభవారి యొక్కయు యావద్భారత మస్లిము సంఘమువారి యొక్కయు తీర్మానము లను ఆలోచించెదరు.

మహమ్మదాలీ మోతలాల్ గార్లను వదలకపోవుట ఆఖిల భారత మహమ్మదీయ సంఘము వారు ఈనెల 21-వ తేదీన ప్రత్యేక సమావేశ మొనరించి ఈ దినమ తీర్మా నమున లెంతిమూలమున రాజ్యప్రతినిధి,మహమ్మదాబాదురాజా, జిన్నా, పండిత్ మదనమోహన మాలవ్యాగార్లకు పంపుటకు తీర్మానించిరి. “మహమ్మదాలీ మోతలాల్ గార్ల నింకను పదల కుండుటకు మహమ్మదీయ సంఘము వారు చాల సంతాప మును కలిగియున్నారు. వారిని వెంటనే వదల వలెనని రాజ ప్రతినిధిగారిని కోరుచున్నారు.” (తంతివార్త)

పురుక్కోట యుద్ధలాటర్ ఫలితములు. నెం 6421 రు గల టిక్కెట్టునకు మొదటి బహుమతి వచ్చినది. 1559వ నెంబరు టిక్కెట్టునకు 200 రూ॥లు బహుమతి వచ్చినది. 984, 2641, 4931, 4960, నెంబర్ల టిక్కెట్టులో నొ కొక్కొక్కదానికి 100 రూ॥ల బహుమతులు వచ్చినవి. 4698, 4480, 4771, 3794, 3276, 3450 నెంబర్ల టి క్కెట్టులో నొక్కొక్కదానికి రూ 46-8-0లు చొప్పున బహు మతులు వచ్చినవి. 3785, 3781, 1258, 1789, 1799, 624, 4767, 4072, 1654, 2386, నెంబర్ల టిక్కెట్టులో నొక్కొక్క దానికి రు 23-4-0లు చొప్పున బహుమతులు వచ్చినవి. 4460, 4218, 4570, 2587, 3938, 726, 1338, 1065, 2678, 3278, 4641, 2244, 1051, 3591, 129, 4165, 4449, నెంబర్ల టిక్కెట్టులో నొక్కొక్క దానికి రూ 15-8-0 లు చొప్పున బహుమతు వచ్చినవి. 1295, 2761, 4249, 140, 64, 2071, 2679, 3675, 93, 870, 2374, 2611, 1259, 2472, 85, 3432, 2659, 270, 1072, 4663, 4323, 2658, 2010, 4554, 1922, 2396, 4359, 1366, 3975, 198, 3164, నెంబర్ల టిక్కె ట్టులో నొక్కొక్కదానికి రూ 7-12-0 లు వంతున బహుమ తులువచ్చినవి. మిగిలిన టిక్కెట్టు ఫలితములు నేడు (22-9-17) తెలుపబడును.

బండి ముక్కముక్కలగుట:— గత మంగళవారము మధ్యాహ్న మొక మార్వాడీ కొంతమంది స్త్రీలతో గూడ నొక గుఱ్ఱముబండిలో పోవుచుండెను. బండి హారా రైలు స్టేషను ముందట నొక యెడ్డులబండితో డీకొనెను. గుఱ్ఱము బెదర క్రిందపడెను. బండిని లోలువాడు క్రిందపడి తెలియతప్పి యుండెను. బండి గొడుగుదా టయ్యెను. లోనివారికి అపా యము కలుగు సమయమున అచ్చటనుండి పోలీసు సార్జెంటు గారును మరికొందరు పాశ్చాత్యులును వచ్చి గుఱ్ఱమును పట్టు కొనిరి. బండిలోనివారు మెల్లగ వెలుపలకు వచ్చిరి. వారికి గాయములు విశేషముగ నగులెను. బండివానిని పోలీసువారు వైద్యశాలకు దీసికొనివెళ్లిరి.

ఓరియంటల్ గవర్న మెంటు సెక్యూరిటీ భీమాకంపెనీ లిమిటెడ్.

సం॥ 1874 స్థాపితము హెడ్డాఫీసు, బొంబాయి. నిలువ సొమ్ము 5½ కోట్లరూపాయలు. ఇంతవర కిచ్చివేసినది 5 కోట్లరూపాయలు. ఈ ఓరియంటల్ కంపెనీలో చేయబడెను, ఎండోవ మెంటు భీమాకన్న సురక్షితమగు పెట్టు బడి వేరొకటి యుండదు. అందువలన పాలిసిదారు నకు వృద్ధాప్యదశయందు సమృక్ మగు ఆదాయ మును సమకూర్చుటయేగాక, పాలిసిదారునికి అకా లమరణ మగునేని ఆతనికుటుంబమునకు జీవనో పాధియు కలుగును. స్థిరమగు ఆదాయములు లేని వారలకును పెద్ద కుటుంబీకులకును ఇది చాల సౌకర్యమగు మార్గము.

WANTED Agents & Canvassers in Telugu Districts. Apply to:— The Superintendent of Agents ORIENTAL LIFE OFFICE C/o POST MASTER, BEZWADA. OR TO:— The Branch Secretary ORIENTAL ASSURANCE BUILDINGS, Post Box No. 8, Madras.

అనిది నెంటును అరంటేలు వాడియాగార్ల ఆగమనము

(౦)

నిన్న ఉదయమున 50 భజనసంఘములు నెంట్రలు స్త్రీ మను పరిసరమున భజనచేయుచుండెను. వేలకొలది విద్యార్థులు రాజమార్గముల కిరుప్రక్కలను సమావేశమైరి. మదనపల్లినుండి సి. ఎస్. త్రిలోకేశ్వరుగారు బాలయోగులదళమును సహకార చిహ్నముగ గొనివచ్చిరి. వారు ప్లాటుఫారముమీద నంగరత్న కులుగనిల చి. రి. పం. డి. తే. డి. గో. పా. లా. చా. రి. గా. రు. కా. శి. వా. సు. ని. వా. గో. శ్వ. ర. రా. వు. గా. రు. చ. ల్లా. శే. మ. గి. రి. రా. వు. గా. రు. హో. తా. మూ. ర్య. వా. రాయణ. రా. వు. బి. పి. వి. ఎల్. గారు గాడిదపల్ల పారిసర్వోత్తమరావు ఎం. ఏ. గారు గూడూరి రామచంద్రరావు గారు దివాను బహదూరు పి. కేశవపిళ్లగారు పి. కే. టి. లొంగుగారు గోవింద రాజులు మొదలయ్యారు. సి. రంగనాథం మొదలయ్యారు గారు దివానుబహదూరు వి. రాఘవాచారిగారు దివానుబహదూరు పి. కృష్ణస్వామయ్యగారు, దివానుబహదూరు గోవింద రాఘవయ్య గారు, డాక్టరు కృష్ణస్వామయ్యగారు, ఎస్. కస్తూరి రంగయ్యగారు, పి. రంగస్వామయ్యగారు, టి. ఎం. కృష్ణస్వామయ్యగారు, ఎ. కృష్ణస్వామయ్యగారు కే. ఎస్. ఆనంత రామయ్యగారు భానుబహదూరు కుడుసురామరామ సాహెబు గారు భానుబహదూరు సద్దురహుస్సేను సాహెబుగారు మాఫీ హుస్సేను సాహెబుగారు సి. రంగవడీపేలు మొదలయ్యారు గారు కే. పి. వీరరాఘవాచారిగారు గౌ. యా. మా. బహుస్సేను గారు నీలకంఠశాస్త్రిగారు ఎస్. సుందర రాజయ్యగారు. కే. సి. దేవీకాచారిగారు. వి. సి. శేషచారిగారు. గులాం భాదరు సాహెబుగారు జి. పి. నరేశుగారు సి. దొరసా మయ్యగారు డి. కే. ఆమరుగారు అబ్దులు హక్కుగారు అబ్దులు హక్కుగారు జినరాజదాసుగారు జినరాజదాసు సతిగారు శివకామమ్మగారు రాఘవేంద్రరావుగారు ఎం. జె. స్నాసింగు గారు. టి. వి. వేంకట్రామయ్యగారు. క. జి. ను. గారు కే. ఎస్. ఆయాగయ్యగారు మున్నగు ప్రముఖులు వేదిక నలంకరించిరి. తెల్లని గుర్రములను పూనిన పిటనుబండియు వచ్చు గారు న వాడియా కస్తూరిరంగయ్యగారు రామస్వామయ్యగార్లు నాసిమైరి. ఈ రెండు ప్రకరణమున నీ కేటముండెను. దాని వెనుక అరంటేలుగారిబండియు 50 మాటలుబండ్లును 200 గుర్రపు బండ్లు నుండెను. వేలకొలది పాదచారులై వెంట నడుచుచుండిరి. ఉదయము 7-80 గంటల కీయూరేగింపు నెంట్రలు స్త్రీమను నుండి బయలుదేరి వెనిల్వేర్ రోడ్డు హంటుగోడ్డుల మీదుగా నడచెను. రాయపేటయొద్ద గౌరీవిలాసముకడ సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు చెరుకొనిరి. ఎలిఫింపు కంపెనీ యొద్దను న్యాయమూర్తి సదాశివయ్యగారు, గోవింద రాఘవయ్యగారు, పేరి నారాయణమూర్తి కాశినాథుని నాగేశ్వరరావు, చల్లా శేష గిరిరావు, టి. వి. గోపాలస్వామయ్యగార్లు మందిరములయొద్దను నిర్బంధిత నాయకులను పుష్పమాలలను కర్పూరహారతుల్య నొ సంగలడెను. గవర్నరుగారిమందిరము సమీపముననున్న రంధెన కడ మామూలుదారిని వెళ్ళక రాజధాని క్రమాచకముగ ఎడ్వర్డుసార్వభౌముని శివాచిగ్రహమునకు ప్రదక్షిణ మొనరించి ఈ రేగింపు సాగినది. ఆయా ప్రదేశములందు హిందూసారీమణులు సాలం కృతలై వచ్చి అత్యుగారు మున్నగువారివై పుష్పములను చల్లి మాలలను ఫలములను తాంబూలులను సుగంధ ద్రవ్యములను సమర్పించిరి. దుర్గములందు విలవంపులను కట్టుటకు పోలీసు వారసులను పోవుటచే కొందరు తమ యిండ్ల ముందట స్వాగత శిఖరములను వ్రాసికట్టిరి. “అనిది నెంటుమృ చిరంజీవి యగు గాక,” “భరతఖండ శ్రేయస్సామికి బ్రహ్మయ్యపు కలుగు గాక,” “వి. నెంటుమృ కరంపన్న యగు గాక” “దివ్యాంగనా కతంసము శేషస్థి గాక” “స్వాధీపతిత్వాగిని యగు తిల్లిని సత్కృత్యుడు రక్షించు గాక” మున్నగు విలాస ములతో స్వాగత శిఖరము లుత్పన్నుడినవి. ప్రదక్షిణ సంఖ్యా కులు సభికోత్సాహభరితులై యుండినను సతి శాంతముగనే మొలంగిరి.

మైలాపూరు.

ఉత్సవము మైలాపూరునకు చేరగనే ఉత్తర మాడ వీధియు బ్రాహ్మీ వీధియు కలయిచోట కొంత సేపాపడెను. 50 మంది బ్రాహ్మణులు వేర వరసను గావించుచు నమ్మ గారికి స్వాగత మొసంగిరి. వారు పూజ్య కుంభమును కర్పూర హారతి నర్పించిరి. మువ్వరు నాయకులను పుష్పమాలలంకృ తుల గావించిరి.

అడ్యారు.

ఉత్సవము అడ్యారులో దివ్యజ్ఞాన మందిరమును చేరు సరికి 9-80 గంటలైనది. అలంకార మచట సంపూర్ణమైనది. మార్గము లందు తోరణములు హోమరూలు పతాకములు నమర్చబడెను. ఉద్యానవనమంతయు సాలంకృతమై నేత్రపర్వ మొనరించుచుండెను. మధ్య భవనము మనోహరముగ నలరారు చుండెను. నెంట్రలు స్త్రీమనుకు వచ్చిన ప్రముఖులలో హెచ్చు మంది అడ్యారువరకును వచ్చియుండిరి. 50 మంది స్త్రీలు మనో హర వస్త్రాలంకారముల ధరించి వచ్చి స్వాగత మొసంగిరి. పుష్పవర్షమును గురిపించిరి. కర్పూరహారతుల మొసంగిరి. సార్వ భౌమ కుమారునికి తప్ప నింతటి ఘనస్వాగత మెవ్వరికి నొసం గబడియుండదని హిందూపత్రిక వ్రాసినది. మకుటాధిపతులను తిగిన స్వాగత మొసంగబడెనని ఇండియన్ పేట్రీయటు మద రాసు మైమ్మపత్రికలు వ్రాసినవి. ఎస్. పి. నందలి హోమ రూలు ముపును బ్రాహ్మణుని హోమరూలు కార్యాలయము ను ఆర్పినియును వీధిలోని వై. ఎం. వి. ఏ. మందిరమునుగూడ మనోహరముగ నలంకరింపబడెను.

కలకత్తాలో హత్యకేసు:— కలకత్తాలో బాబుబాబుగోష్ఠి లో నూటరు కిన్నునందులో సెంకబాలును తనతల్లిదండ్రుల తోను తనయన్న గారియిద్దరితోను మరణించుచుండెను. బాలునితండ్రి కొంత కాలము స్వయముగ కుట్టుపని దుకాణము పెట్టుకొనెను గాని కొంతకాలము మరి యొకరి దుకాణములో పనిచేయు చుండెను. హా రా లో బర్న కంపెనీ లో బాలుడు పని చేయు కొను చుండెను. వారి యన్న గారి కుమారు లిరువురు ను మరీ యొకరి యొద్ద నవుకరులుగ నుండిరి. గత ఆదివారము రాత్రి బాలుని తండ్రి గ్రామాంతరము వెళ్లెను. బాలుని యన్నగారి కుమారు లిరువురును తమ యజమానుని ఇంటికి కాపలా నిమిత్తము పో యిరి. ఇంట బాలుడును వాని తల్లియు మాత్రమే యుండిరి. సుమారు 12 1/2 గంటల సమయముపూవు వీధిలోను పు చప్పుడయ్యెను. బాలునితల్లి వీధిలోను పు తెరుచుటకు వెళ్లసంతలో నది య వంతమున తెరువబడెను. ఆమె నిద్రింపజేయి చూచుచుండగ తన కుమారుని యెక్కు చెవినిబడినందున ఆమె మేడవైకిపోయె ను. అచ్చట తన కుమారుడును మరియొకడును ఒకరితో సొకరు పెనుగులాడుచుండిరి. పెనుగులాట విడిపింప బోయినందున ఆమెను రెండవవాడు గట్టికొట్టెను. ఆదెబ్బతో ఆమె తెలివి తప్పి నేలబడెను. బాలుని గుండెపై కత్తిగాయము తగులుటచే నతడు మంజించెను. హంతకుడు పారిపోయెను. సుమారు రెండు గంటల కాలమపూవు పోలీసువారు అచ్చటికిపోయి జరిగిన సమాచారము నంతను తెలిసికొనిరి. తెల్ల వారినది లగాయతు పోలీసువారు హంతకుని పట్టుకొనుటకు ప్రయత్నించుచుండి అనుమానముపైని ఇద్దరు ఆంగ్లో యిండియనులను ఒక పోశా త్సుని పట్టుకొనినట్లు తెలియుచున్నది.

నెం 559 రు జీ. ఓ. — నెం 559 రు జీ. ఓ.ను ఆక్షే పణ శేయుటకై కల్లికోట విద్యార్థులందరును పురమందిరమున ఈ నెల 17 వ తేదీని యొక సభ గావించిరి. ఎం. ఎస్. రామ అయ్యరు బి. పి. వి. ఎల్. గారు సభాధిపత్యము వహించిరి. పురమందిరము 5 వందల మంది విద్యార్థులకంటె పెక్కువ మంది విద్యార్థులచేతను, కొంతమంది పురప్రముఖులచేతను క్రిక్కిరిసియుండెను. న్యాయండియాపత్రికా కార్యాలయము నుండి కల్లికోటకు బోయిన శివరావుగారు ఉపన్యాసమునొసం గిరి. చెన్న పురిలో కొంతమంది నాయకులు చాలమంది విద్యా ర్థుల చేత్రాల్తో నొక మహాజనును చెన్న పురి గవర్నరుగారికి దాఖలుచేయ నుద్ద్యుతలై యున్నట్లును వారివలెనే కల్లికోట విద్యార్థులు గూడ నెం 559 రు జీ. ఓ. ను గురించి చేయవచ్చు ననియు ఉపన్యాసము చెప్పిరి. వీరి ఉపన్యాసా సంతరము సభాధ్యక్షులు గూడ ఉపన్యసించిరి. పిదప సభ ముగిసెను.

కృష్ణాజిల్లా:— నూజివీడు తాలూకా ఆగిరిపల్లి గ్రామంలో 16-9-17 తేదీన ఉదయము 7 గంటలు మొదలు 9 గంటల వరకు స్వరాజ్యసమితి ఆధ్యక్షులగు గరికిపాటి అప్పయ్యశా స్త్రిగారి యాజమాన్యము క్రింద ప్రథమ సమావేశము జయప్ర దముగ జరుపబడినది. స్వరాజ్యవత్సకతను గురించి ఆధ్యక్షు నిచే విపులముగ నుపన్యసించబడినది. బ్రాహ్మణులు వైశ్యులు బ్రాహ్మణేతరులు ఏవది మంది సభను సలంకరించిరి. సభవారు ఆనంద కంఠతొంకారంబుడై— స్వరాజ్యసమితి సహాయ కార్యదర్శి.

మదరాసు హైకోర్టు.

ఈరోడ్డు హోమరూలు పతాకము కేసు.

న్యాయమూర్తులగు సదాశివయ్యగారు, ఫిలిప్సుగారు. ఈరోడ్డులో ఎస్. ఎస్. వేంకటరమణయ్యగారు గారి గృహమున హోమరూలు పతాకమును తీసివేయవలసినదని ఈరోడ్డు సబుడివిజనలు మేజిస్ట్రేటుగా ర్శాసంగిన తీర్పువైరి, వేంకటరమణయ్యగారు గారి విషయమును పునర్విచర్యనము గావించవలసినదని హైకోర్టునకు తెలియజేసిరి. వీరి పక్షమున ఎల్. పి. గోవిందరాఘవ అయ్యగారు వాదించిరి. న్యాయ మూర్తులు నిన్నటిదినమున నీవిధముగ తీర్పు నిచ్చిరి.

ఆర్యుని నిర్బంధము డెట్టి లోపములున్నను, అవి మిగుల స్వల్పములని సదాశివ అయ్యగారు రభిప్రాయపడిరి. మేజిస్ట్రేటుగా రిట్టి ఉత్తరువు నొసంగుటకు తగిన ముఖ్య కారణములను వదిలివేసినను, ఈ కేసును వారు విచారించు నధికారము లేక పోలేదు. అత్యంత ఆకర్షకముగ ఈ యుత్తరువు నొసంగుటకు గల కారణములను మేజిస్ట్రేటుగారు తెలుపక పోవుటను గూర్చి మాత్రము హైకోర్టువారు విచారించ వచ్చును. హోమరూలు పతాకము నెత్తుట మిగుల న్యాయ సమ్మతము. ప్రజలు తమ న్యాయమును విధులను నిర్వర్తించుట యందు మేజిస్ట్రేటువారికి తోడ్పడవలయును. కాని, శాంతికి భంగమొనర్చు అభిప్రాయముతో జెండాలు నెక్కలైన ఎత్తి నదో అట్టివారిని దండింపవలయును.

ఇట్టి రాజకీయాంశోనా సమయమున, ఎట్టి సభల కైనను బోయిన వారికి రాజభక్తిహాస్యతను మేజిస్ట్రేటులును, పోలీసువారును ఆకాశింపరాదు. అకారణముగ, అనవసరముగ, మేజిస్ట్రేటు ఎల్ల విషయములలోను బోక్త్యము కలుగ జేసికొనరాదు. కార్యనిర్వాహక, న్యాయపరిపాలనాధికార సమ్మేళనమునలన, మేజిస్ట్రేటులు వీని రెంటిని వేరుపరప నశక్త్యముగా నున్నది. అత్యంతావసరముగ నిట్టి ఆ యుత్తరువునొసం గుటకు తగిన కారణముల చెప్పుటకు మేజిస్ట్రేటుగారి నడుగ వలయునని సదాశివయ్యగారు రభిప్రాయపడినను, దరఖాస్తు దారుడు హైకోర్టునకు వచ్చుటకు పూర్వము సబుడివిజనలు మేజిస్ట్రేటువద్దకు పోవలయునని ఫిలిప్సుగారి అభిప్రాయముతో విచేదింపించిరి. కావున ప్రస్తుతస్థితిలో హైకోర్టువారు బోక్త్యము కలుగ జేసికొన వీలులేదని సదాశివయ్యగారు అభిప్రాయపడిరి.

న్యాయమూర్తులగు ఫిలిప్సుగారు, మేజిస్ట్రేటుగారి యుత్తరువునకు గల కారణములను తెలుపనక్కర లేదనియు, ఈ విషయ పరిష్కారమునకు స్థానికాధికారుల వద్దకు పోవక పూర్వము హైకోర్టువారు కలుగ జేసికొన రాదనియు అభిప్రాయపడిరి. అందుచే అట్టి కొట్టిచేయబడెను.

నవీన బ్రాహ్మణేతర సభ.

తంత్రీ వార్తలు.

ఈదిగున వివరింపబడినవారు పంపిన తంత్రీవార్తలు సభలో చదువబడెను. ఇ. వి. రామస్వామినాయకరుగారు, ఈరోడ్డు మ్యునిసిపల్ కలెక్టరు; సి. వి. నారాయణ మీననుగారు కల్లికోట మ్యునిసిపల్ కలెక్టరు; దెందులము గ్రామసంఘము పక్షమున వెంకయ్యగారు; ప్రాధేసరు కోడిరామమూర్తి నాయకుగారు, కాశినాథ; బాల్కరు సుబ్బారావుగారు, గుంటూరు; రామయ్యపుంజగారు మంగుళూరు; వేంకటరంగారెడ్డి గారు కర్నూలు; డాక్టరు రామరె యాగారు కల్లికోట; కరిముత్తు ల్యంగ గాయ శెట్టి గారు రామ ను నెట్టి గారు దేవ కోట తాలూకా బోర్డు సభ్యులు; పి. ఎం. పి. వెల్లవ్యునెట్టి నారాయణ శెట్టిగారు రామనాడు జిల్లా బోర్డుసభ్యులు; మత్తు రామను నెట్టిగారు దేవకోటతాలూకా బోర్డుసభ్యులు; లక్ష్మణ శెట్టిగారు దేవకోటతాలూకా బోర్డుసభ్యులు; సన్నాన వేన శెట్టియప్ప శెట్టిగారు; ఎం. ఆర్. సి. ఎల్. మురగప్ప శెట్టిగారు; తెల్లూరు కొత్తయ్యారు, కరయ్యకురుచి, నెరకమ్మపి గ్రామములలోని నాటుకోటి శెట్టియార్లు; తుత్తువడి హోమరూలులోగునందలి బ్రాహ్మణేతరుల పక్షమున కార్యదర్శి గురుస్వామి నాయకుగారు; ఎస్. సుబ్బారాయలు నాయకు గారు కల్లికోట; 75 గురు హోమరూలులగుని బ్రాహ్మణేతరుల పక్షమున తుత్తువడి స్త్రీధరు భారతిగారు; దేవరాజ మొదలయ్యగారు కల్లికోట; కే. పి. ఆర్యగ పిళ్లగారు తుత్తువడి; తాల్ ప్రంబ బ్రాహ్మణేతరుల పక్షమున తున్నీ రామను మీననుగారు తాల్ ప్రంబ; వి. ఎస్. సత్యప్ప పిళ్లగారు నాగపట్నము; దాశరాయి గారు స్త్రీధరు, పుత్తూరు; వి. మునిస్వామి నాయకుగారు చిత్తూరు; రామస్వామి పిళ్లగారు సివంగ; కనకదుర్గయ్యగారు స్త్రీధరు గుంటూరు; త్రిపురాంతక మొదలయ్యగారు కల్లికోట; సంబంధముగారు వడవలపేట; సి. ఎం. సుబ్బయ్యగారు.

ప్రజాభిప్రాయములు

(2)
I
బ్రాహ్మణేతరద్యము.

అయ్యో, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రతిభాపతిగారు పెన్నరాజధాని యందలి నాలుగుకోట్ల బ్రాహ్మణేతరులకు ప్రతినిధి నని యు, మనదేశాభివృద్ధికి మనలకు తోడ్పడి, మనజీవమును కోరి పనిచేసిన, శ్రీమతి ఆనందపెంటమ్మగారిని నిర్బంధవాసమునండి విడువగూడదనియు, ఇండియా మంత్రిగారికి తంతి వార్త సంపుటజూడ ప్రతిబ్రాహ్మణేతరులను రుణమానసుడు గావించునా?

నాలుగుకోట్ల బ్రాహ్మణేతరులకు, వీరెల్లు ప్రతినిధి యెవరి? వీరెవ్వరు ప్రతినిధిగా నుండులాగు నెన్నుకొనిరి. ఉండిన కొద్దిరుండికి ప్రతినిధిగా నుండు గాని నాలుగు కోట్ల బ్రాహ్మణేతరులకు వీరు ప్రతినిధికారు.

ఇండియాకు స్వపరిపాలనావ్యవస్థను గూర్చియు (ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్ర) నిర్మాణావస్థకమును గూర్చియు, వీరు తమపరితలయందు, ప్రతిపాటుముగ వ్రాయుట జూడ, కడు శోచనీయము. ఆంధ్రుల దృష్టిపై సాధారణదీక్షయున్న, ఈ పత్రికయందలి దూషణభూయిష్టములగు, వ్రాతలు వ్రాయుచుండగా, దేశీయులు, మిన్నకుంటుంటి యుచితముగాను.

చివ్వాడ, బూదూరు - రామారావురెడ్డి.

II
ఆంధ్రవిద్యార్థి మహాసభ.

అయ్యో, “ఒక విద్యార్థి” 10 వ తేదీ సోమవారము నాటి ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ప్రకటించిన లేఖను చూచితిని. ఆంధ్రమహాసభ కాకినాడలో జరిగినప్పుడు, దానితోపాటు నీసభకూడ జయప్రథముగా జరిగెను. ఈసభ ఎవ్వడును విద్యార్థివిషయక, వైతిక, ఆర్థిక, సాంఘిక సమస్యలపై చర్చించుచున్నదిగాని, రాజకీయవిషయముల నెవ్వరూ చర్చించలేదు. ఇకముందును గాని కట్టియట్టి ప్రాయములేదు. ఈకారణమునూడ తెల్లారులో ఆంధ్రమహాసభతోపాటు జరిగి వలసియుండెను. జి. ఓ. 559 అప్పటి ప్రకటించబడిన. వెంటనే భాగ్యవంశి నాయకులనుకొనివారిలో కొందఱు సభాసమావేశమును నిరుత్సాహపరచిరి.

వీరూరు మున్నగురాష్ట్రములలో ఇట్టిసభలు ప్రజానాయకులచే గౌరవించబడుచున్నవి. మననాయకులన్ననో, అట్టిసభలను గౌరవించక పోయినను, ప్రభుత్వశాసనము విద్యార్థులను పాల్గొలుపుచుండిన కష్టములను జూచియు మూలభావముగానుండుట కడుశోచనీయము. కాన నో సోదరులారా! ఎప్పుడును నాయకులనిన ఆధారపడియుండ కూడదు. స్వయంసహాయముచే నెట్టికార్యము లైనను చేయవచ్చును. అనుమాత్రము ప్రోత్సాహములేనిది ఎట్లని కొందఱుప్రశ్నంపవచ్చును. జాతీయోద్యమమునకు పట్టుకొమ్మలై నిలచి, తమజీవితములను దేశాభివృద్ధికి ధారపోయుచున్న, గాడిచెల్లవారిసర్వోత్తమ రావులకుండు గారును, డాక్టరు పట్టాభిశిఖారామయ్య పంతులుగారును, ముట్నూరి కృష్ణారావుపంతులుగారు, మొదలగు మహనీయులు కావలసినంత సహాయమొందరు. ఆంధ్రవిద్యార్థులీ విషయమై తీవ్రముగ నాలోచించి సభను దసరా సెలవులలో జరపుటకు ప్రయత్నింతురుగాక!

ఒక కలకత్తా ఆంధ్రుడు.

III
ఆంధ్రనామజననము.

అయ్యో, మన మాతృదేశమునకు మనమాతృభావమును ఆంధ్రశక్తి మెప్పు డెట్లు జనించెనను విషయమునకు బలవర్తు చక్రత్రకోధముల పునర్నిధములకు బ్రతికొంటు వ్రాసిన సంగతియు ఇవిషయము మింపక కనముగ్ధముగా నిష్క్రమించుటకుండుటయు బ్రతికొంటు పాతకులకు విధితము. సుభాకర శంకర్ శత్రుః శుశ్రూషాత్ముడు ఆంధ్రుడు నొక రాజపుంగవుడొకప్పుడీ దేశమున వీరి స్వీయసాను గూడదేమన కిదేని శ్రీమన్మహా భాగవత సవనస్థానమునకు జెప్పబడినది.

సుభాకరశంకర్ శత్రుః కులమున నున్నవీరుడగు యమాతికి దానవాధిపతిగారు కృష్ణపర్వతి కుమార్తె శర్మిష్ఠ పలన గలిగిన బ్రహ్మణుడు, అనువు, పూరువు, నను పుత్రుత్తి తయింపనందు ననువునకు సభాసముండు, అతనికి గాలనాథుండ, అతనికి స్వంజయుండ, అతనికి బుంజయుండ, అతనికి జనమేజయుండ, అతనికి మహాశాలుండ, అతనికి మహామనసుండ, అతనికి తిరుతూవు, అతనికి యద్రథుండ, అతనికి హేముండ, అతనికి సుతపుడు, అతనికి బలి, అతనికి అంగుడు, వంగుడు, కంగుడు, సింగుడు, పుంగుడు, ఆంధ్రుడు, అను మహార పట్టుకలు జనించి నట్లును వీరబ్రాహ్మణులను గూర్చు దేశీయులకు రాజులయి దేశీయులకుండవలెనను ననుభవము లిదేనట్లును స్పష్టముగ జెప్పబడియె.

మార్గచంద్ర శంకర్ శత్రుః కులమునకు భూమి పులనెల్లర వయసగా నుడువు సందర్భమున నీ విషయము పేర్కొనబడియె ఆంధ్ర శక్తిశ్రేష్ఠి యెట్లున్నను మన మాతృదేశ, భావల కీ యాంధ్ర నాయకులు మెట్లు కలిగినో తెలుపుట కింతకన్న పుష్ట ప్రమా ముండెనా? చరిత్రకోధకు లీ విషయమును చర్చించి సారమును గ్రహించెదరు గాక.

కొచ్చురకోట వేట్రామయ్య.

IV
గోవునానిసాలె అగ్రహారం.

అయ్యో, ఇది కృష్ణాజిల్లా నూజివీడు తాలూకాలోని యొక గ్రామము. ఇది జనసంఖ్యయందు చిన్న గ్రామము. ఈ గ్రామమునకు నలుప్రక్కల పెద్దగ్రామములగు పుయ్యూరు, కనుమూరు, ముదునూరు, తాడంకి మొదలగు గ్రామములు గలవు. ఈ గ్రామములలో పుస్తకభాండాగారములు గలవు. మాగ్రామములోనే యిదివరకు పుస్తకభాండాగారము లేకయుండెను. ఈ కొరతను దీర్చుటకు కొలదినినముల క్రిందట మా గ్రామస్థులందఱే కేంద్రించి నూతనముగ యుజన పుస్తకభాండాగారమున పేర భాండాగారమును స్థాపించి యాంధ్రభాషను ఉద్ధరించుటకు తోడ్పడిరిని వ్రాయుటకు గర్వపడుచున్నాను. ఇటుల ప్రతివారను చేసినయెడల ఆంధ్రభాష మిగుల బౌద్ధత్య దశకు రాకలదని తలంచుచున్నాను. పుస్తకభాండాగారము 225 ఆంధ్ర ఆంగ్లేయ గ్రంథరాజములచే విలసిల్లుచున్నది. వార్తాపత్రికలుగలవు. సభ్యులు ఆసదినయును గ్రంథరాజములకు పఠించుచున్నారు.

రాత్రిపాతశాల.

ఈ సంఘమువారిచే రాత్రిపాతశాల నెలకొల్పబడి యున్నది. అన్ని శాతులలోను ముప్పదిమంది విద్యార్థులుగలరు. దినయభివృద్ధికి గ్రామస్థులు తోడ్పడుచున్నారు.

భవనములు.

పుస్తక భాండాగారమునకును రాత్రి పాతశాలకును గృహములేదు. ప్రస్తుతము దయాపరులైన గృహస్థుల గృహముల నలంకరించినవి. వారంతకాల ముదితముగా గృహముల నిర్వహింతు? పై విషయములకును వీటికిని గ్రామస్థులు మిగుల శ్రద్ధతో పని చేసిన గృహములు నిర్మింపబడగలవు. కాన గ్రామస్థులు తగుశ్రమ తీసికొన గోరుచున్నాను.

యాగ్లగడ్డ వేంకటరామయ్య.

V
ఆంధ్ర విద్యార్థిసభ.

అయ్యో, ఆంధ్రవిద్యార్థి సభ ఆంధ్రమహాజనసభ జరుగులోపలనే జరుపు ఆచారము కలదు కాని వికాససింహపురమున విదన ఆంధ్రమహాసభతోపాటు జరుగుటకు కొన్ని విషయములు కలిగినవి. అక్కడ విద్యార్థులు సకలకష్టములు పడి సభను జరుప సంసిద్ధులైయుండ మననాయకులని పేరు పెట్టుకొనిన వారిలో కొందఱు ప్రముఖులు జి. ఓ. 559 వచ్చినదను కారణముచే, విద్యార్థిసభలో రాజకీయవిషయము లింతవరకు చర్చించు ఆచారములేదనియు, విద్యార్థివిషయక, వైతిక, ఆర్థిక, సాంఘిక విషయములు మాత్రమే చర్చింపబడుననియు నిండు కమైస నాలోచింపక సభను జరుపనీయలేదు. అంత చాలమారమునండి వ్యయప్రయాసల కోర్చి వచ్చిన విద్యార్థులందఱు నిరుత్సాహులై వెనుకకు మరలవలసినవారైరి. వారిప్రయత్నములన్నియు కృత్యమయెను. ఇట్టి విద్యార్థిసభలు దేశమందంతటను పలుచోట్ల వారినాయకుల ప్రోత్సాహమున జరుగుచుండ మననాయకులు వెనుకంజ వేయుట కడు శోచనీయము.

ఈ మధ్య వైసభనుగూర్చి ఆంధ్రవిద్యార్థి యొకరు ప్రతికాముఖులను ప్రకటించిన వ్యాసముతో సభ ప్రత్యేకాంధ్రసభతోగాని లేనియెడల రాబోవు దసరా సెలవులలోగాని జరుపుటకై ప్రయత్నములు గావించిన భాగ్యమందునని వ్రాసెనుకాని వాని మొదటియభిప్రాయముతో నేకభవింపజాలను. ఏలయునీ ప్రత్యేకాంధ్రమహాసభ ఈ సెల, 30వ తేదీన విజయవాడలో జరుపుటకు స్థాయిసంఘమువారు నిర్ణయించియుండిరి. ఆసభతో పాటు విద్యార్థిసభ జరిపిన భాగ్యమేయుండును కాని అప్పటికప్పుడే కొన్నికారణాలకు సెలవులు ఆఖరగును. కొన్ని మాయబడియే యుండవు. అందుచే చాలమంది విద్యార్థులువచ్చుటకు వీలుండదు. ఇక రెండవవిషయము సభ దసరా సెలవులలో సమావేశపరుచుట. అప్పుడైనను సెలవుల విషయము వైవిధ్యంబుననే యుండును. అయినను సాధ్యమగు నంతతీర్మానలో ప్రభుత్వమువారిని విద్యార్థులకష్టములను తొలగింపుడని కోరుట మంచిది. కావున దసరా సెలవులలో అనుభ్రుతముగా వచ్చుచున్న ఆచారమును నిలుపుటకుగాను దేశవాడలోనే పురాణం వాగధూషణము పంతులుగారి యాధిపత్యముక్రింద జరిపిన భాగ్యమందునని నాకు తోచుచున్నది.

చెంగల్ల సత్యనారాయణమూర్తి.

VI

రా. బి. పి. త్యాగరాయశ్రేష్ఠిగారి తుతివార్త.
దాని ఫలితము.

అయ్యో, దక్షిణ యిండియా ప్రజాసంఘపక్షమున త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారు తాను నాల్గుకోట్ల బ్రాహ్మణేతరులకు నాయకుడననియు సర్. యస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు పంపిన తంతి వార్త స్వల్పసంఖ్యకులగు బ్రాహ్మణులయొక్కయు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు వారియొక్కయు అభిప్రాయము వెల్లడిచేయునది మాత్రమే యనియు, ప్రకృతపు ప్రభుత్వవిధానమే బహుజనామోదకరమనియు యిండియా మంత్రిగారికి పంపిన తంతి వార్త బ్రాహ్మణేతరుడనగు నాకును బ్రాహ్మణేతరులగుమాగ్రామనాయకులకును మధ్యపట్టులనుండు గ్రామనాయకులకు మిగుల ఆగ్రహమును, అసంతృప్తిని, చింతను, సిగ్గును ఒక్కమాత్రమకలుగజేసినది. ఎవ్వరిసలచా లేకయే దక్షిణయిండియా బ్రాహ్మణేతర సంఘమునకు నాయకుడ ననినందులకు ఆగ్రహమును తంతివార్త సంపినందులకు అసంతృప్తిని, దానిలో ప్రకృతపు ప్రభుత్వ విధానమే బహుజనామోదకర మని నందులకు చింతను, బ్రాహ్మణేతర నాయకులలో ఒక రిట్టివారన్నందులకు సిగ్గును ఒక్కచుట్టడి మ మృలముకొనియెను. వీరు మాకు నాయకులై రాజకీయ విషయములో కృషిసల్పిన దేమియు ఇదివరకు లేదు. వీరు సాంఘిక విషయములో మాటలతో కృషి చేయుచున్నట్లు వినికిడి. అంతకంటె వీరు చేసిన ఘనకార్యము లేనియు లేవు. వీరు మా ప్రాంతమునకు వచ్చినదియు మేము వారి తో మాటలాడినదియు వారు మాకు నాయకులనియు మాకు తెలియదు. చాలభాగము చూచియే ఎరుగరు. మాగ్రామమున నేల తాలూకావారే యెరుగరు. ఇట్టిస్థితిలో వీరుమాకు నాయకులై టెట్లు? అనసరమైనచో వీరు మానాయకులు ఎంతమాత్రమును కాదని తాలూకాలోని బ్రాహ్మణేతరులచే మహాద్రోహ తయారుచేయించింపగలను. వీరిని తక్కినదక్షిణయిండియావారును! మావలెనే అంగీకరించినమాతలంపు. వారుపంపినతంతివార్తకు విముఖులందరును ఇట్లే తమయొక్క అభిప్రాయమును వెల్లడిచేయుదురు గాక. తంతివార్త ఫలితమును రేపు సంచితలో వ్రాసెను. కనుక పాతకులు తీసుంపగోరెద.

వీరుకు రి కోటు జయరాంరెడ్డి.
గుంటూరుజిల్లా. హోమయూత్ అధ్యక్షుడు.

VII

కవులు-చాటువులు.

అయ్యో, వాగనకాసన కవిబ్రహ్మణి మహాకవుల కాలమున జన్మించి కవిరాజులచే దెంచబడి పెద్దనాది ప్రబంధకర్తలచే మహోన్నతిగన్న యాంధ్రభాషకావ్య ప్రబంధరూపములనే గాక చాటు పద్యముల మూలమునను ప్రసిద్ధి కెక్కి యున్నది. కొన్నిచోటుల నీ చాటువుల వైలి ప్రబంధ వైలికి మిన్నయై వన్నెగాంచి యున్నది. వర్ణనా చమత్కృతి యండేమి, కల్పనా చమత్కృతి యండేమి, రససాహజ భావాభివ్యక్తి మొదలగు నన్నిటియందును గొన్ని చాటువులు కావ్యములలోని పద్యములకు దీసిపోవు.

ఈ చాటు పద్యరత్నములు ఆంధ్రదేశ ప్రాచీన చరిత్ర కోధకులకు (Research works) సమితమగు లాభముగలుగజేయును.

ఈ లాభముల నెఱిగియే కొంతకాలమునకు బూర్వము బ్ర|| శ్రీ|| వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు కష్టపడి చాలమట్టుకు ఇట్టి చాటువులగుర్చి “చాటు పద్యముల పరిచయ” యను పేర నొక పాత్రము నన్నొందించి యున్నారు. ఆ పుస్తకము ఆంధ్రలోకమునకు మిక్కిలి యుపయోగకారియైనది. ఆంధ్రదేశమందలి ప్రతి పుస్తక భాండాగారమునందును ఆ పుస్తకముగలదని చెప్పవచ్చును. శాస్త్రిగారు వాడుకలోనున్న పద్యముల ననేకముల గూర్చియున్నారు. కాని యింక నెన్నియో పద్యములు లైటరాతేదు. ఈ సంగతి గుర్తెఱిగి బ్ర|| శ్రీ|| దీపాల పిచ్చయ్యశాస్త్రిగారు సుమారు రెండు సంవత్సరముల కాలము పల్లెలనక పట్టణములనక తిరిగి తాళపత్ర గ్రంథముల నుండియు ముసలివారివద్దనుండియు సుమారు ఆరువందల పద్యముల చాటుపద్యములనుచెరిగి తేని సంగ్రహించి ‘చాటు పద్యరత్నాకర’ మను పేర నన్నొందించి యున్నారు. ఈ పుస్తకము “మణిమంజరి” కంటె నుత్తమమని జెప్పగలను. దాని యందుకంటె నీ పుస్తకమున ‘చరిత్ర’ కు సుబంధించిన పద్యముల నేకములు గలవు. తంజావూరు నేలిన రాజులలో నొకని చరిత్ర పూర్వముగా గలది. పద్యముల వైలి యనామాన్యము వీరు బాలయైనను కష్టముల కొడక దేశసేనానిరతులై యాఖని నిర్వహించి, వీరికి దగిన బ్రోత్సాహమున్నయెడల మరల తేక సంచారముచేయ నుత్సాహులై యున్నారు. ఈ పుస్తకము ‘చాటు పద్యరత్నాకర’ నిన్న మొన్ననే అచ్చయినది.

పొగతా పిచ్చిరెడ్డి

VIII

కమ్మవిద్యార్థిహాస్యము, బెజవాడ.

అయ్యో,

ఈ హాస్యములోని విద్యార్థులు కొందరు కలిసి వేరొక హాస్యము ఏర్పాటు చేయుటకు ప్రయత్నములు చేయుచు న్నారని ఒక వదంతి వున్నది. హాస్య సామగ్గ్యము గల, కో. గోపాలకృష్ణయ్య చౌదరి బి. ఎ. గారు, కొమ్మ పున్నయ్యగారు, చాచరాల వీరయ్యగారు మొదలగువారిచే నడుపబడుచుండెను. విద్యార్థులు చేరి, వేరొక హాస్యము కారణ ముహింపబడుచున్నాను. ఇదివరకు ఘమాన సెల గోజుల కిందట జరిగిన హాస్యము, గోపాలకృష్ణయ్యచౌదరి గారు తీర్చివారని తెలిసినది. ఇప్పుడు ఈ విద్యార్థులు యిటు ల హాస్యముకొని వేరొక హాస్యపుటకు కారణము విద్యార్థుల లోపమే, లేక కార్యనిర్వాహక సంఘమువారి లోపమే, యూహింపబడుచున్నాను. ఇటులనే, గుంటూరు కమ్మ విద్యార్థులకుడ రెండవహాస్యము పెట్టినట్లు తెలియుచున్నది. విద్యార్థులుగా వచ్చి నీరు యిటుల జేయుట భావ్యము కా దని తెలుచుచున్నాను. ఇప్పుడైనను, సభ్యులవచ్చి యీ కారణమును విచారించినచో అల్లకల్లులమునకును, అపవాద లకును, కారణము నగు గాన వెంటనే విచారించవలయు ను. ఈ తగవుకు మూలము విద్యార్థులకును, కార్యనిర్వాహ కునకును నున్న విరోధమును బట్టియే యని తెలియుచున్నది. ఏది యెట్లులైనను విద్యార్థులు, వారి మైముజుమానులతో చెప్ప వలయునేకాని యిటుల చేయుట భావ్యముకాదు. సభ్యులు కొంతమంది విద్యార్థులతో నేకీభవించియు తెలియుచున్నది. అట్టికొద్దికి వచ్చుచున్న హాస్యము, జ్ఞానోపార్జనము చేయు చున్న విద్యార్థులు యిటుల జేయుట పాటిగాదు.

పురవాసి.

N. T. విద్యార్థులు మరల వెంటనే హాస్యములో చేరి కార్యనిర్వాహకునియొక్క ఆజ్ఞకు బద్ధులై యుండుటకు గోరుచున్నాను.

IX

ప్రత్యేకాంధ్రమహాజనసభ-కొన్ని సూచనలు.

అయ్యో,

ఆంధ్రప్రదేశ్ సంగ్రహము వారు ప్రత్యేకాంధ్రమహా జన సభను శేపురి-వేది ఆదివారము నాడు బెజవాడపుర మున జరుపుటకు నిశ్చయించుకొనినా రని వినుటకంతయు సంతోషముగ ఉత్సాహకరముగా నున్నది. రాజకీయవిషయ ములలో ఆంధ్రులు వెనుకంజ వేయుచున్నారను అపవాదము పోగొట్టిన స్థాయిసంఘసభ్యులు కృతార్థులు.

ప్రత్యేకసభలో మన మాలోచించ వలసిన విషయ ము లనేకములు కలవు. ఆంధ్రులు సాత్వికనిరోధమునకు పాదధూతి యొంగుటకు భయపడుచున్నారని మననాదు టులు రావచంద్రరావు కృష్ణారావు సుబ్బారావు శివరావు నేకకటపతిరాజు శర్మగార్లు చెన్నరాష్ట్రీయ ప్రత్యేకసభ కు ముందును చేసిన ప్రకటనమును బట్టి, భారతీయులు తెలుచుచున్నారు. దక్షిణ హిందూజేత ప్రజాసంఘమువారి వలె, ఎవరో కొందరు మహానీయులు అడ్డపుల్ల వేసినందున రాజకీయ యాగమునకు ప్రధానాంగముగా సాత్వికనిరోధ మునకు ఆంధ్రజేతీయులు విముఖులని తెలుచుట వెట్టితనము. గాంధీ మహర్షిగారు వదించిన ప్రకారము సుఖముగా ఈజ్జీ కుర్చీలపైనుండి ఆపని చేయవలయును; ఈ పని చేయ వలయుననిన లాభములేదు. ఇటుల చేసిన వారి వ్యయ కార్యజయము గదలు. సాత్విక నిరోధము ఎంతవరకు పనిచే యునో గాంధీ మహానీయులే అరయు. రే పాంధ్రమహాజన సభలో మనవారు ఈ విషయమున మనకు వచ్చిన అపనిదను పోగొట్టుటకు విధానముల నరయ ప్రార్థితులు.

జేతీయుల కష్ట సుఖముల శ్రద్ధతో వినుటకు ఉదార హృదయగు మనమంత్రి మాంటాగుగారు డిశంబరు మాస ములో ఇచ్చజ్జీకి వచ్చుచున్నారు. ఈ వ్యర్థ లండను నగరము లోని స్వరాజ్యవాదులు మాంటాగు మంత్రిగారిని సందర్శించి మనజేతీయజరుగుచున్న విషయముల నివేదించగా వారతాము మన జేతీయకు కచ్చిపును ప్రజలు చెప్ప సర్వవిషయముల శ్రద్ధతోవిని, మన సహాయాగ్ధము చేయవలసిన కార్యముల చేయుట మని చెప్పియున్నారు. కాన మాంటాగుగారి రాక మన యుద్యమమునకు సత్సహకరము. వారిని సందర్శించి మన కోరికల నివేదించు విషయమున మహాజనసభవారు నిర్వహించవలసిన కార్యము చాల గలదు. వారిని సందర్శించి మన విషయముల నివేదించువారు మన హృదయముల బాగుగా తెలిసినవాడుగా నుండవలయును. గౌరవముల అభిలషించిన వారుగా నుండవలయును. ఈ సమయమున మన కోరికల నివే దించుటలో వెనుకంజవేయువారుండిన ఇక మన కెన్నటికిని యు కితను. కాన ఈ విషయమున సభవారు బాగుగా నాలో చించవలయును. సభ జరుగప్రముగా జరుగు గాక !

నందపల్లె, ఎం. వి. ఎన్. శర్మ.

X

ఆంధ్రుల కర్తవ్యము.

అయ్యో,

మాతృదేవు మూలము ప్రభుత్వమును భారతదేశమును సందర్శించి ప్రజల స్థితిగతుల నారసి కర్తవ్యమును చేయ నుద్యత్తుడై వెళుచుండెను. ఇది మంగళ ప్రదమైన తరుణము. ఈ సమయము గలించిన, మరల వచ్చుట యెన్నటికి! పాశ్చాత్య ఘోరసంగ్రామము ఆ దేశమునే కాక ప్రపంచము నంతయు నెత్తుట ముందున్నది. బలవంతులగు శాస్త్రవంతు లను మ్రింగుచున్నది. అప్పుడును వదలివేయుచున్నది. మహా భారత యుద్ధానంతరము, హిందూజేతీయి ఎట్లు మహిమతో మన నాటికి గోచర మగుచున్నది. ఆ యుద్ధము యొక్క తరువాత ఫలము భారత దేశముల సమభవించుచున్నాను. పరరాజులు వెక్కిరింపు హిందూజేతీయ ప్రవేశించి రాజ్య ము చేయుటకు ముఖ్యకారణ మున్నదియే! భారతదేశ తేజో రాశి, దైత్యరాశి, శాస్త్రరాశి, ఆ భారత యుద్ధముతోనే ఆంతరించెను. ఈ పాతము చరిత్ర పాఠకులకు విదితమే! ఎప్పుడును అట్టి యుద్ధములు దైవ నియోగములన మహా త్వర మైన పరిణామ దశయు దున్నవింతును.

అనంతర మనేక మార్పులు వివిధోద్యమములయందు కలుగును. అట్టి తరుణమును ప్రజలు పోనాడక శ్రద్ధవహించి కర్తవ్యమునకు గడంగుట పరమ ధర్మము.

నేటి యుద్ధము ప్రజా స్వాతంత్ర్యమును నెలకొల్పి శాస్త్రత సౌఖ్యమును ప్రపంచమున కంతటకు సమకూర్చు సంస్థిమై యున్నది. ఆ పరిస్థితి ద్యమమునకు నిపుణులగు బ్రిటిషువారు పూనియుండిరి. నేకు హిందూజేతీయదైత్యుల ప్రజా స్వాతంత్ర్య మారతము వీరందొడంగె. అట్టితరి భారత నాయకులు ఏకగ్రీవముగ ప్రజా కష్ట నిష్ఠులముల మూలము గారికి నివేదించుట యవసరము. ఆ విధాన మెయ్యది? ఇది వరకు దేశమునంద చచ్చుటచ్చుట సభలు గానింపబడుచున్నవి. ఉపన్యాసము లియ్యబడుచున్నవి. తీర్మానము లామోదింప బడుచున్నవి. కొందరు భక్తులు సంచారము చేయుచుండిరి. కొందరేమి చేయునదియు తెలియక లోన ఆ నేడన లొందు చుండిరి.

పత్రికాప్రచార మొంతవరకుకలదోఅంతవరకేయాంధ్రోద్యమవ్యాప్తికలదు. అదియు కొంతమంది విద్యార్థులలోనే కలదు. కాని లెక్కినజనసామాన్యమునకు తెలియదు. వ్యాప్తి యెట్లుజరుగవలెను? కొంతభావనన కొంత కరపత్రముల వ్యాపనము చేయుటవలన కలుగును. “ఇందులకు స్థాయిసంఘమువారేమి చేసిరి? ఏమిచేయవలసి? ఏమి చేయుచున్నారని” మువ్వొట్టుంజి ప్రతిధ్వనులు మ్రోగు చున్నవి. ఏమిచేసినను, చేయుచున్నను, చేయుచున్నను, సరి యేకాని ప్రస్తుతమే కార్యము చేయవలెను? కొందరు జేతీయ మహాసభలో భాషాప్రయుక్తరాష్ట్ర నిర్మాణమార్గశ్చక్ర మని పెద్దల కెరుకజేయుట కర్తవ్యమనియు, అట్లులైనగాని స్వపరి పాలనము మనదేశమునకు లాభకారికాదని ఒక మూలమండి వినవచ్చుచున్నది. ఇదినిజమే! నవీనాంధ్రోద్యమతత్వమును హిందూజేతీయదైత్యుల చాటుబెట్టు? ఆంధ్రవిద్యార్థులగు, కొందరు పరరాష్ట్రీయులకు తెలిపినచాలునా? లేకఅయాదేశ భాషలలో ఆంధ్రోద్యమ తత్వమును వెల్లడించి ఆయా రాష్ట్ర జనులకు బోధపరచిన లాభకారికా? ఈ విషయమెట్లు సఫలీకృతమగును? మనకు ధనమున్న ఆయారాష్ట్ర జనుల భాషలలో ప్రచురించవచ్చును, లేక ఆయాదేశనాయకులతో ముచ్చటించి యాతత్వరహస్యముల వెల్లడించి వారిస్వభాషలో కరపత్రముల ప్రచురించునట్లు స్థాయిసంఘమువారు చేయ నెంచుట ప్రభువు కర్తవ్యము.

అన్నిటికన్న ముందు మనము చేయవలయు కార్యము ఒండుగలదు. ఇదివరకే కొందరు దేశభక్తులు దానిని మొద లిడవూనియుండిరి. అందుప్రభువులు లోకవంద్యుడగు శ్రీగంధీ నాయకుడు. వారిపట్ల మనబాధుదేశములో సంతోషించి చేయుకార్యమునే మనమెల్లరము చేయవలయు. విధానమెయ్య దియుని యనుగదవచ్చును. ఆంధ్రుల మెల్లరము నెల్లూరులో తీర్మానించిన విషయమునే మైత్రవాదిగిరిమన వేసవేలు సంతకములు చేయించి స్థాయిసంఘమువారి కంపనగును. ఈ కార్యమును సఫలీకృతము చేయుటకు స్థాయిసంఘమువారు పూనుకొనవలెను. అందుకై స్థాయిసంఘమువారు కొన్నివేల కాపీలవచ్చు వేయించి, అచ్చటచ్చట దేశభక్తులకంపి, జనుల చేదస్కంతులు చేయించి పంపవలసికోరిక అటుచేయువారు గలరని నే నమ్ముచున్నాను. ఇదియంతయు మూలముగాదు మనదేశమునకు రాకముందే జరుగవలయును. కొద్దిరోజులలో ఆంధ్ర మహాసభ కూడనున్నదిగనుక వట్టితీర్మానములతో కాలము వ్యర్థపుచ్చక, గట్టికార్యముల చేయుటచే తీర్మానించు కొని శ్రీగంధీగారు పూనినకార్యమునే ఆంధ్రులమైన మనము ఆంధ్ర రాష్ట్రములో పనిచేసియోపుదమని నాప్రాధికన ఇందు నాకొసంగిన పనిచేయ సరిసిద్ధుడనై యున్నాను. గుంటూరు, చట్టి నరసింహారావు.

XI

పాశ్చాత్యుని దౌర్జన్యము

అయ్యో,

దేశభాంధవ కోపలై హనుమంతరావు పంతులుగారి యెడ నొక పాశ్చాత్యుడు గనబరిచిన దౌర్జన్యమును గురించి యాంధ్రపత్రికలో జదివితే, పంతులుగారి శాంతస్వభావము బహుశః వారి యాత్మసంతక్షణ గావించి యుండవచ్చును కాని యిట్టి విపరీతసమావేశములు సంభవించిన పక్షము మన యాత్మగౌరవమును కాపాడుకొనుట ముఖ్యోద్దియై యున్నది. ప్రాణహాని కలుగునంతటి భీతి వాటిల్లినప్పుడు పాశ్చాత్యుని దుండగమును నైసించి తాత్కాలిక ఉపశమన ముతో నూరకుండుట సహజమగుచున్నది అందుచేత బూట్ల తో బుద్ధిపూర్వకముగ తన్ని కుమారణ గోరింపతమాత్రము ననో కారణాంతరములచేతనో యెందరో దుర్మార్గులు తప్ప దోవల దప్పిపోవుచున్నారు. అవకాశభేదముచేత పాశ్చాత్యు నికి చట్టముల ననుసరించి కొన్ని క్రిమిసెలు సదుపాయములు గలవు. అందువల్ల వారి దుండగములు క్రిమిసెలు కోర్టులలో పరిష్కరింపబడుట కష్ట మగుచున్నది. కొందరి పాశ్చాత్యుల దుండగముల నడంచుటకై కొంతకాలముక్రిందట నేను స్వయముగ కష్టపడినందున స్వానుభవమువల్ల నిట్టి యిబ్బందుల నె తింగియున్నాను. రమారమి పదుగురు పాశ్చాత్యులను సాత్వి కనిరోధమువల్ల నేమి కోర్టులకు రప్పించి యేమి కార్యసాధనము జెందగలిగిరినది. పట్టినట్లు సాధించుటకై మనము దీక్ష బూనినగాని పాశ్చాత్యులు మనయెడ జరుపు దుర్మార్గులు సావజాలము. సివిలుకోర్టులలో న్యాయవర్ధతులలో భేదము లులేవు. తెల్లవారికిని మ్రోందవులకు నాచరణచట్ట మొకటే. క్రిమిసెలుకోర్టులలో సహితము కొంతవరకు మనము దైత్యము తో నిలువబడగలిగినచో నేరస్థునికి సులభముగ బుద్ధి చెప్పించ వచ్చును. కాని న్యాయాధికారిని జూచి ముద్దయినిజూచి కష్ట భేదముచే భయపడుటయో అధికారవర్గమువారి భయపడు టయో సాధారణముగా సంభవించి మన కార్యక్రమముల కడ్డు గలిగింపుచుండును. చెప్పేపురిలో నీ మధ్య జరిగిన వేంక టరెడ్డిగారి కేసు రాజీ కాకయుండుట దేశమున కెంతయో మేలు గలిగినది. దౌర్జన్యపుచర్యలను సాహసముతో చూచుట తగదు. అందు ముఖ్యముగ నట్టి విపరీతచర్యలు పాశ్చాత్యుల లో నున్నప్పుడు వానికి తగిన శాస్త్రవిధితమైన చికిత్స యవ సరము. అహంకార పిశాచగ్రస్తుడై గాని త్రొగుమల్ల గాని యట్టిపని చేసియుండవచ్చు నని సహితము నుపేక్ష చేయ గిట్ట దు. మనచర్య లెంతవరకు సాత్వికపద్ధతులనే యవలంబింప వలెను. రాక్షసకృత్యములకు గడంగి దౌర్జన్యమును దౌర్జన్య ముచే మాపగోరుమని కోరువాడనుగాను. దుర్మార్గుని వెంటనే న్యాయసభలకు లాగు ప్రయత్నములను మానవలయు. వీలైన క్రిమిసెలు కోర్టు చూడవచ్చును. నాలుగుసార్లు సివిలుకోర్టు చుట్టు తిరిగి యెన్నటికి మ్రోందవులయెడ దౌర్జన్యము కనబర చవండుటకు పాశ్చాత్యుడు తనకుగ వరాధనమువల్ల బుద్ధి తెచ్చుకొనగలడు. ఇంతయేల మ్రోందవుడై తెల్లవానియెడ దౌర్జన్యము కనబరిచినయెడల రాజకీయప్రపంచమునం దెట్టి కలవరము బయలు దేరెడిదో! భారత సంతతి యీరహా స్యమును గ్రహించి అత్యగౌరవమును కాపాడుకొనవలెను. హనుమంతరావు పంతులుగారి మటివారే నేరస్థుని న్యాయస భకు దోడ్కొని రానియెడల సామాన్యజను లేమి చేయ గలరు! కేవలము తిట్లు గాలికి పోయెడివై సివిలు కోర్టులలో వ్యాజ్యక్రమములు కాకున్నను పంతులు గారియెడ పాశ్చాత్యు డు గనపరచిన చర్యకు వెంటనే తగు క్రిమిసెలు సివిలు చర్యలు జరుపుట ముఖ్యమనియు అనవలసియు మనవిచే యుచున్నాను. దేశమును బాగుచేయుటకై దీక్షబూనిన మా మిత్రు లిప్పట్లున వెనుకంజవేయక ఇకముం దిట్టి నేరముల కవకాశము తగ్గించుటకై తమనిధిని నెరవేర్చగలందులకు గోరు చున్నాను. దేశసేవలో జేసిన వారిట్టి పనిబూనిన యధికార వర్గమును జూచియో తమ నీడను జూచియో భయ పడవచ్చును. పంతులుగారికి క్షమ యొక్కవైనను శ్రమ యని తెలందక కార్యదీక్ష బూనవలసియున్నది. ఇండియా చట్టములో సివిలుచర్యలకు కూడ నాటంకము గలిగింపజేసిన ప్రయత్నములు మనము పరవలేదు. స్వరాజ్య ముద్దిన ఇప్పు డున్న క్రిమిసెలు చట్టములోని యాటంకములు నివారణకాగ లవు- ఇట్టి తప్పుజేసినవారిని రచ్చకు లాగక, రహస్యసమా ధానములకై ప్రయత్నించుటవల్ల దేశమున కపకారము జేసిన వార మగుచున్నాము. పెద్దిభట్ల వీరయ్య బి. ఏ. బి. ఎల్.

సాధాపీఠీలులకు వరము: ఐబోడిజ్ సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోదధిసాగరవరిల్లా

అపరిమిత ప్రభుత్వమువలన ఇనించు బాధ్యతలకు కిరీటమువంటి వంతు. కుడపులను, మచ్చలను, గండమాలలను కండ్లను, ప్రాతవోగ్యులను అన్ని విధములవలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన క్రమశిక్షణ (28)

గతావధిసార్వభౌమ గుణ మిచ్చుట నిస్సంయము, సహజమైనను కుడ్యవచ్చినను అన్ని విధములైన వోదములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును కార్యసంబంధమును పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరచును. శరీరారోగ్యమును గలగ జేయును. 16 రోజులవరకు వండుటకు 4 ఔన్సుల బుడ్డిలో అమ్ముబడును.

ప్రాచీనము:— పి. డి. సావంత్. 144, ఫనేస్ వాడీ, నెం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT, Fanevadi. No. 144, No. 2. BOMBAY.

వికభాషావిప్రశంస

ఇది శాస్త్రాలకంటి అస్పూరాయ నిరచితము.
వల 0-4-0 పోస్టల్ అధికము.

ఇందు నరవ్యకళాశాల-విద్యాప్రవృత్తి.

ఇది ప్రాచీన కట్టడమున నిర్మితమైనది గాన
ప్రాచీనమైనది. వల 0-4-0 పోస్టల్ ప్రత్యేకము.

ఇందు వికాశాశాస్త్రము, 7 తంబుశ్చేట్టి పీఠి, మదరాసు.

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరిమురబ్బ

1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.

ఈ సాలామిసిరి కాదని రుజువుపరచువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా ఇయ్యబడును. అన్ని నిరాకరించినవో లోబ్ధములముగా పొందవచ్చును. దురభ్యాసమువల్ల బొల్లములోనే ధాతుగవ్వము కనిగినవారికి హృదయశోకము బలహీనమై మరణకాలమువరకు గుఱిము నగుభవించును. ఈ సాలామిసిరి ముగియ నేరించినయెడల అట్టి దుఃఖము తొలగి నిశేష బల వీర్యసంపన్నులయి ప్రకాశించును. చిర కాలము సుఖముగ జీవించును.

ఈ సాలామిసిరి ముగియవల్ల ధాతుపుష్టికలుగును, శుక్లశుద్ధియు మారును, ధాతువు మూత్రముతో కలసిపోవుట మారును, దీహదురుకు మారును, బహుమానప్రత్యాధి మారును, నిశేషబలము కలుగును. రక్తము వృద్ధియగును, ఆకలి యెక్కువ యగును, చక్కగ చలవిగర్జన మగును. సాలా మిసిరి అనునది ఒకబాలిపండు. ఇది కాబూర్, కాందహార్ శేఖరులలో వ్రేగుచున్నది. అక్కడి జనులు ఈపండును విశేషముగా తీసటవలన నునడలేపు 4 కురు మనుష్యుల బలము ఆజేతమున ఒకమనిషికి గలదు. వై మురబ్బను కనిపించి మనిని బలము పొందుటకై గొప్ప మంత్రులతో చేర్చి తయారచేయబడియున్నది. 1 డబ్బాను 16 రోజులు ఉపయోగించిన దానివల్ల పూర్తిగ సుఖముకలుగును. 2-8 డబ్బాలు ఉపయోగించినవో సామంతరము వరకు సుఖమిచ్చును. అనుపానపుత్రిక సామంతరముతో పంపబడును.

46 తులాలు డబ్బీవల రూ. 2-0-0. తపాలఖర్చు 1-3 డబ్బాలకు 6 అణాలు

డి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీవైద్యులు, నెం 5, అవస్థురోడ్డు, బెంగుళూరు సిటీ.

మోసపోకుడు

తుప్పుపట్టినయెడల చెయ్యరంగులను తక్కువధరలకు కొని మాసపోకుడు. అట్లు తుప్పుపట్టకుండా చేయనది యొక్కటియే.

వెయిలెన్ డవ్ అండు కంపెనీవారి "బిటు మాస్టిక్ సాల్యూషన్."

Wailles Dove & Company's "Bitumastic Solution."

దీనిని వంటెనలకు కప్పులకును నునయోగించుటకు ప్రపంచమందంతట చాల మంచిది. దీనిని సాధారణముగా రైలువే కంపెనీలును మ్యునిసిపలువారు పల్లికు వర్షువారు బొగ్గుగనులవారు లోహగనులవారు ప్రపంచమందంతట ఎక్కడ చూచినను వాడుచుందురు. రాలిపోవుటగాని పగిలిపోవుటగాని యుండదు.

వెల రూ. 56-0-0

సోల్ ఏంజ్యు:—ది సోల్ ఇండియా ఇండస్ట్రీయల్సు, లిమిటెడ్.

ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ అండు ఇంజనీరింగు వర్కుస్.

తపాలపెట్టె నెం. 553 రు,

మదరాసు

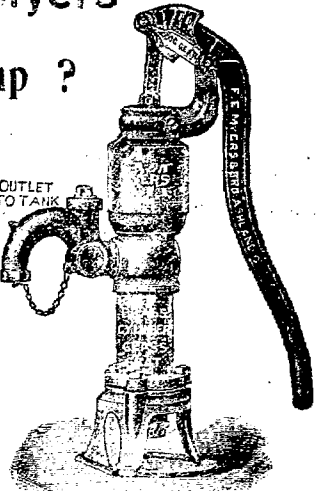
(వై కామోజిష్ గోరునప్పుడు ఈపత్రిక పేరుకూడ నుదాహరింప గోరుచున్నాము.

శ్రావణంబ
ఇది శ్రీ భర్మబోధిని యను నాటకము.
సంఘదురాచార సంస్కరణమునకు మార్గ మిందుజూపబడినది. అందరును జదివి తీర వలయును. వెల 4 అణాలు. పోస్టేజి వేరు.
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,
7, తంబుశ్చేట్టి పీఠి, మదరాసు

శ్రీశేషలైస గోపాలకృష్ణ గోకలేగారి చక్కని
రంగుల చిత్రపటము
ప్రతి 1-3 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0
వి. పి. ఖమ్మం ప్రత్యేకము.
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
పోస్టు బాక్సు 212, మదరాసు.

What is a Myers PATENTED

Hand Pump ?

A new practicable, reliable and easy working appliance for drawing water from any depth up to 150 feet. Also for farm and stock use and small irrigation purposes. A large assortment of

various designs always carried in stock. Write for full particulars and prices.

537 K. B. Joshi & Co.,
32, Hornby Road Fort Bombay.

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావస్థదొరకును. కొనువారు సూర్యమారున్ను గమనింపుడు. కరస్పాక్ డెన్సు మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎన్. నారాయణ అండు కంపెనీ,
(53) 21, హమ్మం పీఠి, బొంబాయి.

మలబద్ధకమున కద్దుత చికిత్స

మరువకుడు! క్యాలాల్ మరువకుడు!!
అను ద్రావక మొక్కలే.

ఇయ్యది రుచియు వాసనయు లేనిది. దీనిని కుడిచేసి చెప్పపట్టణములోని న్యాయాదు స్ట్రాండర్స్ ఆయిల్ కంపెనీ వారిచే బజారులో అమ్మకమునకు ఇవ్వబడుచున్నది. ఈక్రింది యావధి రుకాణములయందు వ్రాసినను:—

స్మిత్ స్టాకింగు అండ్ కంపెనీ, ఎస్టేబ్లిష్డ్ డబ్లిన్, హెచ్. హాల్, బ్రాడ్వే ఆర్. మెన్స్ట్రూర్, మాంటునోడ్ నార్తన్ అండుకంపెనీ సెక్వోమ్ మరియునాన్రబిచ్ దాదా అండు కంపెనీ చినాబజారు పీఠి అల్బిన్ అండు కంపెనీ బ్రాడ్వే అయ్యోక్టు మొదలి 2-57 దేవరాజమొదలిపీఠి సెకట్ ఆండ్రూస్ ఫార్మసి. వేవేరి రాజా. డి. మాని. బందరుపీఠి

879

ఆర్. సి. ఎచ్. హైస్కూలు ప్రధానోపాధ్యాయుడగు కూచి నంసింహముచే రచింపబడిన యీక్రింది గ్రంథములు, పితాపురములో గ్రంథ కర్తయొద్ద దొరకును.

(882)

పోస్టేజికాక వెల

1. శ్రీ రామకృష్ణ పరమహంసచరిత్రయు బోధములు - పద్యకావ్యము - మొదటికూర్పు (12 ప్రతులు మాత్రమున్నవి) 0-8-0
2. ,, ,, రెండవకూర్పు 0-10-0
3. శ్రీ నారాగ (వైతన్యస్వామి) చరిత్రము - పద్యకావ్యము - మొదటిభాగము 1-4-0
4. ,, ,, రెండవభాగము 1-4-0
5. రూపలత నాటకము (క్రొత్తకథ) 0-14-0

మలబరగానకు మంచిమందు.
క రో లా.

వాసన లేదు, ఏరుచిలేదు,
ద్రవపదార్థము, పులితేపురాదు,
భేదులు గావు, దినము కాతగిన
కాల ప్రవృత్తి సునాయాసము
గ అయ్యేలాగున నిర్భళోధన
గావించును.

1 పౌను, 1 పౌను నీనాలు
నీనా 1-కి వెల
రు. 2-8-0, 4-0-0.

శ్రీ జరు గా రి
లీవరు టానిక్.

పైతృమునకు మంచిమందు.
రోగులకు సంభవించు తల
నొప్పికి, అజీర్తికి, చెడిన కార్య
మువలన గలుగు బాధలకును,
అలవతకును, ఆకలిబాధకును,
వికాసవిహీనతకును అరోచిత
కును, తల తిరుగుటకును, విసు
గునకును, అజీర్ణ భేదికినిమంచిది.

నీనా వెల రు. 1-8-0.

కుల్ హ ట్టి.

ఎరువుగా నున్నను నెరసి
నను వెంట్రుకలను తక్షణమే
మినమినలాడు నలుపుగా గాని
గోధుమరంగుగా గాని మార్చ
గలదు. స దో ష లి త ము
శాశ్వతము.

ఈ సొల్యూషన్ డై పెట్టె 1-కి
రు. 2-0-0.

W. E. SMITH & Co., Ltd
Pharmaceutical Chemists &
Druggists, Mount Road,
MADRAS.

డబ్లియు. ఇ. స్మిత్ అండుకో.,
(లిమిటెడ్)
మందులవ్యాపారులు, మాంటు రోడ్డు
మదరాసు.

మందులు గోరునప్పుడు యీవత్రిక వేరు నుదాహరించ గోరెదము
368

ఆంధ్ర రాష్ట్రముకొరకు ప్రత్యేకముగ తయారుచేయబడిన
“ఆంధ్ర శి గ రె ట్టు”

88) (కోడిపుంజు మార్కు గలవి)

స్వదేశీవ్యాపారమును ప్రోత్సహింపవలసిన ప్రతివాడును భరతఖండ
మున పెరిగిన మేలైనపుగానుచే జేయబడు కోడిపుంజు మార్కు ఆంధ్ర
శిగరెట్టుకొనును. వెల సరసము. యంతమాత్రమును విదేశీ శిగరెట్టుకు
తీసిపోవు.

పాకెట్ 1-కి ఆరు శిగరెట్లుగల నూరు పాకెట్లు గల
పెట్టె 1-కి వెల రు. 1-8-0
నూరు పెట్టెలుగల కేసు 1-కి వెల రు. 118-12-0
ఒక కేసు గాని, వైగా గాని తీయువారికి స్పెషల్ కంటేషను ఇవ్వబడును

యూనివర్సల్ టువాకొ కంపెనీ,

6, జనరల్ పీటర్సురోడ్, మాంటురోడ్ పోస్టు, మదరాసు.

“ఆమెక్ కో” యంత్రములు క్రూడ్ పెట్రోల్.తో నడుపబడును.

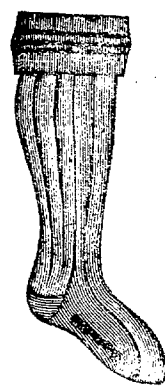
ఈ యంత్రము నడపుటను సీపిల్లవాడు అయిదునిమిషములలో నేర్చుకొనగలడు. చిన్న యంత్ర
సహాయము గావలసినవారికొరకు ప్రత్యేకముగా తయారుచేయించబడినది. పంపులను, రంపపు
యంత్రములను, బియ్యపుమరలను సోడా ఫెక్టరీలను, అచ్చయంత్రములను మొదలగు నానావిధ
యంత్రములను అద్భుతముగ నడపగలదు.

వెల అతీసులభము, కనిచేయించుట కగు వ్యయములును చాల తక్కువ. 1½ మొదలు 6
బి. హెచ్. పి. వరకు రకమువారిగా మా వద్ద స్టాకులో నున్నవి. వెంటనే డెలివరీ చేయబడును.
వెలలు, ఇతరవిషయములు తెలిసికొనగోరువారు దయచేసి మా కిట్లు వ్రాయుడు.

బెన్సు అండు కంపెనీ లిమిటెడ్డు, ఇంజనీరింగు డిపార్టుమెంటు,

327

పాస్టబాకు నెం. 63 మదరాసు.

Encourage Swadeshi
Industries
BY
Buying Swadeshi Goods
**ANDHRA KNITTING
FACTORY.**

220, CHINA BAZAAR ST.
MADRAS

Socks and Stokings
in different colours
and sizes can be had
at moderate rates.
Trial orders Solicited.

ఆంగ్లేయ వైద్యయోగ చంద్రిక.

తెనుగుభాషలో రచించబడినది.

గ్రంథకర్త: డాక్టరు వి. గోపాలకృష్ణగారు యం. డి.
ఇందు నాలుగువందల ప్రక్రియలు గలవు. శ్రీ పురుషోత్తమ
ఈ గ్రంథము చూచినచో వా రంతట వా రే వైద్యము చేసు
కొనగలరు. వెల రు. 1-4-0

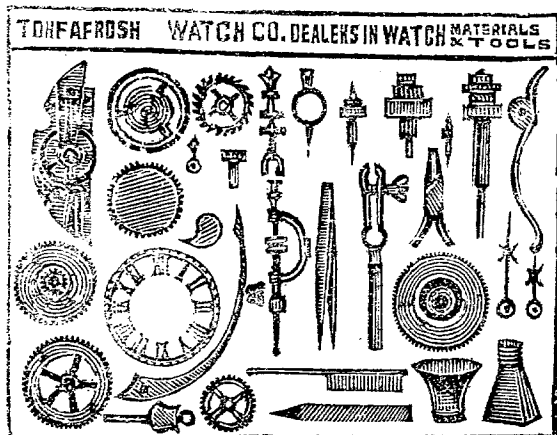
2. తైయిళాయిత ఫీసు అను విషయ జ్యరము. ఇది
ఇంగ్లీషుభాషలో చక్కగా వ్రాయబడినది. గ్రంథకర్త
డాక్టరు వి. గోపాలకృష్ణగారు, యం. డి. వెల రు. 1-0-0

3. సరస్వతి సమాచారపు పుస్తకం లక్షీనరసమాంబగా
రిచే వ్రాయబడిన స్మరములుగల సంగ్రహరతుల శతకము.
యీ గ్రంథము ప్రతి శ్రీ చేతులో నుండవలసింది. ప్రతి కుభకా
ర్యమునకు దానిలో పాటలు అవశ్యము. వెల రు. 0.8-0

ఇవి ప్రతి పుస్తక పాఠశాలలో నుండవలసి. 150
హి. లక్షీనారాయణశాస్త్రి వి. ఎ. దుదిహోమ్. కాకినాడ.

కాటలాగు

ఉచితముగా పంపబడును.

TOHFAFROSH WATCH & Co.,
Dealers in Watches Materials, Tools
BHENDI BAZAAR, POST No. 9, BOMBAY.
(891) ఈ త్రికములు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలయును.

హెచ్. టి. మహమద్ అండు కో,

[728] మదన్ పురా, బెనారస్ సిటీ.

కాశీలోనుండు అనేక వట్టు, జరి విచిత్రమయిన
మంచినస్తువులు వీరుబహుచవుకగ సప్లయిచేతురు.

ఒకసారి ఆర్డరు యిచ్చిచూచినచో తమకే
తెలియగలదు.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయస్కోపులు - ఫిలుములు - డేరాలు - గ్యాసు దీపములు -
బొమ్మల కాళ్లు - గారడీ పుస్తకములు విక్రయించెదము.
కాటలాగు కావలెనా? (592)

బి. ఈశ్వరప్ప అండు సన్ను, విశాఖపట్టణము.

హనుమాన్ బోరక్కు సబ్బు.

దీనియందు సుంజీవి
తుల్యములగు వస్తువులు
చేరియున్నవి. చెల్లిగం
బంధనుగు పుండ్లు, దు
రద, గజ్జి, పొడలు మొ
దలగు చర్మ వ్యాధులు
అత్యాశ్చర్యముగా బా
గును. చర్మమునకు పృదుత్వమును, నునుపును, నాణెము
యిచ్చును. అన్నిచోట్లను క్రయమునకు దొరకును. (ప్రతిబిల్ల వై
మా హనుమాన్ గుర్తు జాగ్రత్తగా గమనింపును. (751)

రంగనాథం శెట్టి అండు బ్రదర్సు, మదరాసు